

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Jalkapallon pelaajasopimuksen pur- kuedellytykset

Oikeustieteiden tiedekunta
Maisteritutkielma

Stina Virkkala

Kevät 2026
Lapin yliopisto

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Oikeustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset

Tekijä: Stina Virkkala

Opetuskokonaisuus ja oppiaine: Varallisuus oikeus

Ohjaaja(t): Janne Kaisto

Työn laji: Maisteritutkielma

Sivumäärä: XII+84 sivua

Vuosi: 2026

Tiivistelmä:

Urheilu on oikeudellistunut viime aikoina merkittävästi. Urheilu on perinteisesti nojannut vahvaan itsesääntelyyn ja autonomiaan. Kansainväliset ja kansalliset urheilujärjestöt ovat säännelleet toimintaansa omien normistojen kautta. Tänä päivänä itsesääntely on edelleen urheilun normatiivisen järjestelmän ydin, sillä se on tällä hetkellä ainoa normatiivinen kehys, joka todellisesti tunnistaa urheilun erityispiirteet. Itsesääntely ja autonomia ovat kuitenkin kaventuneet urheilun oikeudellistumiskehityksen myötä. Pelaajasopimuksia, siirtoja ja kurinpitomenettelyjä koskevia riitoja on viety niin kansallisiin tuomioistuimiin kuin Euroopan unionin tuomioistuimeen. Urheilua ei näin ollen voi enää tarkastella irrallisena osana oikeusjärjestystä.

Tutkielman aiheena on jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset. Jalkapallon pelaajasopimus jakaa purkuedellytykset kahteen normistolliseen kehukseen. Työsuhteisen pelaajasopimuksen purkuedellytykset määräytyvät työlainsäädännön mukaan, kun taas ei-työsuhteisten ns. amatööripelaajien purkuedellytykset johdetaan sopimusoikeuden yleisistä periaatteista ja urheilun itsesääntelystä erityislainsäädännön puuttuessa. Hybridiluonteen vuoksi on mahdollista, että täysin identtinen sopimusehto voi johtaa eri lopputulokseen sen mukaan, täyttyykö työsuhteen tunnusmerkistö vai ei. Tutkielma on lainopillinen ja pyrkii vastaamaan kysymykseen, millä edellytyksillä jalkapallon pelaajasopimus voidaan purkaa.

Tutkielman keskeisenä havaintona on, että vaikka ammattilaisten ja amatööripelaajien purkuedellytykset rakentuvat eri normistoille, niiden aineellinen sisältö on tosiasiallisesti merkittävästi lähellä toisiaan. Molemmissa sopimustyypeissä purkamisen edellyttää riittävän olennaista rikkomusta, jonka seurauksena osapuolten välinen luottamussuhde on peruuttamattomasti järkkynyt. Tätä yhteistä nimittäjää kantaa pelaajasopimuksen korostunut lojaliteettivelvollisuus, joka toimii ankkurina purkuedellytyksiä arvioidessa. Eroavaisuuksina tarkastelussa huomattiin, että amatööripelaajasopimuksen purkamisen nojaa sopimuksessa säädettyjen velvoitteiden laiminlyöntiin, kun taas työlainsäädännössä on tunnistettu tiettyjä erityisiä purkuperusteita, joiden perusteella työsuhteisen pelaajan purkamista voidaan arvioida.

Nykyinen oikeustila jättää amatööripelaajien oikeudellisen aseman liiaksi pelkästään yleisten periaatteiden varaan tilanteessa, jossa pelaajan velvoitteet ovat käytännössä identtiset työsuhteisen pelaajan velvoitteiden kanssa. De lege ferenda pelaajasopimukseen tulisi voida kohdistaa erityislainsäädäntöä. Tämä selkeyttäisi purkuperusteiden arviointia, vahvistaisi pelaajien oikeusturvaa ja mahdollistaisi urheilun erityispiirteiden systemaattisemman huomioimisen myös muualla kuin urheilun itsesääntelyssä, jossa kaupalliset toimijat itse sääntelevät normistoja. Kollektiivinen sopiminen voisi tarjota jo lähitulevaisuudessa yhden oikeudellisesti kestävä vaihtoehdon oikeustilan vahvistamiseksi.

Avainsanat: urheiluoikeus, pelaajasopimus, purkuedellytykset, olennainen sopimusrikkomus

Lähteet	IV
1. Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tausta	1
1.2 Tutkimuksen aihe ja rajaus	2
1.3 Tutkimuskysymys ja metodi	3
1.4 Tutkimusaineisto	4
1.5 Tutkielman rakenne	5
2. Pelaajasopimuksen oikeudellinen luonne	6
2.1 Pelaajasopimukseen sovellettavat normistot ja oikeuslähdeoppi	6
2.2 Urheilun itsesääntely ja FIFA:n sääntely	9
2.3 Yleisesti pelaajasopimuksesta	11
2.4 Pelaajasopimus työsopimuksena	12
2.5 Pelaajasopimus velvoiteoikeudellisena sopimuksena	14
2.5.1 Velvoiteoikeudellisesta sopimuksesta	14
2.5.2 Pelaajan velvoitteet	16
2.5.3 Seuran velvoitteet	18
3. Sopimuksen purkaminen sopimusoikeudessa	20
3.1 Sopimuksen purkamisesta	20
3.2 Sopimusrikkomus	22
3.3 Purkaminen sopimusehdon nojalla	23
3.4 Purkaminen urheilun itsesääntelyn mukaan	24
4. Amatööripelaajasopimuksen purkaminen	27
4.1 Seuran oikeus purkaa sopimus	27
4.1.1 Päävelvoitteen laiminlyönti	28
4.1.2 Muun urheilulajin harrastamisen kiellon rikkominen	32
4.1.3 Markkinointivelvoitteen ja muiden sponsorisuhteiden kiellon laiminlyönti	34
4.1.4 Epäasiallinen käyttäytyminen	35
4.1.5 Harhaanjohtaminen	37
4.1.6 Sopimuksen purkaminen sopimusehdon nojalla	38
4.1.7 Poikkeus purkuoikeuteen	42
4.2 Pelaajan oikeus purkaa sopimus	43
4.2.1 Pelaajan oikeudesta purkaa sopimus	43
4.2.2 Harjoittelun ja pelaamisen estäminen	44
4.2.3 Kustannusten maksamisen ja vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti	47
4.2.4 Huono menestyminen	48

5. Pelaajasopimuksen purkaminen työlainsäädännön perusteella	50
5.1 Työsopimuslain sääntely	50
5.2 Seuran oikeus purkaa pelaajan työsopimus	53
5.2.1 Työntekoon liittyvät sopimusrikkomukset	53
5.2.2 Työturvallisuuden vaarantaminen ja päihtyneisyys	55
5.2.3 Sairaudesta johtuva työkyvyttömyys	56
5.2.4 Moitittava toiminta työsopimusta solmittaessa	57
5.2.5 Työsuhteen ulkopuolinen toiminta	60
5.2.6 Sopimusehdossa määritellyt purkuedellytykset	65
5.2.7 Nimenomainen kielto purkuoikeuteen	68
5.3 Pelaajan oikeus purkaa pelaajasopimus työntekijänä	68
5.3.1 Työntekijän oikeus purkaa sopimus	68
5.3.2 Yleisveloitteen rikkominen	69
5.3.3 Palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti	70
5.3.4 Työn tarjoamatta jättäminen ja harhaanjohtaminen	72
5.3.5 Tasapuolinen kohtelu ja syrjinnän kielto sekä kunnian loukkaaminen	74
5.3.6 Työturvallisuuden laiminlyönti	75
5.3.7 Vakuutusvelvollisuuden laiminlyönti	76
5.3.8 Alaikäisen pelaajan oikeus purkaa työsopimus	77
6. Johtopäätökset	77
6.1 Purkuedellytysten arviointi ja vertailu	77
6.2 Urheilun itsesääntelyn merkityksestä	81
6.3 De lege ferenda	83

Lähteet

Virallislähteet

Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (oikeustoimilaki, 228/1929)

Kauppalaki (355/1987)

Laki nuorista työntekijöistä (998/1993)

Työsopimuslaki (TSL, 55/2001)

Työturvallisuuslaki (738/2002)

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004)

Työntekijän eläkelaki (395/2006)

Yrittäjän eläkelaki (1272/2006)

Laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta (276/2009)

Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

HE 205/1983 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle työsuhdeturvan kehittämistä koskeväksi lainsäädännöksi

HE 92/1993 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi nuorista työntekijöistä

HE 356/1994 vp., Hallituksen esitys Eduskunnalle urheilijoiden sosiaaliturvaa koskeväksi lainsäädännöksi

HE 51/2000 vp., Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta ja siihen liittyviksi laeiksi

HE 157/2000 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle työsopimuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi,

HE 59/2002 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 162/2003 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

HE 22/2009 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta

HE 239/2010 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsopimuslain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Euroopan unionin ihmisoikeussopimus, SopS 18/1990 (Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, European Treaty Series No. 5)

Euroopan neuvoston yleissopimus urheilukilpailujen manipuloinnista, Euroopan neuvoston sopimussarja nro 215 (Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions, Council of Europe Treaty Series No. 215)

Kirjallisuus

Aarnio Aulis, Luentoja lainopillisen tutkimuksen teoriasta, 2011, Kangasala.

Aurejärvi, Erkki Velvoiteoikeuden oppikirja, 1988, Condictio, Helsinki.

Aurejärvi Erkki, Hemmo Mika, Velvoiteoikeuden oppikirja, 2007, Edilex Lakitieto.

Halila Heikki, Oikeudellistuva urheilu, 2006, Talentum.

Halila Heikki, Norros Olli, Urheiluoikeus, 2017, Alma Insights verkkokirjat.

Hemmo Mika, Sopimusoikeus. 2, 2003 Lakimiesliiton kustannus.

Hemmo Mika, Hoppu Kari, Sopimusoikeus, 2006, päivittyvä verkkoaineisto, Alma Insights verkkokirjat (12.4.2026).

Hirvonen Ari, Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan, 2011, Helka, Verkkoaineisto.

Huttunen Mikko, Joukkueurheilijan ja urheiluseuran välinen pelaajasopimussuhde - työsuhde vai muu sopimussuhde?, 1994, Työoikeudellisen yhdistyksen vuosikirja.

Kairinen Martti, Työoikeus perusteineen, 2004, Masku: Työelämän tietopalvelu.

Koskinen Seppo, Kairinen Martti, Nieminen Kimmo, Ullakonoja Vesa, Valkonen Mika, Työoikeus, 2018, päivittyvä hakuteos, Alma Talent (12.4.2026).

Norros Olli, Velvoiteoikeus, 2018, Alma Talent.

Rauste Olli, Urheiluoikeus, 1997, Lakimiesliiton kustannus 1997.

Saarinen Mauri, Työsuhdeasioiden käsikirja II, 2014, Edita.

Saarnilehto Ari, Annola Vesa, Hemmo Mika, Karhu Juha, Kartio Leena, Tammi-Salminen, Eva, Tolonen Juha, Tuomisto Jarmo, Viljanen Mika, Varallisuusosoikeus, 2004, Päivittyvä julkaisu, Alma Insights verkkokirjat (12.4.2026).

Saarnilehto Ari, Annola Vesa, Hemmo Mika, Karhu Juha, Kartio Leena, Tammi-Salminen, Eva, Tolonen Juha, Tuomisto Jarmo, Viljanen Mika, Varallisuus-oikeus, 2. uud. p, 2012, Sanoma Pro Oy.

Schön, Esa, Joukkueurheilijan pelaajasopimus velvoiteoikeudellisena sopimustyyppinä, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja, Urheiluoikeuden sarja, 2010, Turun yliopisto.

Schön, Esa: Joukkueurheilijan pelaajasopimukseen perustuvat velvollisuudet, Urheilu ja oikeus 2010, Urheiluoikeuden yhdistys.

Schön Esa, Pelaajasopimus, Tutkimus joukkueurheilijoiden pelaajasopimusten tyypillisestä sisällöstä, erityispiirteistä ja oikeusvaikutuksista, 2021, Helsingin yliopisto.

Siitari Sini, Urheilun erityispiirteet ja joukkueurheilijan pelaajasopimuksen purkaminen, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja, Urheiluoikeuden sarja 39., 2014, Turku.

Taxell Lars-Erik, Avtal och rättsskydd, 1972, Acta Academiae Aboensis. Ser. A. Humaniora. Åbo.

Tiitinen Kari-Pekka, Kröger Tarja, Työsopimusoikeus, 2012, 6., uudistettu painos, Alma Talent.

Tuori Kaarlo, Kriittinen oikeuspositivismi, 2000, Werner Söderström lakitieto, Helsinki.

Artikkelit

Laine Johanna, Kilpaileva toiminta johtavassa tai siihen rinnastettavassa asemassa olevien henkilöiden työsopimuksen päättämisperusteena, DL 2014, s. 607.

Leren Kenneth A., Utøver og treneravtaler innen idretten. Teoksessa Kjenner, Gunnar Martin (toim.), Idrett og juss. 4. utgave. Universitetsforlaget 2012.

Leskinen Minni, De lege ferenda -tutkimuksesta metodina ja tieteenä, 2022, Lakimies 7-8/2022, s.1158-1185.

Kohtala, Mikko, Tuleeko erotuomarin pelitilanneratkaisuja arvioida jälkikäteen? Urheilu ja oikeus 2013.

Koskinen Seppo, Kunnari Mika, Tammilehto Timo, Pelaajasopimuksen purkamisesta, 2005, Edilex <https://www.edilex.fi/artikkelit/2485> (vaatii kirjautumisen) (12.4.2026).

Koskinen Seppo, Työntekijän oikeus työnantajan moitittavan käyttäytymisen johdosta purkaa työsopimus sekä erota työstään työttömyysturvaa menettämättä, 2014, Defensor Legis N:o 4/2014

Paasonen Jyri, Diarra-tuomio ja muutoksen aika: EU-oikeus haastaa jalkapallon sääntelykäytännöt, 2025, Urheilu ja oikeus – Vuosikirja 2025.

Paasonen Jyri, Kannas Johanna, Rakenteelliset ongelmat urheilijan tapaturma- ja eläketurvassa – miksi urheilija jää sosiaaliturvan reunalle?, 12.2.2026, Edilex.

Tiitinen Kari-Pekka, Urheilijan oikeussuhteista. Kuvauksia ja mietteitä, Lakimies 2/1998, s.211–221, Asiantuntija-artikkeli

Ripatti Janne, Kilpailumanipulaatio petoksena, Urheilu ja oikeus 2020.

Savola Mika, Ennakoidusta sopimusrikkomuksesta, 1998, Defensor Legis 1/1998 s. 1006–1031.

Schön Esa, Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate ja joukkueurheilu, 2002, Edita Publishing.

Spolander Peik, Joukkueurheilijan ja urheiluseuran välinen oikeussuhde, Teoksessa Jalanko Risto, Siiki Marika (toim.): Kirjoituksia työoikeudesta, 2009.

Muut lähteet

FIFA, Regulations on the Status and Transfer of Players, July 2025, <https://digi-talhub.fifa.com/m/4139b312ba9cfb4f/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-July-2025-edition.pdf>

Kyllönen Miika, Laakso Nina, Ikonen Jouko, Sopimaton lopputulos? Selvitys urheilukilpailujen manipulaation torjunnasta. SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisistä asioista 4/2019, https://suek.fi/wp-content/uploads/2020/06/Sopimaton-lopputulos_Selvitys-urheilukilpailujen-manipulaation-torjunnasta.pdf

Suomen Palloliitto SPL, Jalkapallon pelaajasopimus, https://www-assets.pallo-liitto.fi/62562/1703245969-pelaajasopimus_uusi-jalkapallo-fin.pdf

Suomen Palloliitto SPL, kilpailumääräykset 2025, <https://www-assets.pallo-liitto.fi/62562/1738151999-jalkapallon-kilpailumaaraykset-2025.pdf>

Suomen Palloliitto SPL, Kilpailumääräykset 2026, <https://www-assets.pallo-liitto.fi/62562/1772706761-kilpailumaaraykset-2026-jalkapallo.pdf>

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry, Suomen Antidopingsäännöstö, 2021, <https://suek.fi/wp-content/uploads/2020/12/Suomen-antidopingsa%C3%A4nnosto.pdf>

World Anti-Doping Agency WADA, Anti-Doping Code, 2021, https://www.wada-ama.org/sites/default/files/resources/files/2021_wada_code.pdf

Oikeuskäytäntö

Korkein oikeus

KKO 1982 II 169

KKO 1990:152

KKO 1992:111

KKO 1993:42

KKO 1993:74

KKO 1995:145

KKO 1997:129

KKO 1997:38

KKO 1998:122

KKO 2006:4

KKO 2015:26

KKO 2015:34

KKO 2016:62

KKO 2024:36

Markkinaoikeus

MAO 244/13

Euroopan unionin tuomioistuin

Asia 13/76 Gaetano Donà v. Mario Mantero, ECLI:EU:C:1976:115.

Asia C-333/21 European Superleague Company SL v. Fédération internationale de football association (FIFA) ja Union des associations européennes de football (UEFA), ECLI:EU:C:2023:1011.

Asia C-519/04 Meca-Medina & Majcen, ECLI:EU:C:2006:201

Asia C-680/21 UL ja SA Royal Antwerp Football Club v. Union royale belge des sociétés de football association ASBL, ECLI:EU:C:2023:1010

Asia C-209/23 FT ja RRC Sports GmbH v. Fédération internationale de football association (FIFA), ECLI:EU:C:2025:362.

Asia C-650/22 Fédération internationale de football association (FIFA) v. BZ, ECLI:EU:C:2024:824.

Asia C-600/23 Royal Football Club Seraing v. Fédération internationale de football association (FIFA) ym., ECLI:EU:C:2025:617.

The Court of Arbitration for Sport

CAS 2006/A/1180 Galatasaray sk v. Frank ribéry & olympique de marseille, award

CAS 2009/A/1841 FC Metallurg v. Marko Grubelic

CAS 2011A/2579 Sønderjysk Elitesport A/S v. Bosun Ayeni

CAS 2011/A/2428 I. CJSC FC Krylia Sovetov

CAS 2014/A/3757 AFC Astra v. Kevin Hatchi

CAS 2014/A/3579 Anorthosis Famagusta FC v. Emanuel Perrone

CAS 2014/A/3643 Club Promotora del Pachuca S.A. de C.V. v. Facundo Gabriel Coria & Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

CAS 2014/A/3684 Leandro da Silva v. Sport Lisboa e Benfica

CAS 2014/A/3693 SportLisboa e Benfica v. Leandro da Silva

CAS 2014/A/10382 U Craiova 1948 SA v. Andre Lourenco Duarte & Reggiana 1919 SRL

CAS 2015/A/3922 Robson Vicente Gonçalves v. Hapoel Keter Tel Aviv FC

CAS 2015/A/4067 & 4068, Bozhinov v. Sporting

CAS 2015/A/4286 Sebino Plaku v. Wroclawski Klub Sportowy Slask Wroclaw S.A

CAS 2016/A/4408 Raja Club Athletic de Casablanca v. Baniyas Football Sports Club & Ismail Benlama-lem

CAS 2016/A/4495 Hakan Calhanoglu v. Trabzonspor FC & Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

CAS 2016/A/4535 Hakan Çalhanoğlu v. Trabzonspor FC ja FIFA

CAS 2016/A/4693 Al Masry Sporting Club v. Jude Aneke Ilochukwu,

CAS 2016/A/4560 Al Arabi SC Kuwait v. Papa Khalifa San karé & Asteras Tripolis FC,

CAS 2016/A/4606 Al-Arabi Sports Club Co. For Football v. Houssine Kharja

CAS 2016/A/4846 Amazulu FC v. Jacob Nambandi ja FIFA & National Soccer League

CAS 2016/A/4852 Zamalek Sporting Club v. Karim Alhassan

CAS 2016/A/4482 Etoile Sportive du Sabel v. Leopoldo Roberto Markovsky & Clube de Regatas Brasil & Fédération Internationale de Football Association (FIFA)

CAS 2017/A/5111 Debreceni Vasutas Sport Club (DVSC) v. Nenad Novakovic

CAS 2017/A/5182 Akhisar Belediye Gençlik ve Spor Kulübü Derneği v. Ivan Sesar

CAS 2017/A/5242 Esteghlal Football Club v. Pero Pejic

CAS 2017/A/5465 FC Dacia SRL v. Rogan Ricketts

CAS 2018/A/5771 Al Warka FC v. Gaston Maximiliano Sangoy ja FIFA

CAS 2018/A/5772 Gaston Max-imiliano Sangoy v. Al Warka FC

CAS 2019/A/6306 & 6316 Jean-Philippe Mendy v. Baniyas FSC & FIFA

CAS 2020/A/6914 Łukasz Gikiewicz v. CS Gaz Metan Mediaş

CAS 2020/A/7370 Antalyaspor A.Ş. v. Aatif Chahechouhe

CAS 2020/A/7258 – Kayserispor KD v. Paul Georges N'tep de Mabida

CAS 2022/A/9145 Wydad Athletic Club v. Saimon Happygod Msuva

CAS 2022/A/9248 Joris Gnagnon v. Sevilla FC & FIFA

CAS 2023/A/9636 Mezőkövesd Zsóry Futball Club LLC v. Antonio Vutov & FIFA

CAS 2023/A/9833 TS Galaxy v. Kouassy Bernard Yao

CAS 2023/A/9953, 9954 & 9978 FC Spartak Subotica v. FC Sheriff & Edmund Addo

CAS 2023/A/9696 Dalian v. Sam Larsson

CAS 2023/A/9996 Ismaily Sporting Club v. Mohammed Benkhemessa

CAS 2023/A/10001 – CFR Cluj v. Roger Junio Rodrigues

CAS 2023/A/10016 Future FC v. Taylor Diawisie

CAS 2024/A/10335 Antalyaspor A.Ş. v. Luiz Adriano Souza da Silva

Työtuomioistuin

TT 1994-59

TT 2002-78

TT 2005-13

TT:2005-125

TT:2008-96

TT:2008-101

TT:2008-105

TT:2009-2

TT:2009-72

TT 2011-17

TT 2012-48

TT:2013-1

TT:2013-165,

TT: 2015-85

TT 2016:95

TT 2016-124

TT 2020:109

TT 2022:71

TT 2025:3

Lyhenteet

CAS	Court of Arbitration for Sport
FIFA	Fédération internationale de football association
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
HE	Hallituksen esitys
KKO	Korkein oikeus
RSTP	Regulations on the Status and Transfer of Players
SPL	Suomen Palloliitto
SUEK	Suomen urheilun eettinen keskus
UEFA	Union of European Football Associations
WADA	World Anti-Doping Agency

1. Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Urheilun oikeudellinen kenttä on viime vuosikymmeninä muuttunut huomattavasti urheilun ammattilaistumisen ja kaupallistumisen myötä. Urheilu nojaa vahvaan itsesääntelyyn sekä autonomiaan, jopa osittain pitäen itseään erillisenä oikeudellisesta järjestelmästä. Kansainväliset ja kansalliset urheilujärjestöt ovat säännelleet toimintaansa omien normistojen kautta, ja tämä itsesääntely on edelleen urheilun keskeinen normatiivinen järjestelmä, sillä se on käytännössä ainoa, joka todellisesti tunnistaa urheilun erityispiirteet. Autonomia on kuitenkin kaventunut merkittävästi urheilun oikeudellistumiskehityksen myötä. Pelaajasopimuksia, siirtoja ja kurinpitomenettelyjä koskevia riitoja on viety niin kansallisiin tuomioistuimiin kuin Euroopan unionin tuomioistuimeen (EUT). EUT on myös asettanut viimeaikaisessa ratkaisukäytännössään selkeät rajat urheilujärjestöjen itsesääntelylle.

Tässä kehyksessä pelaajasopimuksista on tullut keskeisiä sopimusmuotoja, joiden avulla määritellään urheilijan ja seuran välinen suhde, taloudelliset velvoitteet sekä urheilun sisäisen normiston noudattaminen. Pelaajasopimukset muodostavatkin oikeudellisesti monitahoisen kokonaisuuden sekä erityislaatuisten sopimustyyppien, jossa yhdistyvät sopimusoikeudelliset ja työoikeudelliset elementit sekä urheilun itsesääntelyjärjestelmä. Tällainen luonne tekee pelaajasopimuksesta poikkeuksellisen suhteessa muihin sopimuksiin.

Jalkapallon pelaajasopimuksen oikeudellinen erityisyys ilmenee ennen kaikkea siitä, ettei pelaajasopimuksesta ole säädetty omaa lakia, eikä urheilua määritellä Suomen lainsäädännössä. Jalkapallon pelaajasopimukset ovat sopimusoikeudellisia eikä pelaajien asemaa ole vahvistettu esimerkiksi työehtosopimuksilla. Tällöin pelaajat altistetaan yksipuolisille sopimusehdoille.

Suomessa jalkapallon korkeimmilla sarjatasoilla pelaa samanaikaisesti pelaajia, jotka ovat työsuhteessa seuraansa sekä pelaajia, joiden sopimus ei täytä työsuhteiden tunnusmerkkejä. Nämä niin sanotut ammattilaispelaajat ja amatööripelaajat noudattavat identtisiä sopimusehtoja ja identtisiä velvoitteita. Siitä huolimatta heidän oikeudellinen asemansa on normistotasolla perustavanlaatuisesti erilainen.

Tämä normatiivinen kahtiajako näkyy ja heijastuu erityisesti sopimuksen päättämiseen. Jalkapallon pelaajasopimuksen 18 §:n mukaan työsopimuslain alainen pelaajasopimus voidaan purkaa vain työsopimuslain mukaisilla edellytyksillä. Muu pelaajasopimus voidaan

purkaa, mikäli pelaaja syyllistyy sopimuksen olennaiseen rikkomiseen tai käytöksellään aiheuttaa olennaista haittaa tai vahinkoa seuralleen tai joukkuekavereilleen. Se, täyttykö työsuhteen tunnusmerkistö, ratkaisee siis sovellettavien oikeuslähteiden hierarkian.

Näin ollen työsuhteisen pelaajasopimuksen purkuedellytykset määräytyvät pakottavan työ-sopimuslain (55/2001) mukaan, kun taas amatööripelaajan sopimuksen purkaminen ratkeaa sopimusoikeuden yleisten periaatteiden ja urheilun itsesääntelyn kautta. Aiempi kotimainen tutkimus on tarkastellut pelaajasopimuksia vahvasti ammattilaisten työoikeudellisesta näkökulmasta, minkä seurauksena amatöörisopimukset ja sopimusoikeudelliset perusteet sekä urheilun itsesääntelyn soveltaminen ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Tähän aukkoon tämä tutkielma vastaa.

Tutkimus on ajankohtainen myös siksi, että urheilun globalisoituminen, pelaajien kansainvälinen liikkuvuus ja sopimusten monikansallisuus ovat lisänneet painetta kansallisen ja kansainvälisen sääntelyn harmonisoinnille. Viimeaikaisessa EUT:n ratkaisukäytännössä, erityisesti vuoden 2024 ns. Diarra-tapauksessa, on vahvistettu, että jalkapallon itsesääntelyn luomat siirtosäännöt voivat olla EU-oikeuden vastaisia. Tämä kehityskulku osoittaa, että pelaajasopimuksia koskeva sääntely on merkittävässä muutostilassa ja tekevät purkuedellytysten systemaattisesta tarkastelusta entistä tärkeämpää. Pelaajasopimusten oikeudellinen tulkinta liittyy siten laajemmin oikeuden rajat ylittävään kehitykseen ja oikeusturvan varmistamiseen urheilussa.

1.2 Tutkimuksen aihe ja rajaus

Tutkielman aiheena on jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset. Pelaajasopimus on urheilun ammattilaistumisen ja kaupallistumisen myötä noussut merkittäväksi sopimustyyppiksi, joka yhdistää velvoiteoikeudelliset, työoikeudelliset ja urheilun sisäiset normistot.¹ Pelaajasopimukset ovat tyypillisesti määräaikaista, vakioehtollisia ja sidottuja lajiliittojen sääntöihin.² Tällainen normikerroksisuus tekee pelaajasopimussuhteista poikkeuksellisia ja nostaa esiin kysymyksen siitä, millä edellytyksillä pelaajasopimus voidaan purkaa.

Jalkapallo on valikoitunut tarkastelun kohteeksi ennen kaikkea sen vuoksi, että se on kansainvälisesti kattavimmin säännelty laji, jossa on sekä globaali itsesääntelyjärjestelmä että laaja oikeuskäytäntö Urheilun välitystuomioistuimessa (Court of Arbitration for Sports, CAS:ssa). Pelaajasopimuksessa pelaajat sitoutetaan kansainvälisten lajiliittojen,

¹ Halila, Norros 2017, s.188.

² Ibid.

Fédération internationale de football association eli FIFA:n (globaali taso) ja Union of European Football Associations eli UEFA:n, (eurooppalainen taso) alaisuuteen sekä kansallisen lajiliiton, Suomen Palloliiton (SPL), alaisuuteen. Tämä tekee jalkapallosta erityisen hedelmällisen tutkimuskohteen, kun tarkastellaan kansallisen lainsäädännön, sopimusoikeudellisten periaatteiden ja urheilun itsesääntelyn välistä vuorovaikutusta. Muut urheilulajit rajautuvat siten tutkielman ulkopuolelle, vaikka vastaavia periaatteita voidaan analogisesti soveltaa myös muihin joukkueurheilulajeihin.

Rajaus on tehty tietoisena ja perusteltuna valintana, sillä muiden joukkueurheilulajien pelaajasopimusten purkamisen sisällyttäminen tarkasteluun olisi laajentanut tutkimusta siinä määrin, että sen johdonmukainen ja mielekäs rajaaminen olisi osoittautunut haasteelliseksi. Yhden lajin syvälinen tarkastelu palvelee tutkielman tavoitteita paremmin kuin usean lajin pinnallisempi vertailu.

Sopimusoikeudessa sopimuksen sitovuuden periaate on keskeinen lähtökohta, mutta kumpikaan sopimuksen osapuoli ei ole täysin vailla mahdollisuutta reagoida vastapuolen olennaiseen sopimusrikkomukseen. Tutkielma tarkastelee pelaajasopimusten purkamista sekä seuran että pelaajan näkökulmasta. Tällä tavoin tutkielma pyrkii kattamaan molempien sopimusosapuolten aseman ja purkuoikeudet tasapuolisesti.

Tutkielmasta on rajattu pois purkamisen oikeusvaikutukset. Tutkielma tulee siis vastaamaan ainoastaan purkamisen edellytyksiin. Purkamisen jälkeiset seuraukset, kuten mahdolliset vahingonkorvausvelvollisuudet, sopimuksen purkautumisesta seuraavat vaatimukset tai pelaajaoikeuksien siirtoihin liittyvät määräykset jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Rajaus on perusteltu tutkimuskysymyksen selkeyttämisen ja rajaamisen vuoksi. Käsittely olisi laajentunut huomattavasti, että se olisi vaarantunut tutkielman johdonmukaisuuden.

1.3 Tutkimuskysymys ja metodi

Tutkimuskysymykseksi muodostuu se, millä edellytyksillä jalkapallon pelaajasopimus voidaan purkaa. Tämä tulee vastaamaan myös siihen, eroavatako työsuhteisen pelaajasopimuksen ja ei-työsuhteisen pelaajasopimuksen purkuedellytykset toisistaan aineelliselta sisällöltään.

Lisäksi tutkielmassa vastataan useampiin alakysymyksiin, kuten miten pelaajasopimuksen oikeudellinen luonne vaikuttaa purkuedellytysten määräytymiseen, millainen rooli urheilun itsesääntelyllä on purkuedellytysten täydentämisessä ja harmonisoinnissa sekä siihen onko nykyinen normatiivinen tilanne tyydyttävä.

Metodina hyödynnetään lainoppia, sillä tutkielma perustuu voimassa olevan oikeuden systematisointiin ja tulkintaan.³ Lainopin metodologisena viitekehystenä toimii Aulis Aarnion oikeuslähdeoppi, jonka avulla jäsennetään pelaajasopimukseen sovellettavien normistojen keskinäinen järjestys ja velvoittavuus. Näin saadaan se materiaali, jota lainopilla voidaan käyttää tulkinnassa ja systematisoinnissa.

Tutkielmaan sisältyy myös de lege ferenda -ulottuvuus. De lege ferenda on nähty osana lainopillista tutkimusta, sillä voimassa olevan oikeuden systematisointi ja tulkinta johtavat luontevasti kysymykseen siitä, onko nykyinen oikeustila tyydyttävä.⁴ Tutkielma tulee esittämään de lege ferenda -havaintona sen, millaiseksi oikeuden tulisi kehittyä.

1.4 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto rakentuu neljästä toisiaan täydentävästä lähdekokonaisuudesta. Näitä ovat lainsäädäntö, oikeuskirjallisuus, urheilun itsesääntely ja oikeuskäytäntö. Keskeisempänä virallislähteenä käytetään työlainsäädäntöä sekä lain valmisteluaineistoja. Sopimusoikeuden osalta erityislainsäädäntöä ei ole, minkä vuoksi sopimusoikeudellinen arviointi nojaa lakiin kirjaamattomiin oikeussääntöihin sekä yleisiin sopimusoikeudellisiin periaatteisiin. Myös oikeuskirjallisuudella on tutkielmassa erityisen suuri merkitys. Oikeuskirjallisuutta tutkitaan niin työoikeuden alalta kuin sopimusoikeuden ja urheilu-oikeuden alalta.

Urheilun itsesääntelyllä on merkittävä rooli tutkielmassa. Tutkielman kannalta relevanttia itsesääntelyä on sekä kansainvälisellä tasolla että kansallisella tasolla. Tämän vuoksi tarkasteluun tulevat erityisesti FIFA:n sekä SPL:n säännökset, jotka asettavat konkreettiset velvoitteet seuran ja pelaajan väliselle sopimussuhteelle.

Oikeuskäytäntöä hyödynnetään tutkielmassa paljon. Kansallisesta tuomioistuinkäytännöstä keskeisimpiä ovat korkeimman oikeuden ratkaisut sekä työtuomioistuimen ratkaisut. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on mukana erityisesti urheilun itsesääntelyn ja EU-oikeuden välisen suhteen tarkastelussa. CAS luo laajan pohjan urheilun itsesääntelyn hyödyntämiseen käytännössä. CAS:n ratkaisut täyttävät normatiivisia aukkoja erityisesti amatööripelaajasopimusten osalta ja tarjoavat tulkinta-apua tilanteisiin, joihin kansallinen lainsäädäntö ei anna suoraa vastausta.

³ Hirvonen 2011, s.36.

⁴ Leskinen 2022, s.1158-1159

1.5 Tutkielman rakenne

Tutkielma etenee johdonmukaisesti niin, että alkuun määritellään pelaajasopimus osana oikeudellista kenttää. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, sillä pelaajasopimus muodostaa erityisen sopimuskokonaisuuden, joka yhdistelee eri sopimustyypeistä tunnusmerkkejä. Sopimustyyppinen jaottelu on puolestaan purkuedellytysten kannalta erittäin olennaisessa asemassa, sillä sopimuksen tyyppillä on väliä oikean purkamiseen noudatettavan normiston valinnassa. Olennaisena osana pelaajasopimusten purkamiseen vaikuttaa pelaajasopimuksen luonne. Tämä määrittää sen, mitkä lähtökohdat purkamiselle tulee asettaa.

Kun pelaajasopimus on määritelty oikeudellisessa kehyksessä, lähdetään tarkastelemaan purkuedellytyksiä. Pelaajasopimuksen purkuperusteiden arviointi edellyttää selkeää kannottoa siihen, mikä normiston valossa arviointia kulloinkin tehdään. Tässä tutkielmassa omaksutaan jako, jonka mukaan purkuperusteiden tarkastelu jakautuu kahteen erilliseen kehykseen. Ensimmäinen on sopimusoikeudellinen ja urheiluoikeudellinen kehys, joka koskee niin sanottua muuta pelaajasopimusta. Toinen on työoikeudellinen kehys, jota sovelletaan työsuhteisiin pelaajiin. Työsuhteen ulkopuolella olevia pelaajia pidetään tyyppillisesti niin sanottuina amatööreinä tai sopimuksellisina amatööreinä ja työsuhteisia pelaajia ammattilaisina.⁵ Tässä tutkielmassa hyödynnetään kärjistetysti tätä jakoa amatööripelaajiin ja ammattilaispelaajiin.

Tämä jako on tutkielman systematiikan kannalta keskeinen, ja se heijastuu koko tutkielman rakenteeseen. Jako ei ole kuitenkaan pelkästään esitystekninen, vaan sillä on itsenäinen oikeudellinen perusta. CAS on vahvistanut ratkaisukäytännössään sekä yleiset oikeuslähdeopilliset perusteiden mukaan kansallinen lainsäädäntö on ensisijainen normisto työsuhteisten pelaajasopimusten arvioimisessa, jolloin urheilun itsesääntely ei voi syrjäyttää kansallisen lain pakottavia säännöksiä. Tämän vuoksi työsuhteisen pelaajasopimuksen purkuperusteiden arviointi rakentuu ensisijaisesti työsuhtelainsäädännön varaan, kun taas

⁵ Suomessa jalkapallossa pelaajat jaotellaan amatööreihin ja sopimuksellisiin amatööreihin. Sopimuksellinen amatööri on pelaaja, joka saa jalkapallon pelaamisesta pelikaudessa enintään 2.000 euroa veronalaista tuloa, mutta jolla on määräysten mukaan oltava pelaajasopimus ja joka pelaa miesten neljässä ylimmässä sarjassa tai naisten kahdessa ylimmässä sarjassa pelaavassa joukkueessa. Näiden sarjojen lisäksi sopimuksellinen amatööri voi pelata määräaikaisella siirrolla muissakin sarjoissa pelaavissa joukkueissa, elleivät asianomaisen sarjan säännöt toisin määrää. Veronalaiseksi tuloksi ei tässä kohtaa huomioida erilaisia bonusehtoja ja muita vastaa-via tulevaisuudessa selviäviä maksuja. Amatööri on puolestaan pelaaja, joka ei ole ammattilainen tai sopimuksellinen amatööri. SPL, kilpailumääräykset 2025, kohdat 3.3-3.4.

amatööripelaaajasopimuksen purkuperusteiden arvioinnissa velvoiteoikeuden yleiset periaatteet ja urheilun itsesääntely saavat itsenäisen normatiivisen merkityksen.

Lopuksi tutkielmassa tehdään johtopäätökset näiden osa-alueiden kautta sekä vastataan siihen, onko normatiivinen tilanne tällaisenaan tyydyttävä.

2. Pelaajasopimuksen oikeudellinen luonne

2.1 Pelaajasopimukseen sovellettavat normistot ja oikeuslähdeoppi

Sopimuksen sijoittaminen johonkin sopimustyyppiin ei enää ole tarpeellista oikeussuojan saamiseksi.⁶ Pelaajasopimuksen luonne osana oikeudellista järjestelmää on kuitenkin tärkeää määrittellä, sillä se määrittää hyvin pitkälle sen, millä perusteella sopimus on myös purettavissa. Jalkapallon pelaajasopimuksen purkusäännöksestä huomataan, että myös sopimusta tehdessä on tunnistettu pelaajasopimusten kuuluminen eri normistojen alaisuuteen. Sopimuksen 18 §:n mukaan työsopimuslain alainen pelaajasopimus voidaan purkaa vain työsopimuslain mukaisilla edellytyksillä. Muu pelaajasopimus voidaan purkaa, mikäli pelaaja syyllistyy sopimuksen olennaiseen rikkomiseen tai käytöksellään aiheuttaa olennaista haittaa tai vahinkoa seuralleen tai joukkuekavereilleen.

Pelaajasopimuksen oikeudellisessa arvioinnissa joudutaan väistämättä turvautumaan useisiin eritasoisiin ja eri oikeudellisista järjestelmistä peräisin oleviin lähteisiin yhtäaikaaisesti. Jotta näiden lähteiden keskinäistä suhdetta ja velvoittavuutta voidaan jäsentää systemaattisesti, on perusteltua tukeutua Aulis Aarnion kehittämään oikeuslähdeoppiin tutkielman aluksi.

Aarnion mukaan oikeuslähde on peruste, joka tekee normista tai sitä koskevasta kannanotosta oikeudellisen. Oikeuslähteiden avulla voidaan erottaa oikeus ei-oikeudesta. Teoriaa siitä, mikä on oikeuslähde, miten ne luokitetaan, miten niitä käytetään ja mikä niiden vaikutus on, nimitetään oikeuslähdeopiksi.⁷ Oikeuslähdeoppi tarjoaa käytännöllisen välineen siihen, miten lainopillinen argumentaatio tulee rakentaa silloin, kun relevantteja lähteitä on useita ja niiden keskinäinen järjestys on ratkaistava. Aarnio jakaa oikeuslähteet niiden

⁶ Saarnilehto, yms., 2004 päivittyvä teos, Verkkokirjahylly»Varallisuus-oikeus»VII SOPIMUSTYYPIEISTÄ»1. Sopimustyyppi- jaottelun merkitys»Sopimustyyppin määräytyminen»Sisältö ratkaisee tyyppin, luettu 14.1.2026.

⁷ Aarnio 2011, s.78.

velvoittavuuden asteen perusteella kolmeen ryhmään. Näitä ovat vahvasti velvoittavat, heikosti velvoittavat ja sallitut oikeuslähteet.

Vahvasti velvoittavat oikeuslähteet tarkoittavat sitä, että sen syrjäyttämisestä seuraa tuomarille virkavirhe. Aarnion mukaan vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat kansallisen oikeuden ulkopuoliset normistot, kuten eurooppaoikeuden sitovat osat sekä kansallisen oikeuden normistot ja maantapa.⁸

Pelaajasopimuksen arvioinnissa vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat erityisesti kansallinen lainsäädäntö ja EU-oikeuden sitovat osat. Nämä asettuvat kaikkien muiden normien yläpuolelle eikä näiden pakottavia säännöksiä voida syrjäyttää. Tämä on merkityksellinen etenkin työsuhteisten pelaajien osalta, sillä ammattilaispelaajasopimukseen sovelletaan työlainsäädäntöä, eikä tätä voida sopimuksella tai lajiliittojen säännöillä poistaa. Pelaajasopimuksista ei ole säädetty omaa lakiansa eikä ylipäätään urheilua määritellä lainsäädännössä.⁹ Tämän vuoksi työsopimuslain ulkopuolelle jääviin amatööripelaajiin ei ole noudatettavaa pakotettavaa sääntelyä.

Heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin kuuluu lain valmisteluaineisto sekä ennakkoratkaisut. Heikosti velvoittavien lähteiden syrjäyttämisestä ei Aarnion mukaan aiheudu sanktioita. Sen sijaan on oletettavaa, että ratkaisu, jossa ei ole vedottu heikosti velvoittavaan oikeuslähteeseen, muuttuu ylemmässä oikeusasteessa tai vastaavanlaisen tapauksen uudelleen tuomioistuimen käsiteltäväksi.¹⁰ Tällöin heikosti velvoittavat lähteet ovat merkittäviä argumentaatiovälineitä, joiden huomiotta jättäminen heikentää ratkaisun oikeudellista kestävyyttä.

Pelaajasopimuskontekstissa keskeisiä heikosti velvoittavia lähteitä ovat korkeimman oikeuden ja työtuomioistuimen ratkaisut sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut. Urheilun alalta näitä on kuitenkin verrattaen vielä vähän, jolloin ratkaisua ja tulkintaan haetaan näiden osalta urheilun omasta oikeuskäytännöstä. Urheilu-oikeudessa oikeuskäytäntöä kehittää CAS. CAS:n luonne oikeuslähteenä sijoittuu heikosti velvoittavien ja sallittujen oikeuslähteiden rajaan, sillä oikeuslähdeopillisesti ratkaisut eivät ole samassa asemassa tuomioistuinratkaisujen kanssa.¹¹

⁸ Aarnio 2011, s.82.

⁹ Ks. esim. Laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 1 § ja HE 51/2000 vp, s. 8–9 sekä HE 356/1994 vp; HE 22/2009 vp; TTL 12 §; TturvL 2 § ja HE 59/2002 vp, s. 19 sekä laki yksityisyyden suojasta työelämässä 12 § ja HE 162/2003 vp, s. 36.

¹⁰ Aarnio 2011, s.82-83.

¹¹ Halila, Norros 2017, s.13.

Kolmantena oikeuslähdeasteena ovat sallitut oikeuslähteet. Sallittujen oikeuslähteiden käyttö on Aarnion mukaan tärkeää, mutta ei vertaudu vahvasti ja heikosti velvoittavien oikeuslähteiden rooliin. Sallittu oikeuslähde lisää tulkinnan ja ratkaisun uskottavuutta ja vahvistaa argumenttiketjuja, jotka perusteluissa käytettyinä ovat omiaan luomaan tulkinnan ja ratkaisun hyväksyttäväksi. Sallittuja oikeuslähteitä ovat käytännölliset argumentit, eettiset ja moraaliset perusteet, yleiset oikeusperiaatteet, oikeustiede, vertailevat argumentit ja oikeuskirjallisuus.¹² Sallittujen oikeuslähteiden käyttäminen on luvallista, mutta ei velvoittavaa.

Urheilun itsesääntely, kuten FIFA:n ja UEFA:n säännöt kansainvälisellä tasolla sekä SPL:n pelaajasopimus- ja kilpailumääräykset kansallisella tasolla, sijoittuu oikeuslähdeopillisesti pääsääntöisesti sallittujen oikeuslähteiden kategoriaan. Erityisesti amatööripelaaajasopimuksissa, joihin ei ole kattavaa erityislainsäädäntöä, itsesääntelynormien ja yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden merkitys korostuu. Näihin joudutaan turvautumaan vahvempien oikeuslähteiden puuttuessa. Itsesääntelyn konkreettista luonnetta ja sen suhdetta lainsäädäntöön tarkastellaan seuraavassa kappaleessa tarkemmin.

Oikeuslähdeopin mukaisen normistohierarkian rinnalla pelaajasopimuksen arvioinnissa vaikuttavat useat yleiset sopimusoikeudelliset periaatteet, joilla on itsenäinen merkitys etenkin amatööripelaaajasopimusten purkuperusteiden arvioinnissa. Keskeisimpiä näistä ovat sopimuksen sitovuuden periaate *pacta sunt servanda*, purkuoikeuden viimesijaisuutta ilmentävä *ultima ratio* -periaate sekä lojaliteettiperiaate, joka pelaajasopimuksessa saa erityisen korostuneen merkityksen sopimuksen henkilökohtaisen luonteen vuoksi. Näitä periaatteita tarkastellaan tarkemmin kunkin purkuperusteen arvioinnin yhteydessä jäljempänä luvuissa 4 ja 5.

Edellä kuvattu kolmijako auttaa jäsentämään pelaajasopimukseen sovellettavien normistojen hierarkian. Oikeuslähdeoppi toimii metodologisena perustana tutkielman asettamisessa kehyksissä, ohjaten sitä, millä perusteella ja missä järjestyksessä eri normistoja sovelletaan. Aarnion oikeuslähdeopin logiikan mukaisesti työsuhteisen pelaajasopimuksen purkuperusteiden arviointi rakentuu pääasiallisesti työsuhtelainsäädännön varaan, kun taas amatööripelaaajasopimuksen purkuperusteiden arvioinnissa vahvasti velvoittavia lähteitä ei ole käytettävissä, turvaututaan heikosti velvoittaviin lähteisiin, kuten KKO:n ennakkoratkaisuihin ja lainvalmisteluaineistoihin, sekä sallittuihin lähteisiin, kuten oikeuskirjallisuuteen, sopimusoikeuden periaatteisiin sekä urheilun itsesääntelyyn.

¹² Aarnio 2011, s.83-84 ja Virolainen 2012, s. 19.

2.2 Urheilun itsesääntely ja FIFA:n sääntely

Keskeinen purkuedellytyksiin liittyvä kysymys on se, missä määrin tulee ottaa tai voidaan ottaa huomioon urheilun erityispiirteitä. Urheilun maailmassa nojataan paljon itsesääntelyyn, jossa voidaan erottaa globaali taso, eurooppalainen taso ja kansallinen taso.¹³ Jalkapallossa pelaajat sitoutetaan kansainvälisten lajiliittojen, FIFA:n (globaali taso) ja UEFA:n (eurooppalainen taso) alaisuuteen sekä kansallisen lajiliiton, Suomen Palloliiton, alaisuuteen. Kansainväliset ja kansalliset lajiliitot muodostuvat tärkeiksi sääntöjen luojiksi tilanteissa, joissa erityislainsäädäntöä ei ole. Itsesääntelyjärjestelmän perustana onkin tarve säännellä urheilun kilpailutoimintaa. Näiden lajiliittojen sääntöjen myötä kaikkiin pelaajiin voidaan kohdistaa samat säännöt, jotka huomioivat kirjoitetun lain puuttumisen, ja jolloin peli pysyy oikeudenmukaisena ja reiluna kaikille. Urheilun itsesääntelystä seuraava lex sportiva on tehokas, sillä sen soveltamisessa ei ole alueellista rajoitusta eikä tämän pohjalta tehtyjen päätösten voimaansaattaminen ja täytäntöönpano edellytä viranomaismyötävaikutusta. Kilpailutoimintaa on pakko säännellä, sillä se on kaikkien edun mukaista. Tämän vuoksi lajin toimijoiden on sitoutettava näihin sääntöihin.¹⁴

Lajiliittojen sääntöjen myötä pelaajat sitoutetaan esimerkiksi urheilun kurinpitosääntöihin. Kurinpitosäännöllä voidaan sanktioida kilpailusääntöjen vastainen toiminta tai urheilujärjestössä sääntöjen laiminlyönti.¹⁵ Kurinpitotoimien tehokkuus perustuu itsesääntelyn kautta siihen, että tällaiset toimet tulevat voimaan ilman viranomaismyötävaikutusta ja muutoksenhakukin onnistuu lähtökohtaisesti urheilun piirissä.¹⁶

Urheilun piirissä riidanratkaisu tapahtuu pääasiallisesti urheilun omissa riidanratkaisuelimissä. Useilla lajiliitoilla on omat riidanratkaisupaneelit. Ylimpänä riidanratkaisueliminä toimii Urheilun välitystuomioistuin CAS. CAS:n toimivalta perustuu siihen, että osapuolet ovat sitoutuneet välityslausekkeessa tai muuten urheilua koskevan riita-asian ratkaisemiseen. Riidan kohteena voi olla mikä tahansa suoraan tai välillisesti urheiluun liittyvä asia.¹⁷ CAS:n tavoitteeksi on esitetty ratkaisukäytännön luominen ja säännösten harmonisointi.¹⁸ Tämän vuoksi CAS:n ratkaisulla on merkittävä rooli purkusäännösten harmonisoinnissa.

¹³ Halila, Norros 2017, s.11.

¹⁴ Ibid., s.12.

¹⁵ Ibid., s.292.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Blackshaw, Urheilu ja oikeus 2011, s.12-13.

¹⁸ Kohtala 2013, s.136.

Kuten edellä todettiin, urheilun itsesääntely ja autonomia eivät ole oikeusjärjestykseltä suojattu alue.¹⁹ Tätä osoittaa se, että kansalliset tuomioistuimet ovat käsitelleet urheiluun liittyviä tapauksia osana oikeusjärjestystä.²⁰ Myös EUT on käsitellyt lukuisia tapauksia, jotka liittyvät urheiluun.²¹ Viimeisimpänä tunnetuimpana tapauksena EUT:n ratkaisuihin on vuodelta 2024 niin sanottu Diarra-tapaus, jossa EUT vahvisti FIFA:n siirtosääntöjen olevan lainvastaisia.²² Tämä tuomio vahvisti sen, että EU-oikeus kuuluu jalkapallon keskiöön.²³

EUT on myös vahvistanut, että CAS:n päätöksillä ei kuitenkaan ole res judicata-vaikutusta eli ne eivät ole lopullisia, vaan tämänkin ratkaisut ovat saatettavissa tarvittaessa jäsenvaltioiden ja EUT:n arvioitavaksi, ovatko ratkaisut EU:n säännösten mukaisia.²⁴ Tämä noudattaa myös Aarnion oikeuslähdeopin mukaisuutta. Silti CAS:n merkitys sääntöjen harmonisoinnin ja lex sportivan luomisen kannalta on merkittävä, sillä tällä hetkellä kansallisella tasolla tai EU-tasolla ei pystytä vastaamaan riittävästi urheilun oikeusjärjestyksen tarpeisiin.

Urheilun sisällyttämistä oikeusjärjestykseen perustelee myös CAS:n ratkaisukäytäntö. Tämä huomataan esimerkiksi ratkaisusta CAS 2011/A/2663, jossa käsiteltiin pelaajasopimuksen purkamista. CAS:n perusteluissa todettiin, että purkaminen oli perusteeton, koska tapaukseen sovelletun Ukrainan lainsäädännön mukaan kyse ei ollut purkuperusteesta. Tapauksessa otettiin huomioon FIFA:n sääntely urheilun itsesääntelyn ylimpänä elimenä, mutta ratkaisu perusteltiin kuitenkin kansallisen lainsäädännön perusteella. Esimerkiksi työsuhteeseen pelaajasopimukseen sovelletaan työlainsäädäntöä eikä sitä voida poissulkea urheilun itsesääntelyn nojalla.

Urheilun itsesääntely asettaa kuitenkin sääntöjä, joita tulee voida tulkita sitoviksi, vaikka kyse olisikin esimerkiksi työsuhteesta. Tällaiset säännökset asettavat tulkinta-apua tilanteisiin, joissa kansallinen lainsäädäntö soveltuu, mutta urheilun erityisluonne asettaa haasteita tai tulkintaongelmia.

Legaalienormit asettuvat siis urheilun itsesääntelyn yläpuolelle.²⁵ Tällöin osapuolten väliset erimielisyydet tulee ratkaista pääasiallisesti kansallisten säännösten mukaisesti. Urheilun

¹⁹ Halila, Norros 2017, s. 14.

²⁰ Ks. esim KKO 2015:34, KKO 2024:36, KKO 1998:122 ja MAO 244/13.

²¹ Asia C-333/21, Asia C-680/21 ja Asia C-209/23.

²² Asia C-650/22.

²³ Paasonen 2025, .8

²⁴ Asia C-600/23.

²⁵ Halila, Norros 2017, s. 11.

itsesääntely ei kuitenkaan muodosta kansallisesta oikeudesta erillistä normijärjestelmää, vaan toimii sitä täydentävänä ja tulkintaa ohjaavana kokonaisuutena.

2.3 Yleisesti pelaajasopimuksesta

Pelaajasopimus syntyy, kun pelaaja ja seura solmivat sopimuksen, jossa yleensä vahvistetaan neuvottelujen tuloksena syntynyt seuran tarjous. Pelaajasopimus edellyttää sekä seuran että urheilijan hyväksyvää tahdonilmaisua. SPL:n kilpailumääräysten mukaan ammatillisella ja sopimuksellisella amatöörillä tulee olla aina kirjallinen, Palloliiton hallituksen hyväksymän mallin mukainen pelaajasopimus, joka tulee voimaan allekirjoitushetkellä tai osapuolten erikseen sopimana ajankohtana.²⁶

Jalkapallossa samaa pelaajasopimusta käytetään kaikissa sopimuksessa mainituissa sarjoissa. Näitä sarjoja ovat miehissä Veikkausliiga, Ykkösliiga, Ykkönen ja Kakkonen sekä naisissa Kansallinen Liiga ja Kansallinen Ykkönen.²⁷ Jos pelaajalla, joka pelaa näissä edellä mainituissa sarjoissa ei ole voimassa olevaa sopimusta, hänet katsotaan pelioikeudettomaksi.²⁸ Näissä sarjoissa pelaa pelaajia, joiden osalta pelaajasopimus muodostaa työsopimuksen sekä pelaajia, joiden pelaaja sopimus ei muodosta työsuhteen tunnusmerkistöä. Samat sopimusehdot soveltuvat kaikkiin edellä mainittuihin sarjoihin, riippumatta siitä onko pelaaja työsuhteessa vai ei.

Jalkapallossa FIFA ja Suomessa SPL määrittelevät pelaajan statuksen pelaajalle suoritettun vastikkeen perusteella.²⁹ Suomessa ammattilaiseksi luokitellaan pelikauden aikana 15 vuotta täyttävä pelaaja, joka saa tai tulee saamaan jalkapallon pelaamisesta pelikaudessa yli 2.000 euroa veronalaista tuloa ja joka pelaa miesten neljässä ylimmässä sarjassa tai naisten kahdessa ylimmässä sarjassa pelaavassa joukkueessa. Veronlaiseksi tuloksi ei huomioida erilaisia bonusehtoja ja muita vastaavia tulevaisuudessa selviäviä maksuja.³⁰

Suomessa jalkapallossa ei-ammattilaiset pelaajat jaotellaan amatööreihin ja sopimuksellisiin amatööreihin. Sopimuksellinen amatööri on pelaaja, joka saa jalkapallon pelaamisesta pelikaudessa enintään 2.000 euroa veronalaista tuloa, mutta jolla on näiden

²⁶ SPL, kilpailumääräykset 9. Pelaajan sopimus ja lakisääteinen tapaturma- ja eläketurva.

²⁷ SPL, jalkapallon pelaajasopimus, s.1.

²⁸ SPL kilpailumääräykset, 9. Pelaajan sopimus ja lakisääteinen tapaturma- ja eläketurva.

²⁹ Ks. esim. FIFA Regulations governing the Status and Transfer of Players Art. 2, July 2025 jonka mukaisesti ei-amatööriksi katsotaan pelaaja, joka saa pelaamisesta todella aiheutuneiden kulujen ylittävää korvausta. Pelaajalle voidaan 2.2 artiklan mukaisesti suorittaa korvausta ottelumatkojen majoituskuluista sekä varusteiden hankinnasta, vakuutuksen ottamisesta ja harjoittelusta aiheutuneista kustannuksista vaarantamatta hänen amatööriasemaansa.

³⁰ SPL, kilpailumääräykset 2025, kohta 3.4.

määräysten kohdan 9.1 mukaan oltava pelaajasopimus ja joka pelaa miesten neljässä ylimmässä sarjassa tai naisten kahdessa ylimmässä sarjassa pelaavassa joukkueessa. Veronalaiseksi tuloksi ei huomioida erilaisia bonusehtoja ja muita vastaavia tulevaisuudessa selviäviä maksuja.³¹ Amatööri on puolestaan pelaaja, joka ei ole ammattilainen tai sopimuksellinen amatööri.³²

Vaikka tämä jaottelu jakaa pelaajat statukseltaan eri kategorioihin, ei tällä ole merkitystä siinä arvioinnissa, onko pelaaja työsuhteessa vai ei. Se, sovelletaanko pelaajasopimukseen työlainsäädäntöä vai ei, riippuu siitä täyttääkö pelaajasopimuksen tunnusmerkit. Tässä tutkielmassa jako perustuu kuitenkin kärjistetyksi pelkästään ammattilaisiin (työsuhde) sekä amatööreihin (ei-työsuhde).

2.4 Pelaajasopimus työsopimuksena

Työsuhde perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen velvoiteoikeudelliseen sopimukseen.³³ Pelaajasopimuksen tilanteessa siis seuran ja pelaajan väliseen sopimukseen. Työsopimuslain soveltamisalasääntely on työtä tekevän eduksi pakottavaa oikeutta. Näin ollen voidaan sanoa, että sopimuksen tyypillä tai nimityksellä, johon työsuhde perustuu ei ole ratkaisevaa merkitystä työoikeuden normien soveltamisen kautta.³⁴ Vaikka pelaajasopimus ei nimeltään vastaisi työsopimusta, voi se luonteensa vuoksi olla katsottavissa työsopimukseksi.

Jos joukkueurheilija on työsuhteessa, häneen sovelletaan työlainsäädäntöä. Tällöin esimerkiksi TSL:n pakottava sääntely tulee osaksi pelaajan oikeusasemaa, jolloin sovellettavaksi tulevat myös TSL:n purkusäännökset. Urheilijat ovat kuitenkin poikkeusasemassa muihin työntekijöihin nähden.³⁵

Pelaajasopimukset ovat pääsääntöisesti määräaikaisia, mikä poikkeaa TSL:n pääsäännöstä. TSL 1:3:n mukaan työsopimus on voimassa toistaiseksi, jollei sitä ole perustellusta syystä tehty määräaikaiseksi.³⁶ Pelaajasopimuksissa määräaikaisuus ei tule yleensä

³¹ SPL, Kilpailumääräykset 2025, kohta 3.27.

³² SPL, Kilpailumääräykset 2025, kohta 3.3.

³³ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit> Sopimus>Työsopimus yleisin sopimustyyppi.

³⁴ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit> Sopimus>Muut sopimukset työsuhteen perustana.

³⁵ Esim. urheilijat ovat poissuljettu esimerkiksi työtaturma- ja ammattitautilain (459/2915), työntekijän eläkelain (395/2006) sekä yrittäjän eläkelain (1272/2006) soveltamisalasta pois.

³⁶ Ks. esim HE 157/2000, s.8, jonka mukaan perusteltuna syynä on katsottu työn luonne, sijaisuus, harjoittelu tai muu näihin rinnastettava määräaikaista sopimusta edellyttävä seikka.

pelaajan toiveesta, sillä määräaikaisuuden ehto on kirjattuna sopimuksen vakioehtoihin.³⁷ Jalkapallon pelaajasopimuksen määräaikaisuuden perusteeksi on ilmoitettu urheilun yleinen käytäntö ja kausiluonteisuus.³⁸ Oikeuskirjallisuudessa ylimmillä sarjatasoilla pelaavien joukkueurheilijoiden työsopimuksia on pidetty poikkeuksellisina, joiden määräaikaisuus on perusteltua työn luonteella.³⁹

Työsuhteen käsitteellä on neljä perustunnusmerkkiä. TSL:n 1:1:n mukaan nämä tunnusmerkit ovat 1. sopimus, 2. ansiotyön tekeminen työnantajan lukuun, 3. vastikkeellisuus sekä 4. johdon ja valvonnan alaisuus. Käydään läpi lyhyesti se, millä perustein jakoa työsuhteisiin ja ei-työsuhteisiin pelaajasopimukseen tehdään.

Sopimus työsuhteen tunnusmerkkinä ei aiheuta pelaajasopimuksen osalta ongelmia. Useissa lajiliitoissa on edellytyksenä etenkin pääsarjatason urheilun osalta kirjallinen sopimus, kuten jalkapallossakin. Ansiotyön tekemisessä työnantajan lukuun työnteoksi kelpaa mikä tahansa inhimillinen käyttäytyminen, jolla on jotain taloudellista arvoa.⁴⁰ Ammattiurheilussa urheilutyöllä on taloudellista arvoa. Tämä koskee myös urheilua siltä osin kuin urheilija harjoittelee ja valmentautuu kilpailuihin.⁴¹

Se, että työn tekemisen motivaationa ei ole aina ensisijaisesti ansion hankkiminen, ei vaikuta siihen, katsotaanko kysymyksessä oleva inhimillinen toiminta työksi.⁴² Vaikka kysymys olisi harrastuksesta, kysymys on työn tekemisestä toiselle, jos se tuottaa toiselle tuloa.⁴³ Tämän seurauksena amatööripelaajankin osalta tämä tunnusmerkistö voisi täytyä.

Pelaajasopimuksessa pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan seuran eli sopijakumppaninsa lukuun. Työnantajan lukuun tehtävästä työsuorituksesta välitön tulos kuuluu työnantajalle, jolloin tulokset siis tulevat työnantajan varallisuuspiiriin.⁴⁴ Joukkueurheilussa pelaaja tekee pelaamalla työtä toiselle ja tällöin taloudellinen arvo koituu työnantajan eli seuran hyväksi.⁴⁵ Tämä osa-alue täyttyy sekä ammattiurheilijoiden että amatööriurheilijoiden osalta.

³⁷ ks. esim. jalkapallon pelaajasopimus.

³⁸ Jalkapallon pelaajasopimus, s.1.

³⁹ Tiitinen, Kröger, s.126, 130. Ks. myös Schön 2002, s.37.

⁴⁰ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit> Ansiotyön tekeminen työnantajan lukuun>Työn tekeminen (luettu 20.2.2026).

⁴¹ Halila, Norros, 2017, s.184.

⁴² Ibid., s.184.

⁴³ Palmgren, 1993, s.1077 ja Huttunen, 1994, s.81.

⁴⁴ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit>Ansiotyön tekeminen työnantajan lukuun>Työnantajan lukuun (luettu 22.2.2026).

⁴⁵ Tiitinen, 1998, s.213.

Työntekijän on tehtävä työtä palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Mikä tahansa taloudellista arvoa omaava suoritus käy vastikkeesta.⁴⁶ Vastikkeellisuutta voidaan pitää tärkeimpänä seikkansa määriteltäessä, onko pelaaja työsuhteessa.⁴⁷ Oikeuskäytäntö ei ole asettanut joukkueurheilun osalta vastikkeellisuuden rajaa kovin korkealle, sillä puoliammattilaisia on pidetty taloudellista toimintaa harjoittavina.⁴⁸ Pelkkiä kulukorvauksia ei pidetä kuitenkaan vastikkeena.⁴⁹ Myös amatööriurheilijat voivat siis saada esimerkiksi kulukorvauksia, mutta nämä eivät ole palkkaa sikäli kuin ne aidosti ovat korvausta todellisista kuluista.⁵⁰

Ollakseen työsuhteessa työntekijän tulee tehdä työtä työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. TSL 3:1 velvoittaa työntekijää noudattamaan määräyksiä, joita työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta. Joukkueurheilija harjoittelee ja pelaa joukkueensa valmennuksen alaisuudessa. Tämä on sitä kurinalaisempaa mitä korkeammasta sarja- tai pelaajatasosta on kysymys. Työnantajalle kuuluva direktio-oikeus antaa työnantajalle oikeuden johtoon ja valvontaan.⁵¹ Pelaajat, jotka saavat elannostaan merkittävän osan joukkueurheilusta ovat vahvemman direktio-oikeuden alaisena.⁵²

2.5 Pelaajasopimus velvoiteoikeudellisena sopimuksena

2.5.1 Velvoiteoikeudellisesta sopimuksesta

Velvoiteoikeudessa keskeistä on suoritusvelvollisuus määrättyjen henkilöiden välisessä oikeussuhteessa. Velvoiteoikeudellinen sidonnaisuus tarkoittaa velvollisuutta suorituksen tekemiseen eli velvoitteen täyttämiseen.⁵³ Suorituksen kohteena olevalla oikeudella pitäisi tyypillisesti olla varallisuusarvoa.⁵⁴ Jokin oikeus voi olla varallisuusarvoa, vaikka sitä ei voisi

⁴⁶ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit>Vastikkeellisuus>Vastikkeen laatu (luettu 22.2.2026).

⁴⁷ Schön, 2002, s.21.

⁴⁸ Asia 13/76 Gaetano Donà v. Mario Mantero, ECR 1976 1333. Ep. III s. 177, tuomion kohta 12 sekä KKO 1997:38, jonka mukaan, että jääkiekkoilijalle pisterahoina ja sarjanousubonusina sekä aterija matkakorvauksina syntyneet 1000 markkaa kuukaudessa eli 170 euroa muodosti vielä työsuhteen soveltamiseksi mukaisen vastikkeen.

⁴⁹ Ks. esim Palmgren 1997, s.50 ja Rauste 1997, s.109, jotka toteavat, että pelkkiä kulukorvauksia ei voida pitää urheilimisesta suoritettuna vastikkeena. Ks. myös Huttunen, 1994, s.52, joka toteaa, että myöskään työpaikan tarjoaminen pelaajalle ei täytä vastikkeen tunnusmerkistöä.

⁵⁰ Halila, Norros, 2017, s.193.

⁵¹ Koskinen, yms. 2018, Työsuhteen käsitteen perustunnusmerkit>Johdon ja valvonnan alaisuus>Oikeus johtoon ja valvontaan, luettu 22.2.2026.

⁵² Halila, 2006, s. 184.

⁵³ Saarnilehto, Annola, 2004, päivittyvä julkaisu, Verkkokirjahylly>Varallisuusarvo>I LÄHTÖKOHDAT>1. Varallisuusarvo ja talousjärjestys>Varallisuusarvon ala>Velvoiteoikeus (luettu 28.10.2025).

⁵⁴ Saarnilehto, Annola, 2004, päivittyvä julkaisu, Verkkokirjahylly>Varallisuusarvo>II VELVOITE>1. Velvoite ja velkakirja>Lähtökohtia>Termejä (luettu 28.10.2025).

luovuttaa tai sillä ei olisi taloudellista arvoa. Velvoitteita voi myös olla erilaisia, sillä velvoitteella voidaan tarkoittaa esimerkiksi antamista, tekemistä tai toimimisesta pidättäytymistä ja ne voivat olla luonteeltaan kertasuorituksia tai kesto-suorituksia.⁵⁵

Pelaajasopimus täyttää velvoiteoikeudellisen sopimuksen tunnusmerkit. Pelaajasopimuksen kummallakin osapuolella on yhtäältä velvollisuus suoritukseen toiselle osapuolelle ja toisaalta saamisoikeus eli oikeus suoritukseen tältä.⁵⁶ Pelaajan pelaamisella on varallisuusarvoa seuralle, kun seura hyötyy pelaajan antamasta urheilullisesta panoksesta esimerkiksi menestyksen ja siten taloudellisuuden kautta.

Pelaajasopimus muodostaa velvoiteoikeudellisen sopimuksen sen tekemisvelvoitteen vuoksi.⁵⁷ Pelaajan tekemisvelvoite muodostaa selkeän työntekovelvoitteen, joka erottaa pelaajasopimuksen pääosasta muita työn tekemistä koskevia sopimuksia sen urheilovelvoitteen vuoksi. Tekemisvelvoite eroaa tulosvelvoitteesta siinä, että pelaajan velvollisuutena on pelata ja harjoitella joukkueen mukana, ei pelata tiettyä määrää otteluita tai saavuttaa tiettyä suoritustasoa.

Velvoiteoikeudessa velvoite voi perustua joko lakiin tai oikeustoimeen. Lakiperusteinen velvoite on sidoksissa johonkin sisällölliseen tunnusmerkistöön, kuten siihen, että osapuoli aiheuttaa toiselle vahinkoa lainvastaisella menettelyllä. Oikeustoimiperusteinen velvoite perustuu siihen, että osapuoli on vapaaehtoisesti sitoutunut vastapuolta kohtaan tietyn suorituksen tekemiseen.⁵⁸

Pelaajasopimusten osalta velvoitteita on lakiperusteisia ja oikeustoimiperusteisia. Työsuhteisissa pelaajasopimuksissa velvoitteita tulee lain tasolta sekä osapuolten tekemän sopimuksen nojalla. Jos pelaaja on työsuhteessa, pelaajan ja seuran tulee noudattaa työlainsäädäntöä. Toisaalta he ovat myös sopineet sopimussuhteen muista ehdoista sopimuksella, joten velvoite esimerkiksi pidättäytyä harjoittelemasta muuta urheilulajia perustuu oikeustoimeen. Jos pelaaja ei ole työsuhteessa, velvoitteet perustuvat pelkästään osapuolten oikeustoimeen.

Velvoitteita voi jakaa myös pää- ja sivuvelvoitteisiin. Tällainen jakaminen on mahdollista, kun velvoitesuhteessa voidaan erottaa varsinainen suoritus. Tällöin sopijapuolen velvoitteista jotkin voidaan nähdä päävelvoitteiksi, joita sivuvelvollisuudet täydentävät.⁵⁹

⁵⁵ Saarnilehto, yms., 2004, päivittyvä julkaisu, Verkkokirjahylly»Varallisuus-oikeus»II VELVOITE»1. Velvoite ja velkakirja»Erilaisia velvoitteita»Luokitteluperusteita (luettu 28.10.2025).

⁵⁶ Schön 2010, s 42.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Norros 2012, s.68.

⁵⁹ Aurejärvi, Hemmo 2007 s. 13–14.

Sivuvelvoitteita on vielä jaettu itsenäisiin ja epäitsenäisiin sivuvelvoitteisiin sen mukaan, onko sisältönä päävelvoitteesta erillinen velvollisuus vai tukeeko sivuvelvoite päävelvoitteen täyttämistä. Apu- ja sivuvelvoitteet jakautuvat vielä negatiivisiin pidättäytymisvelvoitteisiin ja positiivisiin toimintavelvoitteisiin. Negatiiviset velvoitteet kieltävät pelaajaa tietyistä toiminnasta, ja niiden tarkoituksena on ensisijaisesti turvata urheilijan suorituskyky. Positiiviset velvoittavat puolestaan jonkun tekemiseen.⁶⁰

Jakoa pää- ja sivuvelvoitteisiin on pidettävä merkittävänä, sillä on katsottu, että sivuvelvoitteiden täyttäminen on yleisesti arvioitava lievemmin kuin päävelvoitteiden täyttämistä.⁶¹ Esimerkiksi sopimusrikkomuksen yhteydessä merkitystä on sillä, onko pää- vai sivuvelvoite kyseessä, sillä näitä ei arvioida aina samoin kriteerein.⁶² Seuraavaksi erotellaan velvoiteoikeudellisen pelaajasopimuksen velvoitteita, ja niiden jakoa pää- ja sivuvelvoitteisiin.

2.5.2 Pelaajan velvoitteet

Pelaajan päävelvollisuus ilmenee jalkapallon pelaajasopimuksen 3 §:stä. Tämän mukaan pelaajan pääasiallisiin tehtäviin kuuluu pelaaminen ja harjoittelu sopimuksen määrittelemässä joukkueessa. Päävelvollisuutena on siis pelata ja harjoitella seuran alaisuudessa. Seuran alaisuudella tarkoitetaan sitä, että peleihin ja valmennuksen sisältöön liittyvissä asioissa pelaaja on velvollinen noudattamaan seuran valmennuksen ohjeita.⁶³ Tämän päävelvollisuuden ohella pelaajalla on velvollisuus käyttäytyä siten, ettei hän menettelyllään tai epäurheilijamaisella käyttäytymisellään aiheuta vahinkoa seuralle, lajilleen tai urheilulle.⁶⁴ Tämä ilmentää yleistä sopimusoikeudellista lojaliteettiperiaatetta.

Pelaajan tulee noudattaa pelaajasopimuksen 11 §:n mukaisesti seuran sääntöjä, mikäli ne on toimitettu kirjallisesti pelaajalle ennen sopimuksen allekirjoittamista. Kaikessa kilpailutoiminnassa noudatettava myös FIFA:n, UEFA:n ja Palloliiton kulloinkin voimassa olevia kilpailuja koskevia sääntöjä ja eettisiä ohjeistuksia.⁶⁵ Näistä esimerkkinä voidaan mainita FAIR PLAY -periaate ja se, että kilpailuihin osallistuvia on aina pyrittävä urheilullisesti parhaaseen lopputulokseen.⁶⁶

⁶⁰ Norros 2018, s.167.

⁶¹ Norros 2018, s.183, Saarnilehto, yms. 2012, s.173.

⁶² Saarnilehto, Annola, 2004, päivittyvä julkaisu, Verkkokirjahylly»Varallisuus oikeus»II VELVOITE»1. Velvoite ja velkakirja»Erilaisia velvoitteita»Pää- ja sivuvelvoite luettu (28.10.2025).

⁶³ SPL, Jalkapallon pelaajasopimus 3 §.

⁶⁴ SPL, Jalkapallon pelaajasopimus s.1.

⁶⁵ SPL, Jalkapallon pelaajasopimus, 3 § ja 11 §.

⁶⁶ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.3.

Pelaajasopimuksen 3 §:n mukaan seuralla on oikeus osoittaa pelaajalle vähäisessä määrin myös muuta pelaajan rooliin liittyvää tai sopimuksen kaupallisissa ehdoissa työtä, josta ei saa kertyä pelaajalle kustannuksia. Yksi tällainen on markkinointitilaisuudet. Pelaajasopimuksen 6 §:n mukaan pelaaja sitoutuu edustamaan seuraa ilman eri korvausta seuran johdon osoittamissa PR- ja muissa tilaisuuksissa sekä lehdistötilaisuuteen sekä antamaan haastatteluja.

Schön on katsonut, että tämä markkinointivelvoite muodostuisi pelaajalle toiseksi päävelvoitteeksi.⁶⁷ Tämä jaottelu ei kuitenkaan noudata pelaajasopimuksen nimenomaista velvoitejakoa. Sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan, pelaajasopimuksessa todetaan nimenomaisesti, että pelaajan pääasiallisiin tehtäviin kuuluu pelaaminen ja harjoittelu sopimuksen määrittelemissä joukkueissa.⁶⁸ Vaikka taustalla on usein yhteistyökumppaneita ja sponsoreita, joiden vuoksi pelaajan on osallistuttava persoonan kaupalliseen hyödyntämiseen, tämä ei tee markkinointivelvoitteesta päävelvoitetta, vaikka tällä olisikin seuralle suuri vaikutus. Markkinointivelvoitteet on katsottava muodostuvan itsenäiseksi positiiviseksi sivuvelvoitteeksi. Tällöin markkinointivelvoitteen rikkomista on arvioitava päävelvoitteesta poikkeavasti.

Hieman luonne-eroa voidaan tehdä amatööripelaajien ja ammattilaisten välille. Amatöörisopimusten osalta tämä jaottelu on perusteltua, kun taas työsuhteissa pelaajasopimuksissa markkinointivelvoitteet voivat kuulua pelaajan työtehtäviin siinä missä pelaaminen ja harjoittelu. Tällä jaottelulla voi olla tulkinnallista merkitystä purkuedellytyksiä arvioitaessa.

Pelaajasopimuksessa asetetaan myös muita apu- ja sivuvelvoitteita. Näihin kuuluvat pelaajan velvollisuus huolehtia aina kunnostaan, velvollisuus matkustaa työn luonteen vuoksi, velvollisuus käyttää seuran varusteita, velvollisuus pidättäytyä seuran kanssa ristiriidassa olevien omien sponsorisopimusten tekemisistä, velvollisuus pyrkiä sosiaalisen median käyttäytymisessä toimimaan hyvien tapojen mukaisesti ja seuran edut huomioiden, velvollisuus kertoa terveydentilaan liittyvistä asioista, jotka voivat vaikuttaa sopimuksen allekirjoittamiseen, rahapelikielto, velvollisuus noudattaa antidopingsäännöstöä, lajiliiton kilpailusääntöjen noudattamisvelvollisuus sekä muiden lajien harrastamisen kielto. Vuoden 2026 pelaajan velvoitteisiin on säädetty myös SUEK:n integriteetikoulutus ennen kauden ensimmäistä virallista ottelua. Kyseisen koulutuksen velvoitteen laiminlyönnistä seuraa taloudellinen sanktio.⁶⁹

⁶⁷ Schön 2010, s.160-161.

⁶⁸ SPL, Jalkapallon pelaajasopimus s.1 ja 3 §.

⁶⁹ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.4.

Yhdessä nämä velvoitteet muodostavat pelaajasopimuksen velvoiterakenteen, jossa pää- ja sivuvelvoitteiden välinen hierarkia on keskeistä juuri purkuperusteiden arvioinnin kannalta. Sivuelvoitteiden rikkominen ei lähtökohtaisesti oikeuta purkamiseen samoin edellytyksin kuin päävelvoitteen rikkominen.⁷⁰

2.5.3 Seuran velvoitteet

Seuran velvoitteet jakautuvat sen mukaan, onko kyse amatöörisopimuksesta vai työsuhteisesta ammattilaissopimuksesta. Seura toimii ammattilaissopimuksissa työnantajan roolissa, jolloin sitä koskevat työnantajan velvoitteet. Työsopimuslain 2:1:ssä säädetyn yleisvelvoitteen nojalla työnantajan on edistettävä suhteitaan työntekijöihin sekä huolehdittava siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään. Työnantajan on myös pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä kykyjensä mukaan uralla etenemiseksi. Lisäksi työnantajalla on TSL 2:2:n mukainen velvollisuus kohdella kaikkia pelaajia tasapuolisesta ja syrjimättömästi.

Työsuhteisessa sopimuksessa seuran päävelvoitteena on kuitenkin suorittaa urheilijalle palkat, luontoisedut ja kulukorvaukset. Palkanmaksuvelvoite on myös sairausajalta, jos pelaaja ei kykene tekemään sopimuksessa sovittua työtä sairauden tai muun kuin sopimuksen tarkoittamissa työtehtävissä tapahtuneen tapaturman takia. Seuran velvollisuuksiin kuuluu lisäksi vuosiloman järjestäminen.

Amatööripelajasopimuksessa tilanne on toinen. Koska pelaaja ei saa vastiketta harjoittelusta tai pelaamisesta, seuralla ei ole vastaavaa päävelvoitetta kuin työsuhteessa. Amatööripelajasopimuksen osalta velvoitteet asettuvat kaikki samalle tasolle ilman selkeää päävelvoitetta. Käytännössä seura tarjoaa amatööripelajalle mahdollisuuden harjoitella ja pelata ilman tästä aiheutuvia kustannuksia. Jalkapallon pelaajasopimuksen 3 §:n mukaan pelaajalle osoitettu työ ei saa aiheuttaa pelaajalle kustannuksia, ja pelaaja on velvollinen matkustamaan seuran ohjeiden mukaisesti siten, ettei hänelle aiheudu matkustamisesta kustannuksia. Merkittäväksi velvollisuudeksi nousee siten huolehtia pelaajan kulukorvauksista niin, ettei pelaajalle aiheudu taloudellista rasitetta lajin harjoittamisesta.⁷¹

Seuran velvollisuutena voidaan katsoa olevan myös tosiasiallisen mahdollisuuden tarjoaminen urheilun harjoittamiseen. Tällainen velvollisuus muodostaa pelaajalle olennaisen

⁷⁰ Norros 2018, s.183, Saarnilehto, yms. 2012, s.173.

⁷¹ Schön 2010, s.20.

merkityksen, koska pelaajan mahdollisuudet harjoittaa urheilua perustuu hänen urheilulliseen menestykseensä.⁷²

Seuran tärkeimpiin velvollisuuksiin kuuluu pelaajan vakuuttaminen sekä amatöörisopimuksissa että ammattilaissopimuksissa.⁷³ Jalkapallon pelaajasopimuksen 13 §:n mukaan seuran on vakuutettava pelaaja SPL:n kilpailumääräysten perusteella. Suomen palloliiton kilpailumääräyksissä on edellytys, että virallisissa kilpailuissa seura on vastuussa pelaajan pakollisen vakuutusturvan järjestämisestä, ellei tätä ole kirjallisesti toisin sovittu.⁷⁴ Jos pelaaja kuuluu urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) piiriin eli urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 9 600 euroa⁷⁵, urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutuksella lain mukainen turva. Ilman tällaista vakuutusta pelaaja on pelioikeudeton.⁷⁶

Jos vakuuttamisesta ei ole kirjallisesti toisin sovittu sopimuksessa, on seuralla velvollisuus vakuuttaa pelaaja, jos pelaaja on nuori pelaaja, Veikkausliigan, Kansallisen Liigan, Ykkösliigan, Miesten Ykkösen, Kansallisen Ykkösen ja Naisten Kakkosen pelaaja.⁷⁷ Urheilijoiden eläke- ja tapaturmaturvaa koskevan lain mukaisesta vakuuttamisesta ei voi poiketa edes kirjallisesti.

Jalkapallon pelaajasopimus asettaa seuralle velvollisuuden terveystietojen suojaamiseen. Sopimuksen 8 §:n mukaan seuralla ei ole ilman pelaajan suostumusta oikeutta luovuttaa pelaajaa koskevia yksityiskohtaisia terveystietoja kolmannelle osapuolelle. Tällainen velvoite on itsenäinen velvoite, joka tukee osapuolten välistä luottamusta eikä niinkään muita velvoitteita. Tämä koskee sekä ammattilaista että amatööripelaajaa.

Myös seuralla on jalkapallon pelaajasopimuksen 11 §:n mukaan velvollisuus noudattaa FIFA:n, UEFA:n ja Palloliiton voimassa olevia sääntöjä, määräyksiä sekä eettisiä ohjeistuksia. Näin ollen seuraa ja sen edustajia koskevat myös vedonlyöntikiellot. Jalkapallotoimijat eivät saa itse tai edustajansa kautta lyödä vetoa tai muilla tavoin osallistua tai vaikuttaa vedonlyöntiin oman sarjatasonsa, farmijoukkueen sarjatason tai yhteistyöseurajoukkueen sarjatason kilpailutapahtumista. Jalkapallotoimijoiksi katsotaan seuran pelaajat, valmentajat, huoltajat, seurajohtoon kuuluvat henkilöt, seuran lääkintähenkilöstö, muut

⁷² Schön 2010, s.24.

⁷³ Ibid., s.21.

⁷⁴ SPL, kilpailumääräykset, kohta 11.

⁷⁵ Summaa tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelaissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Vuonna 2025 euromääräinen raja oli 13 470 euroa.

⁷⁶ SPL kilpailumääräykset, kohta 25.

⁷⁷ Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.20.

joukkueen kanssa kiinteästi tekemisissä olevat henkilöt sekä erotuomarit ja muut kilpailunjärjestäjän ottelutapahtumaan nimeämät henkilöt.⁷⁸

Jalkapallon kilpailumääräyksistä seuraa seuralle myös velvollisuus hoitaa taloushallintonsa säädösten ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Kaikissa Palloliiton ja sen alueiden järjestämissä kilpailuissa voidaan seuran joukkueelle/joukkueille määrätä pistevähennyksiä, mikäli seuralla on maksamatta erääntyneitä kyseisen joukkueen edellisen tai aiempien pelikausien toimintaan liittyviä riidattomia maksuja Palloliitolle tai toiminnoista aiemmin vastanneelle piirille.⁷⁹

Edellä on nyt tarkasteltu pelaajasopimuksen oikeudellista luonnetta, sen normatiivista perustaa sekä osapuolten velvoiterakennetta. Velvoiterakenteella on merkitystä purkuedellytyksissä tarkastellessa. Tarkastelu on osoittanut, että pelaajasopimus on luonteeltaan erityinen sopimus, johon kohdistuu samanaikaisesti velvoiteoikeudellisia, työoikeudellisia ja urheilun itsesääntelystä johdettavia normistoja. Tämä normatiivinen viitekehys on keskeistä pitää mielessä siirryttäessä tarkastelemaan sopimuksen purkamista koskevaa oikeudellista arviointia.

3. Sopimuksen purkaminen sopimusoikeudessa

3.1 Sopimuksen purkamisesta

Sopimuksen purkaminen on sopimusoikeuden viimesijainen oikeussuojakeino, jonka kynnyks on lähtökohtaisesti korkea. Ennen kuin voidaan arvioida, milloin pelaajasopimus on purettavissa ja millä edellytyksillä, on tarpeen käydä läpi sopimuksen purkamisen yleiset sopimusoikeudelliset edellytykset. Nämä yleiset periaatteet toimivat purkuperusteiden pohjana erityisesti amatööripelaajasopimusten osalta, joiden purkamiseen ei sovelleta erityislakia. Työsuhteisten pelaajasopimusten osalta sopimusoikeudelliset periaatteet toimivat lain taustalla ja täydentävät pakottavaa työsopimuslakia niiltä osin kuin laki jättää harkinnanvaraa. Seuraavaksi käydään siis läpi sopimuksen purkamisen yleiset sopimusoikeudelliset lähtökohdat, minkä jälkeen luvuissa 4 ja 5 siirrytään tarkastelemaan purkuperusteita pelaajasopimuksen erityispiirteiden valossa.

⁷⁸ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.3.

⁷⁹ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.5.

Sopimusoikeudessa on voimassa pääsääntö, jonka mukaan sopimus on pidettävä.⁸⁰ Sopimuksen sitovuuden periaatetta pidetään sopimusoikeuden ja siten koko oikeusjärjestyksenkin kulmakivenä.⁸¹ Pätevän sopimuksen synnyttyä siitä ei voi yksipuolisin toimin vetäytyä tai muuttaa oikeustoimen ehtoja.⁸²

Kansallisella tasolla ei ole olemassa lakia, joka kattaisi kaikki sopimustyyppit. Tämän vuoksi sopimusten sääntelyssä noudatetaan ensisijaisesti kyseistä sopimustyyppiä koskevaa erityislainsäädäntöä ja sopimuksen ehtoja. Jos erityislainsäädäntöä ei ole, nojaa sopimusoikeus vahvasti lakiin kirjoittamattomiin oppeihin ja periaatteisiin. Esimerkiksi velvoiteoikeudessa, johon pelaajasopimus kuuluu, lain merkitys on vähäisempi kuin monella muulla alalla.⁸³

Sopimuksen purkamisella tarkoitetaan sitä, että sopimus päättyy ennen sopimuksen voimassaolon normaalia päättymisaikaa.⁸⁴ Purkaminen on yksipuolinen oikeustoimi, jonka seurauksena sopimuksen sitovuus lakkaa puolin ja toisin. Tämän jälkeen kumpikaan sopimuksen osapuoli ei ole velvollinen sopimuksen perusteella suorittamaan mitään purkamisen jälkeen.⁸⁵

Yleisen sopimusoikeudellisen periaatteen mukaan sopimusvelkojalla on oikeus purkaa sopimus vain, jos velallinen on syyllistynyt olennaiseen sopimusrikkomukseen.⁸⁶ Tällainen sopimusrikkomus voi olla myös ennakkollinen. Purkamisesta voi sopia sopimusvapauden nojalla, joten purkamisesta säädetyn sopimusehdon nojalla purkaminen on myös mahdollista.⁸⁷

⁸⁰ Tuori 2000, s. 196.

⁸¹ Saarnilehto yms. 2004 (päivittyy), Verkkokirjahylly»Varallisuusosoikeus»III SOPIMUS»6. Sopimuksen sitovuus»Sopimus on pidettävä luettu 22.2.2026.

⁸² Hemmo, Hoppu 2006, sopimusoikeus, Verkkokirjahylly»Sopimusoikeus»7. SOPIMUKSEN KESKEISEN SISÄLTÖ»Sopimusehtojen sovittelu»Sopimuksen sitovuus luettu 22.2.2026 .

⁸³ Norros 2018, s.38.

⁸⁴ Hemmo, Hoppu 2006, Verkkokirjahylly»Sopimusoikeus»8. SUORITUSHÄIRIÖT JA NIIDEN SEURAAMUKSET»Viivästyksen ja virheen seuraamukset»Sopimuksen purkaminen. (luettu 22.2.2026)

⁸⁵ Hemmo 2004 varallisuusosoikeus, Verkkokirjahylly»Varallisuusosoikeus»III SOPIMUS»6. Sopimuksen sitovuus»Sopimusrikkomuksen seuraukset»Sopimusrikkomuksen seuraukset»Purkaminen»Seuraukset (luettu 22.2.2026).

⁸⁶ Saarnilehto yms. 2004 (päivittyy), Verkkokirjahylly»Varallisuusosoikeus»III SOPIMUS»6. Sopimuksen sitovuus»Sopimus on pidettävä, (luettu 22.2.2026).

⁸⁷ Ks. esim Savola 1998, s. 1006 ja Saarnilehto yms. 2004, Verkkokirjahylly»Varallisuusosoikeus»III SOPIMUS»6. Sopimuksen sitovuus»Sopimusrikkomuksen seuraukset»Sopimusrikkomuksen seuraukset»Purkaminen»Ennakoitu rikkomus, (luettu 22.2.2026).

3.2 Sopimusrikkomus

Sopimuksessa, kuten pelaajasopimuksessakin, on asetettu osapuolille velvoitteita. Osapuolet ovat velvollisia käyttäytymään näitä sopimusvelvoitteita täyttäessään sekä muutoinkin niin, ettei sopimuksen asianmukainen täyttäminen esty.⁸⁸ Osapuolet vastaavat toisilleen siitä, ettei sopimuksen täyttäminen esty heidän vaikutusmahdollisuuksiensa piirissä olevien seikkojen vuoksi.⁸⁹ Jos osapuoli ei täytä omia velvoitettaan, on kyseessä sopimusrikkomus.

Olisi kohtuutonta, jos toinen osapuoli joutuisi jatkamaan sopimussuhdetta, kun toinen osapuoli on rikkonut sopimusta olennaisesti. Tämän vuoksi olennaisen sopimusrikkomuksen vuoksi sopimuksen purkaminen on mahdollista. Olennaisuuden vaikutus on havaittavissa esimerkiksi kauppalaissa (355/1987), jonka 25, 39 ja 55 §:ien mukaan sopimuksen purkaminen edellyttää sopimusrikkomuksen olennaisuutta. Pienet viivästykset tai virheet eivät siis vielä oikeuta purkamaan sopimusta. Tämä perustuu purkamisen luonteeseen viimesijaisena oikeussuojakeinona. Tämän vuoksi sopimusrikkomuksen olennaisuuden arvioinnissa vaikutusta on sillä, missä määrin sopimusrikkomukset voidaan hyvittää muita oikeuskeinoja, kuten virheen oikaisua, käyttämällä.

Yleistä olennaisuuden käsitettä ei ole tarkkaan määritelty, vaan käytännössä arviointiin tulee kokonaisarviointi. Sopimusrikkomuksen olennaisuutta arvioidaan suoritusvelallisen vastapuolen näkökulmasta. Ratkaisevaa on se, miten olennaisella tavalla sopimusrikkomus vaarantaa sopimuskumppanin saamisoikeuden toteutumisen.⁹⁰ Olennaiseksi sopimusrikkomuksen tekee se, että toisen osapuolen luottamus on perustellusti järkkynyt toisen osapuolen puutteellisesta sopimuksen täyttämisestä. Merkitystä on myös sillä, kuinka toistuvaa rikkomisen on, mikä on rikkomisen syy ja rikkojan syyllisyyden aste.⁹¹ Sopimusrikkomuksen voi aiheuttaa sopijapuolen sopimuksen vastainen menettely tai laiminlyönti, mutta myös tämän vahingonvaaranpiiriin kuuluva olosuhdemuutos.⁹²

Sopimuksen purkaminen on mahdollista myös ennakoidun sopimusrikkomuksen nojalla. Kyseessä on tilanne, jossa sopimuksen osapuolen käyttäytymisestä tai taloudellisista oloista on pääteltävissä, ettei osapuoli tule täyttämään sopimusvelvoitteita ajallaan tai sopimuksen mukaisesti.⁹³ Jos tällaisen ennakoidun sopimusrikkomuksen todennäköisyys on

⁸⁸ Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.171.

⁸⁹ Hemmo 2003, s.236-237.

⁹⁰ Norros 2018, s. Velvoiteoikeus, s. 594.

⁹¹ Hemmo 2003, s.237 ja Taxell 1972, s. 214-216.

⁹² Taxell 1972, s.172, 175 ja 206.

⁹³ Savola 1998, s.1006.

riittävän suuri, toinen osapuoli voi turvautua sopimusrikkomusseuraamuksiin, vaikka varsinasta suoritushäiriötä ei olisi toteutunut.⁹⁴ Tällaisen tilanteen ollessa käsillä sopimuksen osapuolella on myös suorituksen pidättämisoikeus, jota on pidetty ensisijaisena purkuoikeuteen nähden.

Ennakoidun sopimusrikkomuksen säännökset ovat nimenomaisesti olemassa kauppalaisissa sekä kuluttajansuojalaisissa (38/1978) ja muualla lainsäädännössä on hajanaisesti. Lailla sääntelemättömissä sopimustyypeissä, kuten pelaajasopimuksissa, Aurejärvi on esittänyt, että velvoiteoikeudelliseen sopimukseen tällaisen ennakoidun sopimusrikkomuksen nojalla tulisi myös olla pidättäytymis- ja purkuoikeus velvoiteoikeuden yleisten oppien nojalla, ilman lain tukea.⁹⁵ Hemmo on puoltanut tätä näkemystä etenkin sillä perusteella, että pidättäytymis- ja purkuoikeutta ei voida rajata lailla sääntelemättömien kestosopimusten ulkopuolelle, koska on kohtuutonta, että osapuoli täyttäisi sopimusveloitteensa, vaikka toinen osapuoli jättäisi oman velvoitteensa täyttämättä.⁹⁶ Tämä johtuu erityisesti edellytysopista sekä yleisestä kohtuusnäkökohdasta, sillä ennakoidun sopimusrikkomuksen tapahtumista ei tarvitse odottaa, että purkuoikeus voisi realisoitua.⁹⁷

Lainsäädännöstä johdettavien analogioiden sekä yleisten kohtuusnäkökohtien nojalla, purkuoikeus ennakoidun sopimusrikkomuksen osalta edellyttää myös olennaisuutta.⁹⁸ On katsottu, että ennakoitu sopimusrikkomus ja sen nojalla tehtävä purku edellyttää samanlaista perustetta kuin sopimuksen purkuperuste itsessään.⁹⁹

3.3 Purkaminen sopimusehdon nojalla

Pelaajasopimuksissa on säädetty tiettyjen ehtojen osalta suorasta purkuperusteesta, jolloin ei tarvitse arvioida täyttykö olennainen sopimusrikkomus, vaan sopimus on purettavissa suoraan näiden nojalla. Sopimusoikeudessa vallitsee sopimusvapaus, jonka perusteella osapuolet voivat määrätä sopimusten sisällöstä. Sopimuksessa voidaan säätää sopimusvapauden nojalla myös purkuoikeuksista. Tällä tarkoitetaan tiettyihin sopimusehtoihin sisältyvää määräystä, jonka perusteella sopimus voidaan purkaa. Jos sopimuksessa on säädetty purkumahdollisuuksista, sopimus on purettavissa kuten sopimuksessa

⁹⁴ Savola 1998, s.1007.

⁹⁵ Aurejärvi 1988, s. 90 ja 96.

⁹⁶ Hemmo 1997, s.218.

⁹⁷ Savola 1998, s. 1007-1008.

⁹⁸ Ibid., s.1024.

⁹⁹ Ibid., s.1026.

säädetään. Näin voidaan sopimusta tehdessä ennakolta pohtia tilanteita, joista sopimuksesta poikkeaminen muodostaisi suoran purkuperusteen.

Vaikka tällainen antaa laajan harkintavallan sopimuksen osapuolille sen suhteen, mitkä tilanteet sopimuksessa määritellään purkuperusteeksi, ei tällaista voida myöskään pitää täysin rajoittamattomana. Varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (oikeustöimilaki 228/1929) 36 §:n mukainen kohtuullistamissäännös asettaa myös sisällöllisiä rajoja, sillä jos sopimusehdon soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen, ehto voidaan jättää soveltamatta kokonaan tai osittain.

Sopimusehtoperusteinen purkuoikeus ei siis syrjäytä sopimusoikeudellisia yleisperiaatteita kokonaan. Etenkin tilanteissa, joissa sopimusehto on muotoiltu yksipuolisesti vain toisen sopijapuolen eduksi, voi kysymys kohtuuttomuudesta nousta herkemmin esiin. Vastavasti sopimusehto, jonka soveltaminen johtaisi sopimusrikkomuksen seurauksiin suhteessa täysin vähäiseen rikkomukseen, voi olla altis kohtuullistamiselle.¹⁰⁰

Nämä sopimusoikeudelliset purkuperusteet muodostavat kehikon, jonka puitteissa pelaajasopimuksen purkamista on arvioitava silloin, kun erityislainsäädäntö ei tule sovellettavaksi. Pelaajasopimuksen purkaminen ei ole kuitenkaan vailla sääntelyä, sillä urheilun oma toimintaympäristö ja itsesääntely asettaa sopimusoikeuden rinnalle oman normistonsa. Tämä itsesääntely ei syrjäytä edellä käsiteltyjä periaatteita, vaan täydentää ja konkretisoi niitä. Seuraavassa luvussa sovelletaan edellä hahmoteltua sopimusoikeudellista viitekehystä velvoiteoikeudellisen pelaajasopimuksen purkamiseen urheilun kontekstissa.

3.4 Purkaminen urheilun itsesääntelyn mukaan

Yleisen sopimusoikeudellisen periaatteen mukaan osapuolella on siis oikeus purkaa sopimus vain, jos toinen osapuoli on syylistynyt olennaiseen sopimusrikkomukseen.¹⁰¹ Tämä olennaisen sopimusrikkomuksen vaatimus asettaa purkamiselle lähtökohtaisen kynnyksen, jonka alittavat rikkomukset eivät oikeuta päättämään sopimusta ennenaikaisesti.

Sopimusoikeudellinen pohja ei kuitenkaan yksinään riitä vastaamaan siihen, millä edellytyksillä pelaajasopimus voidaan purkaa. Tämä johtuu siitä, että nämä eivät suoraan tunnista urheilun erityispiirteitä. Kansainväliset ja kansalliset lajiliitot muodostuvat siten

¹⁰⁰ Tähän on päätyttyä myös CAS, jonka ratkaisussa CAS 2016/A/4852 Zamalek Sporting Club v. Karim Alhassan se totesi, että CAS:n mukaan sopimusehto, joka antaa yhdelle osapuolelle rajattoman yksipuolisen oikeuden päättää sopimuksen, katsotaan olevan kohtuuton ja samalla FIFA:n sääntöjen vastainen.

¹⁰¹ Saarnilehto yms. 2004 (päivittyvä), Verkkokirjahylly»Varallisuus oikeus»III SOPIMUS»6. Sopimuksen sitovuus»Sopimus on pidettävä (luettu 22.2.2026).

tärkeiksi sääntöjen luojiksi tilanteissa, joissa erityislainsäädäntöä ei ole. Urheilun itsesääntely järjestelmä ei kuitenkaan syrjäytä sopimusoikeudellisia periaatteita eikä asetu niiden kanssa ristiriitaan, vaan täydentää ja konkretisoi niitä tilanteissa, joihin yleinen sopimusoikeus ei anna riittävän tarkkaa vastausta.

Normatiivinen rakenne muodostuu siten kahdesta kerroksesta. Amatööripelaajasopimuksessa ensimmäiseksi on sopimuksen oikeuden yleinen olennaisen sopimusrikkomuksen vaatimus, joka asettaa purkamiselle aineellisen minimikynnyksen. Tämä on luonteeltaan periaatepohjainen, joka määrittelee sen, milloin sopimuksen sitovuuden periaatteesta voidaan poiketa. Toisen kerroksen amatööripelaajasopimuksessa muodostaa urheilun itsesääntely, joka asettuu ensimmäisen kerroksen päälle tuomalla purkuperusteiden arviointiin urheilulle ominaisen käsitteistön ja konkreettisia arviointikriteerejä.

Jalkapallossa ylintä säännösvaltaa käyttää FIFA. FIFA:n pelaajien asemaa ja siirtoja koskevat säännöt (Regulations on the Status and Transfer of Players, RSTP) sisältävät määräyksiä myös sopimusten sitovuudesta sekä pelaajasopimuksen päättämisestä. RSTP artiklan 13 mukaan sopimuksia on kunnioitettava. Sääntöjen mukaan jokaisen yhdistyksen on sisällytettävä sääntöihinsä asianmukaiset keinot sopimusvakauden suojaamiseksi ottaen asianmukaisesti huomioon pakottavan kansallisen lainsäädännön.¹⁰² Näiden huomataan muodostavat yhteyden sopimusoikeudellisen sopimuksen sitovuuden periaatteen kanssa sekä sen, että kansallinen lainsäädäntö on otettava huomioon säännösten soveltumisessa.

Sääntöjen yleisenä periaatteena on, että pelaajan ja seuran välinen sopimus voidaan päättää vain sopimuksen voimassaoloajan päättyessä tai molemminpuolisella sopimuksella.¹⁰³ RSTP 14 artiklan mukaan sopimus voidaan päättää kuitenkin kummalta tahansa osapuolelta ilman seurauksia, jos on olemassa perusteltu syy. Yleisesti ottaen perusteltu syy on olemassa artiklan missä tahansa tilanteessa, jossa osapuolelta ei voida kohtuudella ja hyvässä uskossa odottaa sopimussuhteen jatkamista. Lisäksi sama artikla toteaa, että minkä tahansa osapuolen väärinkäyttö, jonka tarkoituksena on pakottaa vastapuoli päättämään tai muuttamaan sopimuksen ehtoja, oikeuttaa vastapuolen päättämään sopimuksen perustellusta syystä.¹⁰⁴ Kuten huomataan, tämä kyseinen FIFA:n sääntö on sisällöllisesti hyvin saman sisältöinen kuin sopimusoikeudellinen olennaisen sopimusrikkomuksen määritelmä. Se tunnistaa myös lojaliteettivelvoitteeseen rinnastuvan toisen osapuolen huomioonottamisen.

¹⁰² FIFA, RSTP 2025, s.14.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid., 14 artikla.

RSTP 16 artikla säättää, että sopimusta ei voi päättää yksipuolisesti kilpailukauden aikana. Tämä on urheiluun liittyvä erityispiirre, jolla ei ole suoraa vastinetta kansallisessa sopimus-oikeudessa. Tämä säännös on kuitenkin voitava kyseenalaistaa edellä mainittujen sopimus-oikeudellisten tulkintarajojen puitteissa. Jos toinen osapuoli rikkoo sopimusta niin olennaisesti ettei toiselta voida kohtuudella edellyttää sopimuksen jatkamista, ei sopimuksen purkamista voi vakavissa tilanteissa odottaa kilpailukauden loppuun. Kuitenkin tämän säännöksen voidaan katsoa laittavan purkuedellytystä hieman korkeammalle.

Urheilun välitystuomioistuimen, CAS:n, yhtenä tavoitteena on ratkaisukäytännön luominen ja säännösten harmonisointi.¹⁰⁵ Tämän vuoksi CAS:n käytäntö on hyvin tärkeää määriteltäessä purkuedellytyksiä. CAS arvioi omassa käytännössään FIFA:n sääntelemää perusteltua syytä, ja pyrkii luomaan tätä kautta selkeää harmonisoivaa linjaa.

CAS on noudattanut FIFA:n linjaa siitä, että perusteltu syy on sellainen sopimusrikkomus, jonka myötä sopimuksen toiselta osapuolelta kokonaisuus arvioiden ei voida kohtuudella edellyttää jatkavan sopimusta.¹⁰⁶ CAS on todennut, että mikä tahansa velvollisuuksien rikkominen ei oikeuta purkamaan sopimusta, vaan rikkomuksen on oltava riittävän vakava.¹⁰⁷ Olennainen sopimusrikkomus CAS:n käytännön mukaan on kyseessä, jos sopimusrikkomus on toistuva ja pitkäkestoinen. Lisäksi on edellytetty, että sopimusrikkomuksen kohteeksi joutunut on ennen sopimuksen purkamista huomauttanut sopijakumppanin rikkomuksesta ja varannut mahdollisuuden oikaista menettelyään.¹⁰⁸ Usein purkuperuste täyttyy sitä herkemmin, mitä enemmän sopimusrikkomuksia on, sillä purkamista arvioidaan kokonaisuutta.¹⁰⁹

Purkuoikeuteen vaikuttaa CAS:n mukaan myös se, että jos purkamista pohtivan osapuolen käytössä on muita lievempiä keinoja sopimusvelvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi, tulisi tällaisia noudattaa ennen purkamista.¹¹⁰ Amatööripelaajasopimusten osalta käytössä olevia lievempiä keinoja on vähän, joten purkamisen kynnyks voi tulla astetta matalammaksi, kuin sopimustilanteissa, joissa käytössä on esimerkiksi irtisanominen tai

¹⁰⁵ Kohtala 2013, s.136.

¹⁰⁶ CAS 2023/A/9636 Mezőkövesd Zsóry Futball Club LLC v. Antonio Vutov & FIFA, CAS 2017/A/5182 Akhisar Belediye Gençlik ve Spor Kulübü Dernegi v. Ivan Sesar, CAS 2016/A/4693 Al Masry Sporting Club v. Jude Aneke Ilochukwu, CAS 2016/A/4560 Al Arabi SC Kuwait v. Papa Khalifa San karé & Asteras Tripolis FC, CAS 2014/A/3757 AFC Astra v. Kevin Hatchi.

¹⁰⁷ CAS 2006/A/1180.

¹⁰⁸ Esim. CAS 2023/A/9953, 9954 & 9978 FC Spartak Subotica v. FC Sheriff & Edmund Addo CAS 2016/A/4846 ja CAS 2017/A/5242 Esteghlal Football Club v. Pero Pejic.

¹⁰⁹ CAS 2019/A/6306 & 6316 Jean-Philippe Mendy v. Baniyas FSC & FIFA.

¹¹⁰ Esim. tapauksessa CAS 2023/A/10001 CFR Cluj v. Roger Junio Rodrigues perusteltua syytä ei ollut, kun pelaaja ei ollut noudattanut sopimuksen mukaista neuvotteluelvoitetta. Ks myös CAS 2014/A/3684 ja 3693.

varoitus, kuten työsuhhteissa. Osapuolen huomauttaminen kuitenkin on mahdollista ja joissain tilanteissa jopa edellytys ennen purkamista myös amatööripelaajasopimusten osalta.¹¹¹

Yhteenvedona voidaan todeta, että FIFA:n RSTP:n perusteltu syy ja velvoiteoikeuden olennainen sopimusrikkomus johtavat käytännössä samaan lopputulokseen purkukynnyksen arvioinnissa. Seuraavassa luvussa tarkastellaan velvoiteoikeudellisen amatööripelaajasopimuksen purkuedellytyksiä erikseen seuran ja pelaajan näkökulmasta. Tätä tarkastelua tehdään sopimusoikeudellisesta näkökulmasta, mutta jossa FIFA:n sääntely toimii aktiivisena normilähteenä.

4. Amatööripelaajasopimuksen purkaminen

4.1 Seuran oikeus purkaa sopimus

Jalkapallon pelaajasopimuksen 18 §:n mukaan muu pelaajasopimus voidaan purkaa, mikäli pelaaja syyllistyy sopimuksen olennaiseen rikkomiseen tai käytöksellään aiheuttaa olennaista haittaa tai vahinkoa seuralleen tai joukkuekavereilleen. Tällä ”muulla pelaajasopimuksella” tarkoitetaan sopimusta, joka ei täytä työsopimuksen tunnusmerkistöä eli amatööripelaajasopimusta. Amatööripelaajan sopimussuhdetta ei sääntele erityislait, joten purkuedellytykset ratkeavat sopimusoikeudellisten ja urheilun itsesääntelyn periaatteiden kautta. Kuten edellä todettiin, FIFA:n asettama perusteltu syy ja olennainen sopimusrikkomus päätyvät samaan lopputulokseen. Tämän vuoksi amatööripelaajasopimusta tarkastellaan näiden perusteiden kautta yhteneväisesti.

Koska sopimusrikkomuksia arvioidaan sopimuksessa sovittujen velvoitteiden kautta, merkitystä olennaista sopimusrikkomusta ja perusteltua syytä arvioitaessa annetaan pelaajan velvoitteille. Jalkapallossa pelaajat ovat sitoutuneita samoihin velvoitteisiin oli kyse sitten työsuhhteesta tai ei. Seuraavaksi käydään läpi amatööripelaajan purkuedellytyksiä sopimuksen velvoitteiden kautta, jotka on listattu aiemmin kohdassa 2.5.2.

¹¹¹ CAS 2023/A/10001 CFR Cluj v. Roger Junio Rodrigues.

4.1.1 Päävelvoitteen laiminlyönti

Seuran oikeutta purkaa pelaajasopimus sopimusrikkomuksen perusteella on arvioitava ensisijaisesti pelaajan päävelvoitteen eli harjoittelu ja pelaamisen laiminlyönnin kautta. Kyse on suoritusvelvollisuudesta, jonka laiminlyönti voi muodostaa sopimusrikkomuksen.

Päävelvoitteen laiminlyönnin olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon edellä käsitellyt olennaisen sopimusrikkomuksen arviointikriteerit, joiden mukaan olennaiseen sopimusrikkomukseen vaikuttaa rikkomuksen syy, rikkomisen aste, vaikutus toisen osapuolen luottamukseen sekä rikkomisen toistuvuus. Lisäksi otetaan huomioon CAS:n käytäntö, joka on arvioinut FIFA:n perustellun syyn kynnyksen täyttymistä niin, että rikkomuksen on oltava riittävän vakava, toistuva ja pitkäkestoinen.¹¹²

Työntekovelvoitteen laiminlyönnin olennaisuutta ja perusteltua syytä arvioitaessa keskeistä on ensinnäkin se, onko kyse tahallisesta toiminnasta vai huolimattomuudesta. Inhimillisten virheiden osalta purkuperuste tuskin realisoituu, mutta tahallinen laiminlyönti on painavampi peruste sopimuksen purkamiselle. Etenkin, jos pelaaja pyrkii tietoisesti aiheuttamaan haittaa. Toistuvuus madaltaa myös purkukynnystä. Jos pelaaja laiminlyö velvoitetaan toistuvasta huomautuksista huolimatta, muodostuu toiminta kokonaisuutena olennaiseksi sopimusrikkomukseksi, joka oikeuttaa seuran purkamaan sopimuksen.

Olennaisuuden arvioinnissa on vaikutusta siis sillä, miksi pelaaja on laiminlyönyt velvoitteen harjoitella, onko kyseessä ollut rutiinimuotoiset harjoitukset vai esimerkiksi avainpelaajan puuttuminen tärkeästä pelistä ja onko rikkomus tapahtunut useamman kerran. Yksittäisten rutiiniharjoitusten laiminlyönti ei pääsääntöisesti muodosta olennaista sopimusrikkomusta, joka oikeuttaisi sopimuksen purkamiseen. Oikeuskirjallisuudessa on kuitenkin arvioitu avainpelaajan tahallista poissaoloa ratkaisevasta ottelusta. Esimerkiksi Rauste on katsonut, että avainpelaajan puuttuminen tärkeästä ottelusta voisi oikeuttaa purkamaan sopimuksen jo ensimmäisen laiminlyönnin osalta.¹¹³ CAS on vahvistanut tätä linjaa todetessaan, että kertaluonteinen sopimusrikkomus voi oikeuttaa purkamiseen, jos se on niin vakava, että osapuolten välinen luottamussuhde on olennaisesti rikkoutunut.¹¹⁴ Yksittäisen velvoitteen laiminlyönnin purkukynnyksen tulee kuitenkin olla korkeammalla kuin toistuvan toiminnan.

¹¹² Esim. CAS 2023/A/9953, 9954 & 9978 FC Spartak Subotica v. FC Sheriff & Edmund Addo CAS 2016/A/4846 ja CAS 2017/A/5242 Esteghlal Football Club v. Pero Pejic.

¹¹³ Rauste 1997, s.138.

¹¹⁴ CAS 2017/A/5465 ja CAS 2017/A/5111.

CAS on arvioinut omassa käytännössään, että pelaajia, jotka lähtevät ilman lupaa tai eivätkä esimerkiksi palaa takaisin loman jälkeen, on varoitettava ja huomautettava pelaajaa ennen kuin sopimus päätetään. Seuran on pyydettävä pelaajaa palaamaan seuraan ja asetettava kohtuullinen määräaika tämän noudattamiseksi. Jos pelaaja ei ota yhteyttä seuraan pitkään aikaan, seura voi vilpittömässä mielessä olettaa, että urheilija ei ole enää kiinnostunut säilyttämään asemaansa. Tällöin seuralla on perusteltu syy päättää sopimus.¹¹⁵

Edellä mainittua laiminlyöntiä voitaisiin tarkastella myös sopimusoikeudellisena purkuperusteena tunnistetun ennakkollisen sopimusrikkomuksen yhteydessä. Tämä tulee sovellettavaksi silloin, kun toisen osapuolen sopimusrikkomus on odotettavissa jo ennen suoritusajankohdan saapumista. Ennakollinen sopimusrikkomus tulee käytännönläheisesti havainnollistettavaksi tilanteissa, joissa pelaajasopimus on tehty alkamaan vasta myöhemmin, esimerkiksi seuraavan kauden alusta, ja tänä väliaikana käy ilmi, ettei pelaaja tule täyttämään suoritusvelvollisuuttaan. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi, kun pelaaja allekirjoittaa uuden seuran kanssa sopimuksen, mutta ilmoittaa, ettei aio saapua harjoituksiin, tai kun pelaaja tekee sopimuksen kilpailevan seuran kanssa, jolloin on jo lähtökohtaisesti selvää, ettei hän tule täyttämään alkuperäistä velvoitettaan. Näissä tilanteissa sopimuksen purkaminen ennakkollisen sopimusrikkomuksen perusteella voi olla mahdollista.

Työsuorituksen tahallinen heikentäminen

Työntekovelvoitteen rikkomisena pidetään myös työsuorituksen tahallista heikentämistä.¹¹⁶ Tämä voi ilmetä monella eri tavalla. Ensinnäkin voidaan pohtia sitä, onko pelaaja heikentänyt työsuoritusta tahallisesti esimerkiksi sopupelin tai kilpailumanipulaation vuoksi.¹¹⁷ Tällaiseen syyllistymiseen loukkaa seuraa sopimuksen osapuolena, jolloin pelaajan voidaan katsoa loukkaavan lojaliteettivelvoitetta. Sopupeli voi johtaa myös rikosoikeudelliseen vastuuseen¹¹⁸, mikä korostaa sopimusrikkomuksen vakavuutta entisestään. Seurat saavat yleensä myös rangaistuksia sopupeleistä, joten pelaajan syyllistyessä suorituksen tahalliseen heikentämiseen on omiaan vahingoittamaan seuraa myös taloudellisesti sekä maimallisesti. Tällainen käytös muodostuu siis olennaiseksi sopimusrikkomukseksi, jonka

¹¹⁵ CAS 2016/A/4408 Raja Club Athletic de Casablanca v. Baniyas Football Sports Club & Ismail Benlamalem.

¹¹⁶ Schön 2010, s.138 ja Rauste 1997, s.134 ja 140.

¹¹⁷ Sopupelillä tarkoitetaan ottelun lopputuloksen sopimisesta. Kilpailumanipulaationa pidetään tarkoituksellista järjestettyä toimenpidettä tai laiminlyöntiä, jolla pyritään vaikuttamaan urheilukilpailun lopputulokseen tai kulkuun poistamalla osittain tai kokonaan urheilukilpailun luonteeseen kuuluvaa ennakoimattomuutta siten, että sillä saavutetaan kohtuutonta etua itselle tai muille. Ks. Euroopan neuvoston kilpailumanipulaation vastainen yleissopimus (CETS No.215) ja esim. Halila, Norros 2017, s.40.

¹¹⁸ Ripatti 2020, s.155-156.

perusteella pelaajasopimus voidaan purkaa. Arviointi on kuitenkin tehtävä edelleen kokonaisharkinnalla, jolloin arvioitavaksi tulee toisen osapuolen todelliset vahingot, rikkomuksen vakavuus ja toistuvuus.

Toiseksi ulottuvuudeksi muodostuu se, voidaanko sopimus purkaa tilanteessa, jossa pelaaja heikentää tahallisesti omaa fyysistä suorituskykyään. Tällöin pelaaja rikkoisi pelaajasopimuksen velvoitetta, joka säätää, että pelaaja on velvollinen huolehtimaan kunnostaan aina. Tämä on luonteeltaan apuvelvoite, joka tukee päävelvoitteen eli pelaamisen ja harjoittelun asiamukaista täyttämistä.

Pelkästään apu- ja sivuvelvoitteen rikkomiseen on kuitenkin yleisesti suhtauduttu purkuperusteena lievemmin kuin päävelvoitteen rikkomiseen.¹¹⁹ Jotta tällainen laiminlyönti voisi muodostaa purkuperusteen, tulisi olosuhdemuutoksen olla olennainen.¹²⁰ Käytännössä fyysisen kunnan tahallinen heikentäminen johtaa usein myös siihen, että pelaaja tulee kyvyttömäksi täyttämään pääsuoritusvelvollisuuttaan, jolloin purkuperuste on perusteltavissa myös päävelvoitteen laiminlyönnin kautta. CAS:n mukaan lähtökohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että seuran tulee ensin huomauttaa pelaajaa asiasta ja pyrkiä tarjoamaan edellytykset riittävän fyysisen kunnan palauttamiseksi. CAS lisää, että tällaisena keinona on pidetty esimerkiksi velvoittamista omatoimiseen harjoitteluun ennen kuin ankarammat toimenpiteet tulevat harkittaviksi.¹²¹

Oikeuskirjallisuudessa on pohdittu tätä omatoimisen harjoittelun laiminlyönnin merkitystä purkuperusteena. Schön on lähtenyt siitä, että omaehtoisen harjoittelun laiminlyönti tai pelaajalle määrätyn henkilökohtaisen harjoitusohjelman noudattamatta jättäminen, silloin, kun pelaajalla voidaan katsoa olevan siihen oikeudellinen velvollisuus, voi johtaa pelaajasopimuksen purkamiseen, jos toiminta on ollut toistuvaa ja jatkunut huomautuksista huolimatta. Tämä on Schönin mukaan mahdollista, vaikka pelaajalla ei nimenomaisesti olisi pelaajasopimuksessa sovittu omaehtoisen harjoittelun velvoitteesta. Lisäksi Schön esittää, että seuralla olisi tämän seurauksena oikeus purkaa sopimus, jos pelaaja ei kykene suoriutumaan pelaamisvelvoitteestaan, jolloin seuralta ei voida edellyttää sopimuksen jatkamista.¹²²

CAS on todennut omatoimisen harjoittelun osalta, että jalkapallo on joukkuelaji, joten pelaajan tulisi harjoitella joukkueensa kanssa. Yksin harjoittelemineen on perusteltua, jos

¹¹⁹ Norros 2018, s. 183.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ CAS 2011/A/2428 I. CJSC FC Krylia Sovetov.

¹²² Schön 2021, s.223.

pelaajan on toivuttava loukkaantumisesta tai parannettava kuntoaan.¹²³ Schönin näkemys on sinänsä perusteltavissa, sillä pelaaja toimii valmennusjohdon määräysvallan alaisena. Jos pelaaja rikkoo valmennuksen ohjeita, joiden perusteella pelaajat pysyvät kunnossa ja joukkue voi toteuttaa taktiikkaansa, muodostuu se osapuolten välisen luottamussuhteen kannalta epäedulliseksi. Kuitenkin, kun kyse ei ole työsuhteisista pelaajista, on kiistettävissä ajatus sillä perusteella, kuinka paljon pelaajaa voidaan velvoittaa vapaa-aikaansa käyttämään tähän toimintaan, koska se ei ole kuitenkaan sopimuksen suoranaisten pääsuoritusvelvollisuus eikä pelaaja ole tähän nimenomaisesti sitoutunut. Tällainen vapaa-aikana tapahtuva omatoimisen harjoittelun laiminlyönti ei siis voi johtaa olennaiseen sopimusrikkomukseen.

Kokonaisharkinnassa voidaan kuitenkin antaa painoarvoa kunnossapitovelvollisuuden laiminlyönnin osalta. Esimerkiksi CAS on todennut, että toistuva painonhallinnan laiminlyönti, voi vaikuttaa kokonaisarviointiin, kun arvioidaan perusteltua syytä purkaa sopimus.¹²⁴

Parhaansa tekemisen laiminlyönti

Pelaajasopimuksen työntekovelvoitteen ollessa suoritusvelvollisuus, on pelaajan pyrittävä yleensä parhaaseen.¹²⁵ Parhaansa tekeminen kuuluu pelaajan työntekovelvoitteeseen, jolloin tämän laiminlyönti voisi tulla tarkasteltavaksi työntekovelvoitteen laiminlyönnin osalta.¹²⁶

Vaikka pelaajan tulee pyrkiä aina parhaaseensa, ei pelaajalta voida odottaa tietyn suorituksen tiettyä lopputulosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että jos joukkueen tavoitteet esimerkiksi mitalista tai mestaruudesta jäävät täyttämättä, ei tämä ole peruste purkaa sopimusta.¹²⁷ Tämä on seuran vastuupiirissä. Tästä seuraa myös se, että jos joukkue putoaa sarjasta, ei seura voi purkaa pelaajan sopimusta. CAS on myös vahvistanut omassa käytännössään, että pelaajan ”heikko suorituskyky” ei voi olla perusteltu syy seuran yksipuoliseen irtisanomiseen, vaikka se olisi sopimuksessa nimenomaisesti mainittu mahdollisuutena purkaa. Tällainen subjektiivinen käsite aiheuttaa kohtuutonta epätasapainoa pelaajan ja seuran irtisanomisoikeuksien välille.¹²⁸ Lisäksi, jos pelaajan ei vastaa odotettua tasoa ei oikeuta

¹²³ CAS 2011/A/2428, I. v, CJSC FC Krylia Sovetov.

¹²⁴ CAS 2022/A/9248 Joris Gnagnon v. Sevilla FC & FIFA.

¹²⁵ Rauste 1997, s.135, Siitari 2014, s.35, SPL kilpailumääräykset 2026 2. Eettiset periaatteet.

¹²⁶ Schön 2021, s.213.

¹²⁷ Ibid., s.151.

¹²⁸ CAS 2016/A/4846 Amazulu FC v. Jacob Nambandi ja FIFA & National Soccer League.

seuraa purkamaan sopimusta, sillä kyse on seuran riskipiirissä olevasta asiasta, onko pelaaja hyvä valinta joukkueeseen vai ei.¹²⁹

Päävelvoitteen laiminlyönti loukkaantumisen tai pelikiellon takia

Loukkaantumiset ovat osa urheilun riskipiiriä, minkä vuoksi päävelvoitteen täyttämisen esytymistä loukkaantumisen takia on arvioitava eri tavoin kuin tavallista sopimusrikkomusta. Pelaajan ei katsota tahallisesti rikkoneen työntekovelvoitetta loukkaantuessaan lajia harjoittaessaan, eikä osapuolten välinen luottamussuhde tällaisessa tilanteessa vaarannu.¹³⁰ Tähän lopputulokseen on päätyttyä myös CAS, joka osoittaa, että pelaajan kyvyttömyys suorittaa palveluksiaan seuralle sairauden tai loukkaantumisen vuoksi ei sellaisenaan muodosta perusteltua syytä sopimuksen päättämiseen. Tämä ei ole CAS:n mukaan mahdollista edes silloin, kun loukkaantumiset ovat toistuvia ja pelaajan peliminuutit jäävät vähäisiksi.¹³¹

Voidaan pohtia, muodostuuko seuralle oikeus purkaa sopimus ennakkollisen sopimusrikkomuksen perusteella, jos pelaaja loukkaantuu ennen sopimuskauden alkua. Kuten edellä on todettu, loukkaantumisriski on olennainen osa urheilua, ja seuran voidaan katsoa ottaneen tämän riskin tietoisesti pelaajavalintoja tehdessään. Loukkaantuminen ei myöskään yleensä ole tahallista toimintaa, minkä vuoksi se ei tyypillisesti muodosta ennakkollista sopimusrikkomusta työntekovelvoitteen täyttämisen osalta. Loukkaantumistilanteet on siten erotettava tahallisista sopimusrikkomuksista, joissa purkuoikeuden kynnyksellä ylittyy.

Loukkaantumisen ohella pelaajan päävelvoitteen täyttäminen voi estyä myös kurinpidollisen pelikiellon johdosta. Esimerkiksi jalkapallossa punainen kortti johtaa pelikieltorangaistukseen, jonka aikana pelaaja ei saa osallistua joukkueen kilpailutoimintaan, vaikka joukkueen mukana harjoittelu onkin edelleen mahdollista. Kun pelikielto seuraa pelaajan sopimuksenmukaisen työntekovelvoitteen täyttämisen yhteydestä, tilanne rinnastuu loukkaantumiseen. Tällainen urheiluun kuuluva sääntörikkomus, josta rankaiseminen sopimuksen purkamisella olisi kohtuutonta eikä tällainen muodosta olennaista sopimusrikkomusta.

4.1.2 Muun urheilulajin harrastamisen kiellon rikkominen

Pelaaja sitoutuu sopimuksessa pidättäytymään muiden urheilulajien harrastamisesta. Kyse on negatiivisesta apuvelvoitteesta, jonka tarkoituksena on tukea pelaajan päävelvoitteen asianmukaista täyttämistä. Tilannetta on arvioitava kokonaisharkinnan perusteella.

¹²⁹ CAS 2009/A/1841.

¹³⁰ Schön 2021, s.142.

¹³¹ CAS 2023/A/9434 Al Raed Sport Club v. Christian Atsu Twasam, kohta 93.

Sopimusosapuolilla on velvollisuus huolehtia myös muulloin kuin sopimusvelvoitteita täyttäessään siitä, että sopimuksen asianmukainen täyttäminen on mahdollista.¹³² Pelaajasopimuksessa kielletään usein tiettyjen muiden urheilulajien harrastaminen juuri tämän vuoksi. Muiden urheilulajien harrastamiskielto kytkeytyy pelaajasopimuksessa korostuneeseen lojaliteettivelvoitteeseen. Schön on katsonut, että pelaajasopimukselle on ominaista korostunut henkilökohtainen luonne, sillä pelaajan henkilökohtaiset ominaisuudet ja suorituskyky ovat keskeinen peruste sille, miksi seura on pelaajan valinnut, ja ne muodostavat sopimussuhteen ytimen.¹³³ Tämä korostunut henkilökohtaisuus tekee luottamussuhteen ylläpitämisestä erityisen tärkeää. Pelaajan suorituskykyä ei pidä pyrkiä heikentämään, jonka vuoksi muiden urheilulajien harrastaminen on kielletty.

Jos pelaaja rikkoo velvoitetta olla harjoittamatta muuta lajia, tilannetta arvioidaan kokonaisharkinnalla. Kokonaisharkinnassa keskeistä on se, onko rikkomus kertaluonteinen vai toistuva. Yksittäisessä tilanteessa pelaajaa voidaan varoittaa ja edellyttää pidättäytymään kielletystä toiminnasta jatkossa. Jos pelaaja sen sijaan toistuvasti asettaa itsensä riskialttiiseen tilanteeseen kiellon estämättä, on tämä omiaan heikentämään osapuolten välistä luottamussuhdetta olennaisesti, jolloin tilanne voi muodostua olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.

Erityinen tilanne syntyy, jos pelaaja harjoittaa samanaikaisesti useampaa lajia täysipainoisesti. Käytännössä tällainen on mahdotonta toteuttaa niin, ettei se heikentäisi suoritusvelvollisuuden täyttämistä toisessa lajissa. Tällöin sopimuksenmukaisen täyttymisen voidaan katsoa vaarantuvan tavalla, joka horjuttaa osapuolten välistä luottamussuhdetta. Poikkeukseksi on kuitenkin katsottu tilanne, jossa lajien kilpailukaudet eivät ole samanaikaisia, jolloin ristiriita päävelvoitteen täyttämisen kanssa jää vähäisemmäksi¹³⁴. Tämä useamman lajin harjoittaminen on kuitenkin sallittua, jos seura on tämän hyväksynyt sopimusta allekirjoitettaessa, jolloin seuralla ei ole oikeutta purkaa sopimusta tämän perusteella.

Jos pelaaja rikkoo muiden lajien harrastamisen kieltoa ja loukkaantuu kiellettyä urheilulajia harrastaessaan, hän on vaarantanut osapuolten välisen luottamussuhteen omalla toiminnallaan. Siitarin mukaan tällöin ei ole väliä onko pelaaja menettänyt koko kykynsä pelata vai vain osittain siten, että pystyy esimerkiksi harjoittelemaan. Tällöin kyse on olennaisesta sopimusrikkomuksesta, joka voi oikeuttaa seuraa purkamaan sopimuksen.¹³⁵

¹³² Hemmo 2003, s.236-237 ja Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.171.

¹³³ Schön 2021, s.212.

¹³⁴ Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.175-176.

¹³⁵ Siitari 2014, s.35.

4.1.3 Markkinointivelvoitteen ja muiden sponsorisuhteiden kiellon laiminlyönti

Pelaajalla on pelaajasopimuksen mukaan velvollisuus osallistua markkinointitapahtumiin. Tällaisen velvoitteen laiminlyönti on rinnastettu oikeuskirjallisuudessa pelaamis- ja harjoitteluelvoitteen laiminlyöntiin.¹³⁶ Rinnastus on sinänsä ymmärrettävissä seuralle aiheutuvan taloudellisen menetyksen ja mainehaitan näkökulmasta, sillä markkinointivelvoitteiden täyttämättä jättäminen voi vahingoittaa seuran yhteistyökumppani- ja sponsorisuhteita sekä heikentää osapuolten välistä luottamussuhdetta.

Kun kuitenkin pidetään mielessä pelaajasopimuksen velvoiterakennetta, rinnastus osoitautuu kyseenalaiseksi. Kuten edellä on todettu, markkinointivelvoite on luonteeltaan apu- ja sivuvelvoite, joka muodostaa päävelvoitteen rinnalle itsenäisen, mutta alisteisen velvoitteen. Tämä velvoiterakenne on merkityksellinen erityisesti sen vuoksi, että apu- ja sivuvelvoitteiden laiminlyöntiä on vakiintuneesti arvioitu lievemmin kuin päävelvoitteen rikkomista. Purkuperusteen syntyminen edellyttää pääsääntöisesti olennaista sopimusrikkomusta, ja olennaisen sopimusrikkomuksen kynnyks on korkeampi, kun kyse on apu- tai sivuvelvoitteen laiminlyönnistä.¹³⁷

Markkinointivelvoitteen laiminlyönnin purkuperusteeksi soveltuminen edellyttää kokonaisuutensa suorittamista, joissa on arvioitava paitsi laiminlyönnin vakavuutta itsenäisesti, myös sen mahdollista kumuloitumista muihin sopimusrikkomuksiin. Koska markkinointivelvoite on luonteeltaan apu- ja sivuvelvoite, sen laiminlyönti ei lähtökohtaisesti yksinään purkuperusteeksi. Purkuperusteeksi tarvitaan joko yksittäinen erityisen vakava laiminlyönti, joka aiheuttaa seuralle konkreettista vahinkoa, tai useamman rikkomuksen muodostaman kokonaisuuden, joka yhdessä arvioidaan olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.

Markkinointivelvoitteen ohella seuralle taloudellisia vaikutuksia voi aiheuttaa pelaajan omat sponsorisopimukset. Jalkapallon pelaajasopimuksessa asetetaan pelaajalle sivuvelvollisuutena pidättäytyä seuran kanssa ristiriidassa olevien omien sponsorisopimusten tekemisistä. Tämä velvoite on luonteeltaan negatiivinen pidättäytymisvelvoite, jonka tarkoituksena on ensisijaisesti suojata seuran kaupallisia intressejä ja sen yhteistyökumppanisuhteita.

Koska tässä kiellossa on kyse sivuvelvoitteesta, on purkamista arvioitava eri tavalla kuin päävelvoitteen. Omien sponsorisopimusten tekeminen on arvioitava kokonaisuutena ja vaikutusta on annettava sille, kuinka paljon seuran sopimien sponsorisuhteiden kanssa tämä

¹³⁶ Schön 2010, s.137.

¹³⁷ Norros 2018, s. 183.

menee päällekkäin, jolloin arvioinnissa vaikutusta annetaan osapuolten luottamussuhteelle. On kuitenkin päädyttävä siihen sivuvelvollisuuden luonteen vuoksi, että purkuperusteen täyttääkseen, on tämän velvoitteen kumuloiduttava muiden sopimusrikkomusten kanssa.¹³⁸

4.1.4 Epäasiallinen käyttäytyminen

Pelaajasopimuksessa pelaaja myös sitoutuu apuvelvoitteenaan siihen, ettei menettelylään tai epäurheilijamaisella käyttäytymisellään aiheuta vahinkoa seuralle. Lisäksi pelaajalla on velvollisuus pyrkiä sosiaalisen median käyttäytymisessä toimimaan hyvien tapojen mukaisesti ja seuran edut huomioiden.¹³⁹ Merkitystä on annettava kokonaisarvioinnilla sille, minkälaisesta pelaajan käyttäytymisestä on kyse, ja onko toiminta kuulunut lajin luonteeseen. CAS on arvioinut, että kaikki kilpailutilanteessa tapahtuvat lajiin ei-kuulumattomat tapahtumat eivät oikeuta purkamiseen. Merkitystä on esimerkiksi sillä, että onko seura esittänyt, että sille olisi tilanteesta aiheutunut haittaa sekä sillä, että onko kyseinen pelaaja aloittanut lajiin ei-kuulumattoman toiminnan.¹⁴⁰ Arviointia on tehtävä siis osapuolten välistä luottamussuhteen kautta ja tilanteiden toistuvuuden sekä olosuhteiden kautta.

Epäasiallinen käyttäytyminen myös joukkueen sisällä voi muodostaa purkuperusteen. Seuran tulee näissä tilanteissa pystyä selvittämään tapaukseen vaikuttaneet olosuhteet sekä ensisijaisesti varoitettava pelaajaa.¹⁴¹ Jos pelaaja käyttäytyy epäasiallisesti yhteistyökumppanin tilaisuudessa, on purkukynnys edellistä hieman matalammalla. Tällä kyseisellä toiminnalla on suoraan haitallisia vaikutuksia seuran toimintaan niin taloudellisesti kuin maimineellisesti.¹⁴²

Jos pelaaja syyllistyy vapaa-aikanaan epäasialliseen käyttäytymiseen, on purkuedellytysten kannalta monimutkainen tilanne. Usein pelaaminen joukkueessa on hyvin julkista ja ulkopuoliset saattavat tunnistaa pelaajan myös ilman seuran varusteita vapaa-ajalla. Pelaajan voidaan jatkuvasti nähdä yhdistettynä seuraansa. Tällöin epäasiallinen käyttäytyminen voi vahingoittaa seuraa, vaikka tilanne tapahtuisi vapaa-ajalla.¹⁴³ Tällaisissa tilanteissa usein arvioidaan sitä, että pelaaja on työntekijän roolissa, joka edustaa työnantajaansa. Työsuhteisten pelaajasopimusten osalta tilanne on hieman selvempi, sillä työläinsäädännön esitöissä nimenomaisesti todetaan epäasiallinen käyttäytyminen vapaa-ajalla

¹³⁸ Ks. myös Rauste 1997, s.143.

¹³⁹ Jalkapallon pelaajasopimus, s.1 ja 6 §.

¹⁴⁰ CAS 2016/A/4606.

¹⁴¹ CAS 2011/A/2579.

¹⁴² Schön 2010, s.138.

¹⁴³ Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.186.

purkuperusteena.¹⁴⁴ Kun nyt kyse kuitenkin on amatööripelaajasopimuksesta, voidaan purkukynnyksen vapaa-ajan toimien perusteella katsoa olevan korkeammalla kuin työsuhteisten.

Jos pelaaja kuitenkin syyllistyy esimerkiksi epäasialliseen kielenkäyttöön puhumalla sosiaalisessa mediassa halventavia, rasistisia tai syrjiviä kommentteja, loukkaa tämä urheilun perusarvoja, joihin pelaajan katsotaan sitoutuneen, oli kyseessä työsuhde tai ei. Amatööri-pelaajasopimusten osalta tämä ei välttämättä muodosta kuitenkaan purkuperustetta, vaikka urheilun perusarvojen vastaisia olisikin. Vaikutusta on annettava sille, että onko kyseinen toiminta vapaa-ajalla yhdistettävä seuraansa. Lojaliteettivelvoitteen mukaisesti osapuolet eivät saa aiheuttaa haittaa toiselle osapuolelle. Olisi kuitenkin kohtuutonta purkaa sopimus sellaisesta toiminnasta, joka suoranaisesti ei olisi yhteydessä seuraan. Jos pelaaja kuitenkin mainitsee seuran tai siitä ilmenee, että pelaaja puhuu esimerkiksi seuran toiminnasta, on tämä jo omiaan heikentämään luottamussuhdetta pahemmin.

Purkukynnystä arvioitaessa on siis otettava huomioon urheilijan menettelyn luonne sekä merkitys seuran kannalta. Purkamisen kannalta merkitystä on edelleen annettava esimerkiksi toistuvuudelle eikä kertaluontoisesta toiminnasta voida vielä purkaa sopimusta. Merkitystä on myös sillä, missä tapahtuma on tapahtunut ja keneen se on kohdistunut.¹⁴⁵ Julkinen ja laajalle yleisölle näkyvä sosiaalisen median julkaisu on lähtökohtaisesti vakavampi kuin suljetussa yhteydessä tapahtunut viesti. Lisäksi, jos toiminta kohdistuu seuran henkilöihin tai joukkueovereihin, on tällainen toiminta luottamussuhteen kannalta haitallisempaa, ja siten olennaisempia sopimusrikkomus.¹⁴⁶ Missä tahansa sopimussuhteessa tällainen käytös voisi aiheuttaa sopimuksen purkamisen.

Pelaajan epäasiallinen käyttäytyminen vapaa-ajalla voi olla myös rikollinen menettely. Tällaisessa tilanteessa purkuperuste voi olla käsillä, jos se kohdistuu toiseen sopijapuoleen tai muuten vaikuttaa pelaajasopimuksen velvoitteiden täyttämiseen.¹⁴⁷ Tällaisesta rikollisesta menettelystä voi seurata pelaajalle rangaistuksia, joiden perusteella pelaaja on jo estynyt täyttämään työntekovelvoitettaan. Rikolliseen toimintaan syyllistyminen loukkaa myös osapuolten välistä luottamussuhdetta, joka voi muodostua niin olennaiseksi, että pelaajasopimuksen jatkamiselle ei ole edellytyksiä, jos toiminta on urheilun sekä seuran arvojen vastaista. Kuitenkaan kokonaisharkinnalla arvioitaessa, lievät rikokset eivät vielä oikeuttaisi purkamaan sopimusta.

¹⁴⁴ HE 157/2000, s.110.

¹⁴⁵ Schön 2021, s.231.

¹⁴⁶ Rautianen, Äimälä 2007, s.25.

¹⁴⁷ Kairinen 2004, s.279.

Edellä tarkasteltujen tilanteiden perusteella voidaan hahmottaa epäasiallisen käyttäytymisen purkuperusteeksi soveltumisesta arviointikehikko. Sen olennaisina osina ovat käyttäytymisen konteksti ja toisaalta sen yhteys seuran toimintaan ja luottamussuhteeseen. Matullimman purkukynnyksen muodostaa tilanteet, joissa epäasiallinen käyttäytyminen tapahtuu seuran edun kannalta merkityksellisessä yhteydessä. Näissä tilanteissa käyttäytymisellä on suora ja välitön yhteys seuran taloudellisiin intresseihin ja maineeseen.

Korkeampi purkukynnys on joukkueen sisällä tapahtuvassa epäasiallisessa käyttäytymisessä sekä kilpailutilanteessa lajiin kuulumattomassa menettelyssä. Näissä tilanteissa seuralla on ensisijaisesti varoitettava pelaajaa ja selvittää tapaukseen vaikuttaneet olosuhteet. Purkukynnys voi täytyä, jos käyttäytyminen on toistuvaa tai se estää joukkueen asianmukaisen toiminnan.

Korkeimmalla purkukynnyksellä amatööripelaajasopimuksessa ovat vapaa-ajan toimet, joissa pelaaja ei toimi seuraan liitännäisesti. Näissä tilanteissa amatööripelaajasopimusten purkukynnys on lähtökohtaisesti korkeammalla kuin työsuhteiset. Vapaa-ajan toimet voivat kuitenkin muodostua purkukynnykseksi, jos ne ovat yhdistettävissä seuraan. Lisäksi rikollinen menettely asettuu omaan erityisasemaansa, sillä se on vakavampaa kuin muu epäasiallinen käyttäytyminen.

Kaikkia konteksteja läpileikkaavana periaatteena on se, että kertaluonteinen lievä epäasiallisuus ei oikeuta purkamiseen. Purkukynnyksen täytyminen edellyttää aina kokonaisarviointia, jossa keskeisimmät tekijät ovat käyttäytymisen toistuvuus, sen julkisuus ja näkyvyys, pelaajan yhdistettävyys seuraansa sekä toiminnan konkreettinen tai ilmeinen vaikutus luottamussuhteeseen.

4.1.5 Harhaanjohtaminen

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että sopijapuolella on oikeus purkaa sopimus, jos sopijapuoli on johtanut tätä sopimusta tehtäessä harhaan etenkin sellaisista seikoista, joista hän tiesi vaikuttavan vastapuolen sopimuksen päätöksentekoon.¹⁴⁸ Tämä ilmenee myös jalkapallon pelaajasopimuksesta. Sopimuksen 8 §:n mukaan pelaaja vakuuttaa, että ennen sopimuksen allekirjoittamista pelaaja on kertonut seuralle tai seuran osoittamalle muulle terveydenhoidon ammattihenkilölle kaikki sellaiset seikat, joilla voidaan katsoa olevan merkitystä pelaajan mahdollisuuksille suorittaa sopimuksen mukaiset velvoitteensa sekä seuran halukkuudelle allekirjoittaa sopimus.

¹⁴⁸ Taxell 1972, s.207-219.

Pelaajan terveystiedot ovat olennaisia sopimussuhteen kannalta, sillä pelaajasopimuksella pelaajan fyysisellä suorituskyvyllä on erittäin suuri merkitys seuralle. Jos seura ei tiedä tällaisesta seikasta, joka esimerkiksi vaikuttaa pelaajan harjoittelu- tai pelaamisvelvoitteeseensa, on tällä seuralle olennainen merkitys.¹⁴⁹ Tiedon kertomatta jättäminen tai tästä vailehtelu on omiaan loukkaamaan tiedonantovelvollisuutta, joka oikeuttaa seuraa purkamaan sopimuksen. Tällainen edellyttää kuitenkin tahallista harhaanjohtamista.¹⁵⁰ Näin ollen, jos pelaaja arvioi, ettei tiedolla ole merkitystä velvoitteidensa täyttämiseen, purkamiselle ei ole perusteita.

Jalkapallon pelaajasopimuksen 11 § edellyttää pelaajaa myös vakuuttamaan, että pelaaja tai hänen edustajansa ei ole tehnyt sellaisia pelaajan seurasiiirtoon liittyviä sopimuksia tai muista järjestelyistä, joilla pelaajan taloudellisia oikeuksia on siirretty kokonaan tai osittain kolmansille osapuolille. Harhaanjohtaminen voi johtua myös siitä, että pelaaja ei ole kertonut näistä järjestelyistä seuralle. Jos tällaisia ilmenee myöhemmin, on kyseessä sopimusrikkomus. Tällaisilla Third Party Ownershipeillä on seuralle taloudellisia vaikutuksia, joten seuran kannalta kyse voi olla olennaisesti sopimukseen vaikuttavasta seikasta.

CAS:n käytännössä kaksi päällekkäistä sopimusta on myös tulkittu olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.¹⁵¹ Jos pelaaja harhaanjohtaa seuraa jättämättä kertomatta toisesta sopimuksesta, muodostaa tämä purkuperusteen seuralle.

4.1.6 Sopimuksen purkaminen sopimusehdon nojalla

Pelaajasopimuksissa on säädetty tiettyjen ehtojen osalta suorasta purkuperusteesta. Näissä ei tarvitse arvioida täyttyykö olennainen sopimusrikkomus, vaan sopimus on purettavissa suoraan näiden nojalla. Tällöin osapuolet ovat etukäteen hyväksyneet ehdot, joita pidetään riittävänä purkuperusteena.

Dopingrikkomus

Jalkapallon pelaajasopimuksen 10 §:ssä säädetään, että pelaaja sitoutuu noudattamaan kulloinkin voimassa olevia SUEK ry:n vahvistamaa antidopingsäännöstöä sekä maailman antidopingsäännöstöä ja sitoutuu olemaan käyttämättä huumeaineita. Ellei SUEK:in ohjeissa ja määräyksissä muuta ole määrätty, sovelletaan dopingtestausmenettelyyn Kansainvälisen Olympiakomitean voimassa olevia lääketieteellisiä sääntöjä. Pelaajan

¹⁴⁹ Äimälä, Kärkkäinen 2017, s.477.

¹⁵⁰ Schön 2021, s.218.

¹⁵¹ CAS 2016/A/4495 & CAS 2016/A/4535 Hakan Caalhanoglu v. Trabzonspor FC ja FIFA.

todistettu dopingrikkomus tai huumausaineen käyttö, joka johtaa lainvoimaiseen kilpailukielttoon, oikeuttaa seuran purkamaan pelaajan sopimuksen.

Kilpailukiello määrätään, kun urheilija syyllistyy antidopingsäännösten mukaiseen dopingrikkomukseen. Dopingrikkomuksia ovat muun muassa kielletyn aineen löytyminen urheilijan näytteestä, kielletyn aineen tai menetelmän käyttö, dopingtestin välttäminen tai kieltäytyminen, olinpaikkatietomääräysten laiminlyönti, dopingvalvonnan manipulointi, kielletyn aineen hallussapito, levittäminen tai luovuttaminen toiselle urheilijalle, kielletty yhteistointi kilpailukielttoon määrätyn henkilön kanssa sekä kostotoimet tai pelottelu antidopingtyöhön liittyen. Näistä yleisimmät ovat kielletyn aineen tai sen aineenvaihduntatuotteiden tai merkkiaineiden löytyminen urheilijan näytteestä, jossa sovelletaan ankaraa vastuuta eli urheilijan tahallisuutta tai tuottamusta ei tarvitse näyttää toteen.¹⁵²

Dopingrikkomusten moninaisuus edellyttää kuitenkin niiden erittelyä purkuperusteen kannalta. Kaikki dopingrikkomukset eivät ole oikeudellisesti yhdenvertaisia, vaikka jokainen niistä voi periaatteessa johtaa kilpailukielttoon ja siten pelaajasopimuksen purkamiseen. Purkuperusteen vakavuuden arvioinnin kannalta dopingrikkomukset voidaan jakaa karkeasti kolmeen kategoriaan. Ensimmäiseen kuuluvat kaikkein vakavimmat rikkomukset, kuten dopingaineiden levittäminen toiselle urheilijalle sekä kilpailukielttoon määrätyn henkilön kanssa toimiminen. Näissä on kyse vilpillisestä ja tahallisesta toiminnasta, joka loukkaa paitsi pelaajasopimuksen lojaliteettivelvoitetta myös urheilun eettisiä periaatteita laajemmin¹⁵³, ja purkukynnys täyttyy lähes poikkeuksetta.

Toiseen kategoriaan kuuluvat tilanteet, joissa kielletty aine tai sen aineenvaihduntatuotteet löytyvät pelaajan näytteestä ja joihin sovelletaan ankaraa vastuuta eli tahallisesta tai tuottamuksellisesta toiminnasta riippumatta. Purkuperuste on näissä tilanteissa lähtökohtaisesti käsillä. Kolmanteen kategoriaan kuuluvat hallinnolliset rikkomukset, kuten olinpaikkatietomääräysten laiminlyönti tai dopingvalvonnan manipulointi. Näissä rikkomus ei välttämättä osoita pelaajan käyttäneen kiellettyjä aineita, joten purkukynnyksen arvioinnissa on annettava erityinen merkitys rikkomuksen toistuvuudelle ja sille, onko osapuolten välinen luottamussuhde tosiasiallisesti järkkynyt. Näin ollen, vaikka sopimusehto oikeuttaa seuran purkamaan sopimuksen lainvoimaisen kilpailukiellon perusteella, purkamisen oikeutus edellyttää aina kokonaisharkintaa, jossa rikkomuksen laatu ja vakavuus asettuvat etusijalle.

¹⁵² SUEK Suomen antidopingsäännöstö 2021 s. 10- 11 ja, WADA world anti-doping code, 2021, s.42.

¹⁵³ Schön 2010, s.139.

Kilpailukiellon pituus myös vaihtelee rikkomuksen vakavuuden mukaan tyyppillisesti kahdesta neljään vuoteen ensimmäisessä rikkomuksessa, mutta vakavimmista rikkomuksista, kuten dopingaineiden levittämisestä, voidaan määrätä vähintään neljän vuoden tai jopa elinikäinen kilpailukielto. Toistuvista dopingrikkomuksista seuraa progressiivisesti ankarampia seuraamuksia, ja kolmas rikkomus johtaa lähtökohtaisesti elinikäiseen kilpailukieltoon. Ennen lopullisen kilpailukiellon määräämistä urheilijalle voidaan määrätä väliaikainen kilpailukielto, jos SUEK katsoo, että on olemassa riittävä näyttö dopingrikkomuksesta.¹⁵⁴ Koska kilpailukiellot ovat lähtökohtaisesti pitkiä, voi purkuperuste täytyä siitä näkökulmasta, että pelaaja on estynyt suorittamaan päävelvoitettaan.

Jalkapallon dopingsäännöksen rikkomisesta aiheutunut pelaajasopimuksen purkaminen on suhteellisen yksiselitteinen. Sopimusehto ei kuitenkaan tee purkamisoikeuden arvioimisesta mekaanista. Esimerkiksi jos kyseessä on tilanne, että doping jää olosuhteiden vuoksi vaille kurinpitoseuraamusta. Tällöin purkuperuste ei automaattisesti realisoidu suoraan 10 §:n nojalla vaan purkaminen edellyttää olennaisen sopimusrikkomuksen arviointia. Dopingaineen käyttö sinänsä voi silti muodostaa purkuperusteen lojaliteettivelvoitteen rikkomisen kautta.

Monimutkaisempi kysymys koskee sitä, voidaanko sopimus purkaa jo väliaikaisen kilpailukiellon perusteella ennen lainvoimaisen kilpailukiellon määräämistä. Jalkapallon pelaajasopimus edellyttää nimenomaisesti lainvoimaista kilpailukieltoa. Sopimusoikeudellisesti voitaisiin kuitenkin arvioida, muodostaako väliaikainen kilpailukielto jo ennakkollisen sopimusrikkomuksen tilanteen. Jos on selvää, että pelaaja ei pysty täyttämään suoritusvelvollisuuttaan väliaikaisen kilpailukiellon aikana, voisi seuralla olla oikeus pidäytyä omista velvoitteistaan tai jopa purkaa sopimus ennakkollisen sopimusrikkomuksen perusteella. Tämä edellyttänee kuitenkin sitä, että dopingrikkomus on riittävällä varmuudella selvitetty eikä pelkkä epäily riitä purkuperusteeksi.

Vaikka dopingrikkomukseen perustuva purkaminen on pääsääntöisesti oikeutettu, myös dopingrikkomuksen osalta kyseeseen voi tulla kohtuullistaminen. Purkuehdon kohtuullistaminen oikeustoimilain 36 §:n nojalla on mahdollista, jos kilpailukielto on lyhyt ja pelaaja toiminut vilpittömässä mielessä esimerkiksi käyttänyt kiellettyä ainetta tietämättä. Etenkin, jos kyse on tilanteesta, jossa rikkomus ei johdu pelaajan tuottamuksesta tai laiminlyönnistä, jätetään kilpailukieltokin määräämättä. Toisaalta pelaajan ankaraksi vastuusikin luonnehdittu vastuu heikentää tätä argumenttia. Käytännössä kohtuullistaminen lienee

¹⁵⁴ SUEK Suomen antidopingsäännöstö 2021 s. 10- 11 ja, WADA world anti-doping code, 2021, s.44.

realistinen vaihtoehto lähinnä tilanteissa, joissa kilpailukiello on hyvin lyhyt ja pelaajan toiminta on muutoin ollut moitteetonta.

Rahapelikielto

Jalkapallon pelaajasopimuksen 9 §:n rahapelikiellon mukaan pelaaja sitoutuu siihen, ettei hän itse eikä edustajansa välityksellä eikä kenenkään toisen puolesta lyö vetoa, osallistu tai muulla tavoin vaikuta vedonlyöntiin oman seuransa, farmijoukkueen ja yhteistyöseurajoukkueen sarjatasojen otteluista ja ottelutapahtumista eikä muutenkaan toimi tavalla, joka asettaa hänen toimintansa tai seuran aseman suhteessa vedonlyöntiin kyseenalaiseksi. Lisäksi pelaajalle asetetaan velvollisuus ilmoittaa seuralle, Suomen Palloliittoon tai Jalkapalloliigalle tai SUEKiin Red Buttonin kautta sekä poliisille sellaisista yhteydenotoista, jolla on ilmaistu pyyntö, tiedustelu tai muu toivomus ottelutuloksen ennakkoon järjestämisestä, oman tai vastustajajoukkueen pelaajan vahingoittamisesta, ottelutapahtumien tai kenttäolosuhteiden manipuloimisesta, vastustajajoukkueen toiminnan häiritsemistä ennen peliä tai sen aikana ja/tai hänelle on tarjottu rahaa tai muita rahanarvoisia etuja ottelutapahtumista sopimiseen. Tämän kohdan laiminlyönti voi oikeuttaa seuran purkamaan pelaajasopimuksen välittömästi.

Tämä jalkapallon pelaajasopimuksen rahapelikielto on joukkuelajien vedonlyöntikielloista yksi ankarimmista, sillä kiellettyä on niin oman joukkueen kuin farmi- ja yhteistyöseuran joukkueen sarjatasojen otteluista. Vedonlyöntikiellolla halutaan suojata sitä, etteivät otteluista lyö vetoa sellaiset henkilöt, jotka voivat vaikuttaa ottelun lopputulokseen. Pelaajan osalta rahapelikiellolla halutaan estää sitä, että urheilija ei pyrkisi tahallisesti heikentämään urheilusuoritustaan. Lisäksi vedonlyöntikiellolla voidaan turvata urheilun toimintaedellytyksiä.¹⁵⁵

Rahapelikiellon rikkomiseen perustuva purkuoikeus poikkeaa dopingrikkomuksesta siinä, että sopimuksessa käytetty ”voi oikeuttaa” jättää seuralle harkintavaltaa purkamisen suhteen. Kyse ei siis ole ehdottomasta velvollisuudesta, vaan seura voi tapauskohtaisesti arvioida, onko purkaminen oikeasuhtainen seuraamus vai riittävätkö lievemmät toimenpiteet. Sopimusoikeudellisesti sopimusehto vahvistaa purkamisoikeuden olemassaolon, mutta sen soveltaminen edellyttää silti kokonaisharkintaa.

Oman joukkueen peleihin liittyvä rahapelikielto tuskin muodostuu kenenkään osapuolen mielestä kohtuuttomaksi, sillä urheilijalla on välittömästi mahdollisuus vaikuttaa ottelun kulkuun. Oman joukkueen peleihin liittyvä rahapelikiellon rikkomisen muodostanee siis

¹⁵⁵ Schön 2021, s.154.

lähes poikkeuksetta olennaisen sopimusrikkomuksen ja siten perustellun purkuperusteen. Kyseinen toiminta loukkaa myös sopimusoikeudellista lojaliteettivelvoitetta.

Kyseenalaiseksi muodostuu se, että pelaajasopimus rinnastaa kaikki rahapelikiellon muodot purkuoikeuden alle. Yhteistyöseuran tai farmijoukkueen peleihin vaikuttaminen sinänsä on jo hankalampaa eikä pelaaja suoranaisesti ja välittömästi voi vaikuttaa ottelun kulkuun, jos hän ei itse pelaa ottelussa. Tällainen kielto on kuitenkin perusteltavissa sillä, että pelaajalla saattaa olla sisäpiiritietoa¹⁵⁶, josta pelaaja vetoa lyödessään hyötyisi. Vaikka tällainen kielto on perusteltavissa vedonlyöntikiellon tavoitteiden kannalta, pelaajasopimuksen purkamista voidaan arvioida kuitenkin tästä poikkeavalla tavalla. Lievemmissä tilanteissa, kuten yksittäisessä farmi- tai yhteistyöseuran otteluun liittyvässä vedonlyönnissä, purkukynnyksen ylittyminen edellyttää suuremman kynnyksen ylittämistä kuin oman joukkueen vedonlyönnistä. Kokonaisharkinnalla voidaan ottaa huomioon rikkomuksen luonne, toistuvuus sekä vaikutus seuran ja pelaajan väliseen luottamussuhteeseen. Jos rahapelikieltoa on rikottu esimerkiksi toistuvasti, seuralla ei välttämättä ole kokonaisuus huomioon ottaen syytä jatkaa sopimussuhdetta, jolloin purkaminen voi muodostua perustelluksi ratkaisuksi.

Vakavuusasteeltaan rahapelikiellon rikkomistilanteet voidaan siis asettaa järjestykseen, jossa oman joukkueen otteluihin liittyvä vedonlyönti on vakavinta ja lähes poikkeuksetta purkuperuste. Seuraavaksi vakavinta on saman sarjan tai yhteistyöseuran otteluihin liittyvä vedonlyönti, joka edellyttää aina kokonaisharkintaa. Lisäksi yksittäinen lievä rikkomus ei pääsääntöisesti yli purkukynnystä.

4.1.7 Poikkeus purkuoikeuteen

FIFA:n RSTP-säännöt määrittelevät rajoituksen seuran purkumahdollisuuksille. Kyseisessä säännössä on otettu huomioon naispuolisten pelaajien erityisasema. RSTP:n 18quater artiklan mukaan, jos seura yksipuolisesti päättää sopimuksen sen perusteella, että pelaaja kieltäytyy raskaustestistä, on tai tulee raskaaksi, on äitiys-, adoptio- tai perhevapaa tai käyttää äitiys-, adoptio- tai perhevapaoikeuksia yleisesti, seuran katsotaan päättäneen sopimuksen ilman perusteltua syytä. Tämän oletuksena on, ellei toisin todisteta, että seuran yksipuolinen sopimuksen päättäminen raskauden tai äitiys-, adoptio- tai perhevapaan

¹⁵⁶ Sisäpiiritiedolla tarkoitetaan kilpailua koskevia tietoja, joita jollakin henkilöllä on urheiluun tai kilpailuun liittyvän asemansa vuoksi, lukuun ottamatta jo julkaistuja tai yleisessä tiedossa ja asiasta kiinnostuneiden henkilöiden helposti saatavilla olevia tai asiaankuuluvan kilpailun sääntöjen ja määräysten mukaisesti julkistettuja tietoja. Euroopan neuvoston yleissopimus urheilukilpailujen manipuloinnista, 2014, s.4.

aikana tapahtui sen seurauksena, että pelaaja oli tai tuli raskaaksi, adoptoi lapsen tai käytti perhevapaoikeuksia.

4.2 Pelaajan oikeus purkaa sopimus

4.2.1 Pelaajan oikeudesta purkaa sopimus

Jalkapallon pelaajasopimus tuottaa seuralle nimenomaisesti oikeuden purkaa sopimuksen, jos pelaaja syyllistyy olennaiseen sopimusrikkomukseen. Pelaajan oikeudesta purkaa sopimus, ei ole säädetty. Oman kysymyksensä on siis se, muodostuuko ilman sopimuksen nimenomaista määräystä myös pelaajalle oikeus purkaa sopimus.

Vaikka sopimuksessa ei ole nimenomaisesti mainittu pelaajan edellytyksiä purkaa sopimusta, ei tätä voida tulkita kuitenkaan niin, että pelaajalla ei olisi oikeutta purkaa sopimusta. Tällaisen purkumahdollisuuden poistava sopimusehto tulisi olla nimenomainen ja selkeä.¹⁵⁷ Lisäksi sopimusehto, jossa nimenomaisestikin poistettaisiin toisen osapuolen purkuoikeus ei suojaa tilanteessa, jossa osapuoli on itse tahallaan rikkonut sopimusta olennaisesti.¹⁵⁸

Tukea pelaajan oikeudelle purkaa sopimus ilman nimenomaista sopimusmääräystä antaa FIFA:n RSTP säännöt, joiden 14 artiklan mukaan sopimus voidaan päättää kummalta tahansa osapuolelta ilman seurauksia, jos on olemassa perusteltu syy. Tästä seuraa, että pelaaja voi purkaa sopimuksen perustellusta syystä ja seuran olennaisen sopimusrikkomuksen vuoksi. Tällöin samat periaatteet soveltuvat kuin seuran purkaessa sopimusta.

Seuraavaksi käydään läpi tilanteita, joissa pelaajalla voi olla oikeus purkaa pelaajasopimus. Seuran velvoitteena on taata pelaajalle edellytykset lajin harjoittamiseen kattamalla urheilusta aiheutuvat kustannukset sekä vakuuttamalla pelaaja. Seuran velvoitteet ovat amatööripelaajasopimuksessa kuitenkin huomattavasti suppeammat kuin ammattilaispelaajan työsopimuksessa, jossa palkanmaksuvelvoite muodostaa seuran keskeisen vastasuorituksen. Tämä velvoitteiden epäsymmetria vaikuttaa myös purkuoikeuden arviointiin, sillä mitä vähemmän seuralta velvoitteita, sitä vähemmän on myös sopimusrikkomustilanteita.

¹⁵⁷ Ks. esim KKO 2015:26.

¹⁵⁸ KKO 1993:40.

4.2.2 Harjoittelun ja pelaamisen estäminen

Pelaajan oikeus osallistua joukkueen harjoituksiin ja otteluihin on yksi pelaajasopimuksen keskeisistä elementeistä. Tämän laiminlyönti on rakenteellisesti purkuperusteena rakenteellisesti erityinen siinä mielessä, että se kohdistuu seuran velvoitteeseen tarjota pelaajalle mahdollisuus täyttää päävelvoitteensa. Koska amatööripelaajasopimuksessa seuralla on vain harvoja velvoitteita, merkittävien velvoitteiden laiminlyöntiä tulkittava ankarammin kuin sivuvelvoitteiden. Keskeistä arvioinnissa on etenkin sillä, onko laiminlyöty velvoite juuri se velvoite, johon sopimuksen tarkoitus olennaisesti nojaa. Käytännössä seura voi estää pelaajaa täyttämästä sopimuksen mukaista velvoitettaan kieltämällä pääsyn harjoituksiin tai laiminlyömällä pelaajan rekisteröinnin.

CAS on todennut ratkaisukäytännössään, että seura ei saa estää pelaajan harjoittelua joukkueen kanssa ilman hyväksyttävää syytä.¹⁵⁹ Jos seura estää pelaajaa osallistumasta joukkueen toimintaan ilman perusteltua syytä, on kyseessä sopimusrikkomus. Esimerkiksi seuran katsotaan tehneen sopimusrikkomuksen, jos pelaaja ei tosiasiallisesti saa mahdollisuutta harjoitella tai kilpailla joukkueen kanssa.¹⁶⁰ Pelaamisen estämisellä on tarkoitettu CAS:n käytännössä sitä, että estetään yhteisharjoittelut, mutta myös sitä, että pelaaja poistetaan edustusjoukkueen listoilta.¹⁶¹

Poissulkemista joukkueharjoituksista on arvioitava eri tavoin riippuen siitä, onko sille olemassa hyväksyttävä syy. CAS on todennut, että pelaajan poissulkeminen joukkueharjoituksista esimerkiksi loukkaantumisesta toipumisen vuoksi on perusteltua. Kuitenkin yli kuu-kauden kestävä poissulkeminen joukkueharjoituksista antaa pelaajalle oikeuden päättää sopimuksensa perustellusta syystä.¹⁶² Lyhytaikainen poissulkeminen asianmukaisella perusteella, kuten loukkaantumisesta toipuminen, ei siis riitä purkuperusteeksi. Sen sijaan pitkäkestoinen ja perusteeton poissulkeminen ylittää sen kynnyksen, jonka ylittyttyä osapuolelta ei voida kohtuudessa edellyttää sopimussuhteen jatkamista. Jos sulkeminen on erityisen loukkaavaa tai se tapahtuu tahallisessa tarkoituksessa vahingoittaa pelaajaa, purkukynnys voi ylittyä jo aiemmin.

Arviointi muuttuu, jos pelaajasopimuksessa on nimenomaisesti sovittu mahdollisuudesta siirtää pelaaja toiseen joukkueeseen. Tällöin siirrolla voi olla hyväksyttävä peruste, eikä se oikeuta pelaajaa purkamaan sopimusta. Esimerkiksi CAS:n ratkaisussa CAS 2023/A/9636

¹⁵⁹ CAS 2017/A/5465 FC Dacia SRL v. Rogan Ricketts.

¹⁶⁰ CAS 2020/A/6914 Łukasz Gikiewicz v. CS Gaz Metan Mediaș.

¹⁶¹ CAS 2020/A/7370 Antalyaspor A.Ş. v. Aatif Chahechouhe.

¹⁶² CAS 2014/A/3643 Club Promotora del Pachuca de C.V v. Facundo Gabreil Coria ja FIFA.

seura oli siirtänyt pelaajan toiseen joukkueeseen, koska pelaajan suoritustaso oli romahtanut dramaattisesti johtuen useista loukkaantumisista, sairauksista ja perhesyistä, minkä vuoksi häntä ei voitu ottaa ensimmäiseen joukkueeseen. Tällainen ei CAS:n mukaan ollut riittävä yksittäinen peruste pelaajan purkaa sopimusta.¹⁶³ Tämä osoittaa, että purkukynnys on korkea myös siirron osalta.

Siirto toiseen joukkueeseen on voinut olla seuran puolelta harhaanjohtamista. Merkitystä on annettava etenkin sille, jos tällainen seuran harhaanjohtaminen on vaikuttanut pelaajan päätökseen tehdä sopimus.¹⁶⁴ Rauste on esimerkiksi katsonut, että jos pelaajalle on luvattu paikka edustusjoukkueessa, mutta siirretään muuhun joukkueeseen, voi pelaajalla olla oikeus purkaa sopimus.¹⁶⁵ Pelaajan tulee kuitenkin ymmärtää kilpaurheilun luonne ja se, että kokoonpanoon valitaan usein parhaat pelaajat, eikä tällaisessa tilanteessa ole kyse harhaanjohtamisesta. Jos kuitenkin käy ilmi, että seuralla ei ole aikomustakaan peluuttaa pelaajaa tai laittaa kokoonpanoon, voi harhaanjohtamisen perusteella purku olla mahdollinen.¹⁶⁶

Jos valmennus esimerkiksi katsoo, että pelaaja ei mahdu pelaavaan kokoonpanoon, on tällä oikeus laittaa pelaaja esimerkiksi hakemaan peliminuutteja yhteistyöseurasta. Jos kyse on kuitenkin perusteettomasta siirrosta, ja pelaajasopimuksessa ei ole mahdollistettu tällaista siirtämistä, voi purkuperuste olla täysin oikeutettu. CAS on arvioinut tällaista tilannetta siten, että merkitystä on annettu esimerkiksi sille, että jos pelaaja on jo pelannut esimerkiksi yhden kauden joukkueen kanssa, seuraavalle kaudelle siirto toiseen joukkueeseen olisi myös *pacta sunt servanda* -periaatteen vastaista.¹⁶⁷ Siirto muuttaisi pelaajan suorituksen sopimuksen vastaiseksi. Pelaaja voi kieltäytyä siirrosta niin halutessaan.

Pelaajalla on oikeus myös purkaa sopimus, jos hänen rekisteröintinsä peruutetaan tai pelaajaa ei rekisteröidä lainkaan.¹⁶⁸ Sen sijaan pelaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta purkaa sopimusta, jos hän itse aiheuttaa sen, että hän ei voi harjoitella tai pelata joukkueessa rekisteröimättömyyden vuoksi.¹⁶⁹

Seuralla on oikeus siis rajoittaa pelaajan osallistumista asianmukaisista syistä, kuten loukkaantumisesta toipumisen ajaksi tai sopimusehdon nojalla, mutta perusteeton, tahallinen

¹⁶³ CAS 2023/A/9636 *Mezokövesd Zsóry Football Club LLC v. Antonio Vutov & FIFA*.

¹⁶⁴ Koskinen, Kunnari, Tammilehto 2005, s.7-8.

¹⁶⁵ Rauste 1997, s. 155.

¹⁶⁶ Schön 2021, s.245.

¹⁶⁷ CAS 2017/A/5182 *Akhisar Belediye Genclik ve Spor Kulübü Dernegi v. Ivan Sesar*.

¹⁶⁸ CAS 2018/A/5771 *Al Warka FC v. Gaston Maximiliano Sangoy ja FIFA*, CAS 2018/A/5772 *Gaston Maximiliano Sangoy v. Al Warka FC* ja CAS 2023/A/9833 *TS Galaxy v. Kouassy Bernard Yao*.

¹⁶⁹ CAS 2023/A/9953 *FC Spartak Subotica v. FC Sheriff*.

tai pitkäkestoinen sulkeminen joukkueen toiminnasta ylittää sen kynnyksen, jonka ylityttyä pelaajalta ei voida kohtuudessa edellyttää sopimussuhteen jatkamista. CAS:n ratkaisukäytäntö asettaa yli kuukauden kestäväälle perusteettomalle poissulkemiselle selkeän rajan, jota voidaan pitää myös amatööripelaajasopimusten arvioinnin mittarina. Lopulta ratkaisu tehdään aina kokonaisarvioinnilla, jossa painotetaan poissulkemisen kesto, syytä, tahallisuutta ja vaikutusta pelaajan urheilulliseen kehitykseen.

Vähäinen peliaika

Koska pelaajalle on tärkeää, että pääsee harjoittamaan lajiaan ja sitä kautta edistämään myös uraansa, on pelaajan vähäisyys ongelma, jonka vuoksi pelaaja voi haluta päättää sopimuksen. CAS on katsonut omassa ratkaisukäytännössään, että pelaajan keskeisiin oikeuksiin kuuluu myös kohtuullinen mahdollisuus kilpailla joukkueovereidensa kanssa joukkueen virallisissa otteluissa.¹⁷⁰ Valmennusjohdolla on oikeus päättää pelaavasta kokoonpanosta eikä pelaajalla ole tiettyä oikeutta saada osallistua otteluihin.¹⁷¹ Purkuperusteen kynnyksen täyttymistä ei voida sitoa yksikertaisesti pelattujen minuuttien tai otteluiden lukumäärään. Purkamisen vähäisen pelaajan takia edellyttäisi, että kyseessä on olennainen sopimusrikkomus. Vähäisen pelaajan johdosta pelaajan oikeus kohtuulliseen mahdollisuuteen kilpailla sekä valmennuksen urheilulliset oikeudet muodostaa keskeisen jännitteen.

FIFA:n RSTP sääntöjen 14bis artiklan mukaan vakiintunut ammattilaispelaaja, joka on kauden aikana esiintynyt alle kymmenessä prosentissa seuran pelaamista virallisista otteluista, voi purkaa sopimuksensa ennenaikaisesti urheilulliseen perusteltuun syyhyn vedoten. Kyse on kuitenkin ammattilaispelaajia koskevasta sääntelystä, joten amatööripelaajien osalta tilannetta täytyy tarkastella muita näkökulmia hyödyntäen. Kyseistä raja voidaan kuitenkin pitää tietynlaisena arvioinnin mittarina. On kuitenkin pidettävä mielessä, että raja ei ole absoluuttinen edes ammattilaispelaajien osalta. Se kuvaa tilannetta, jossa pelaajan voidaan katsoa menettäneen tosiasiallisen mahdollisuuden kilpailla joukkueen virallisissa otteluissa.

Purkamisperustetta on arvioitu niin, että lyhytaikainen peluuttamatta jättäminen ei oikeuta purkamaan sopimusta. Eikä pelaajasta annettuja lupauksia voida pitää niin sitovina, että niiden rikkominen aiheuttaisi purkuperusteen.¹⁷² Kuitenkin pidempiaikainen ja etenkin syrjivä käytös voi oikeuttaa purkamaan sopimuksen, sillä pelaaja ei voida jättää ottamatta

¹⁷⁰ CAS 2016/A/4560 Al Arabi SC Kuwait v. Papa Khalifa Sankaré & Asteras Tripolis FC.

¹⁷¹ Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.165.

¹⁷² Rauste 1997, s.155.

kokoonpanoon hyvän tavan vastaisella tai epäasiallisissa perusteilla.¹⁷³ Pelaajasopimusta on arvioitava kokonaisuutena. Tämän vuoksi pelaajan harjoittellessa joukkueen mukana, vaikka hän ei saa pelaiaikaa otteluissa tai pelaa vähän, ei muodosta seuran olennaista sopimusrikkomusta.

Kriittisin ero ammattilaispelaajaan on se, että amatööripelaajan osalta jo lievempikin peluuttamatta jättäminen voi oikeuttaa purkuun, koska sopimuksen ainoa tosiasiallinen anti pelaajalle on mahdollisuus harjoittaa lajiaan. Kun tämä mahdollisuus käytännössä poistuu, sopimussuhteen jatkamista ei voida enää pelaajalta kohtuudella edellyttää. Amatööripelaajan purkioikeus ei kuitenkaan synny automaattisesti pelaajan vähyden perusteella, vaan tilannetta on aina arvioitava kokonaisuutena ottaen huomioon valmennusjohdon oikeus päättää urheilullisista asioista, peluuttamatta jättämisen syyt sekä se, onko pelaajalle tarjottu mahdollisuus harjoitella joukkueen mukana.

Vähäinen pelaiaika on amatööripelaajasopimuksissa purkuperusteena lähtökohtaisesti heikompi kuin suora harjoittelun estäminen tai rekisteröinnin peruuttaminen, mutta sen merkitys on silti itsenäinen. Purkioikeuden syntyminen edellyttää, että peluuttamatta jättäminen on pitkäkestoista, perusteetonta tai syrjivää, ja että se tosiasiallisesti vaarantaa sopimuksen tarkoituksen toteutumisen pelaajalle.

4.2.3 Kustannusten maksamisen ja vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti

Amatööripelaajasopimuksissa seuran keskeinen, jopa päävelvoitteeksi luonnehdittu¹⁷⁴, velvoite on huolehtia urheilusta aiheutuvista kustannuksista, jottei pelaajalle aiheudu taloudellista rasitetta lajin harjoittamisesta. Jos seura laiminlyö tämän velvoitteen, pelaajan mahdollisuus harjoittaa lajia vaarantuu. Tällainen laiminlyönti horjuttaa osapuolten välistä luottamussuhdetta siinä määrin olennaisesti, että sen katsotaan oikeuttavan pelaajan purkamaan sopimuksen, koska pelaaja on tehnyt sopimuksen harjoittaakseen lajiaan.

Myös seuran velvollisuus vakuuttaa pelaaja rinnastuu amatöörisopimuksissa kustannusten laiminlyönnin tasolle. Rauste on esittänyt, että pelaajalla olisi poikkeuksetta oikeus purkaa sopimus vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin osalta.¹⁷⁵ Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti on nähtävä pelaajan kokonaistilanteen kannalta. Pelaajalle on olennaista, että hän pystyy harjoittamaan lajiaan ja edistämään uraansa ilman vakavaa taloudellista riskiä. Ilman vakuutusta tämä lähes mahdotonta, sillä loukkaantuminen voi asettaa pelaajan

¹⁷³ Schön 2021, s.131 ja 254.

¹⁷⁴ Ibid., s.250.

¹⁷⁵ Rauste 1997, s.152.

tilanteeseen, jossa loukkaantumisesta aiheutuvat hoitokulut jäävät kokonaan hänen itsensä kannettavaksi.¹⁷⁶ Tämä vaarantaa olennaisesti pelaajan mahdollisuuden harjoittaa lajiaan turvallisesti, minkä vuoksi vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti järkyttää osapuolten välistä luottamussuhdetta niin merkittäväksi, että olennaisen sopimusrikkomuksen voidaan katsoa olevan käsillä.

Koska purkamista on pidettävä viimesijaisena keinona, ensisijaisesti pelaajan on pidättäytyttävä suorituksestaan sekä huomauttaa seuraa ennekuin pelaaja voi purkaa sopimuksen. Pelaajan on kuitenkin kohtuullisen ajan kuluessa oikeus myös purkaa sopimus.

Pelaajalla voi olla oikeus myös purkaa sopimus ilman, että hän varaa seuralle mahdollisuuden korjata menettelyään. Tällaisia tilanteita Schönin mukaan ovat sellaisia, joissa pelaaja on pelannut ilman vakuutusta, ja joutunut siten vahingonvaaraan tai siirtoikkuna on sulkeutumassa, eikä seuralla ole edellytyksiä tarjota vakuutusturvaa.¹⁷⁷ Tällainen on oltava pelaajalle mahdollista, jotta hän pystyy jatkamaan lajin harjoittamista muussa seurassa.

Edellä käsitelty vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti voisi tulla kyseeseen myös ennakkolisena sopimusrikkomuksena. Jos ennakolta tiedetään, että tätä ei tulla järjestämään, olisi kohtuutonta edellyttää, että pelaaja täyttäisi oman harjoittelu tai pelaamisvelvoitteensa, kun olemassa on riski loukkaantumisesta ja ilman vakuutusta vamman hoitaminen on taloudellisesti haastavaa. Lähtökohtaisesti tällaisessa tilanteessa pelaajalla on myös oikeus pidättäytyä suorituksestaan ensisijaisesti. Jos kuitenkin on selvää, ettei seura tule täyttämään omaa esimerkiksi vakuutusvelvoitettaan, on pelaajalla oikeus purkaa sopimus.

4.2.4 Huono menestyminen

Edellä on todettu, että seuralla ei ole oikeutta purkaa sopimusta pelkästään huonon menestymisen perusteella, sillä urheilullinen epäonnistuminen kuuluu seuran riskipiiriin. Voidaan pohtia, voisiko pelaaja purkaa joukkueen huonon menestymisen takia sopimuksen.

Pelaajan suoriutuminen on keskeinen osa urheilullista suoriutumista, joten sarjatason alentumisen perusteella purkaminen ei ole pelaajalle kohtuutonta.¹⁷⁸ Joukkueen heikko urheilullinen menestys tai sarjatason lasku ei siis sellaisenaan muodosta olennaista sopimusrikkomusta, joka oikeuttaisi pelaajan purkamaan sopimuksen.

¹⁷⁶ Koskinen, Kunnari, Tammilehto 2005, s.6.

¹⁷⁷ Schön 2021, s.251.

¹⁷⁸ Ibid., s.261.

Huonoa menestystä voidaan pohtia myös seuran taloushallinnon velvollisuuden laiminlyönnin myötä, koska SPL:n kilpailumääräysten mukaan seuran joukkueelle tai joukkueille määrätä pistevähennyksiä, mikäli seuralla on maksamatta erääntyneitä kyseisen joukkueen edellisen tai aiempien pelikausien toimintaan liittyviä riidattomia maksuja Palloliitolle tai toiminnoista aiemmin vastanneelle piirille.¹⁷⁹

Seura voi tällaisen tilanteen vuoksi menettää esimerkiksi sarjapaikkansa tällaisen kurinpidollisen seuraamuksen takia. Tässä on kyse seuran omaan toimintaa liittyvästä asiasta, johon pelaajalla ei lähtökohtaisesti ole ollut vaikutusmahdollisuutta. Kurinpidollinen sarjapaikan menetys poikkeaa urheilullisesti epäonnistumisesta siinä, että se on seurauksena seuran omista laiminlyönneistä tai väärinkäytöksistä. Pelaajan ei kohtuudella edellytetä kantavan tällaisen seurauksen taloudellisia ja urheilullisia vaikutuksia, sillä kyse on puhtaasti seuran vastuupiiriin kuuluvasta asiasta.¹⁸⁰

Tätä voidaan perustella myös lojaliteettivelvoitteen näkökulmasta. Seura on lojaliteettivelvoitteen mukaisesti velvollinen toimimaan tavalla, joka ei vaaranna pelaajan mahdollisuuksia täyttää omia velvoitteitaan ja kehittyä urallaan. Seuran velvollisuutena voidaan katsoa olevan tosiasiallisen mahdollisuuden tarjoaminen urheilun harjoittamiseen, ja tällainen velvollisuus muodostaa pelaajalle olennaisen merkityksen, koska pelaajan mahdollisuudet harjoittaa urheilua perustuvat hänen urheilulliseen menestykseensä. Jos kurinpitoseuraamus johtuu esimerkiksi taustahenkilön toiminnasta, johon muilla pelaajilla ei ole ollut osuutta, on perusteltua katsoa, että kyse on seuran vastuupiiriin kuuluvasta seikasta. Pelaajalla on siten perusteltu oikeus purkaa sopimus tällaisessa tilanteessa. Jos tilanne on kuitenkin seurausta toiminnasta, johon joukkue tai pelaajisto on osallistunut laajemmin, on arvioitava kokonaisharkinnalla tapauskohtaisesti, missä määrin yksittäinen pelaaja voi vedota seuran kurinpidolliseen seuraamukseen purkuperusteena. Tämän vuoksi selkeää rajanvetoa ei voida tehdä.

Toisesta näkökulmasta taloushallinnon velvollisuuden laiminlyönti vaikutus pelaajan tilanteeseen syntyy, kun seuran taloudellinen vastuuttomuus osoittaa sellaista toimintaa, joka vaarantaa pelaajan mahdollisuudet saada esimerkiksi kulukorvauksia tai muita sopimukseen kirjattuja etuuksia myös tulevaisuudessa. Jos sopimuksen osapuolen käyttäytymisestä tai taloudellisista oloista on pääteltävissä, ettei osapuoli tule täyttämään sopimusvelvoitteita ajallaan tai sopimuksen mukaisesti, on kyseessä ennakoitu sopimusrikkomus. Purkukynnyksen täyttymistä on kuitenkin arvioitava portaittain. Yksittäinen hallinnollinen

¹⁷⁹ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026, s.5.

¹⁸⁰ Schön 2021, s.260.

maksuviivästys, joka ei johda pistevähennykseen eikä vaarana pelaajan etuja, ei muodosta purkuperustetta. Sitä vastoin, jos laiminlyönti johtaa nimenomaiseen pistevähennykseen tai sarjapaikan menetykseen taikka osoittaa toistuvaa taloudellista vastuuttomuutta, jolla on konkreettinen yhteys pelaajan urheilullisiin edellytyksiin, on purkukynnys lähtökohtaisesti alempana.

5. Pelaajasopimuksen purkaminen työlainsäädännön perusteella

5.1 Työsopimuslain sääntely

Edellä on tarkasteltu jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytyksiä sopimusoikeuden yleisten periaatteiden ja urheilun itsesääntelyn kautta, jossa pelaajasopimus ei täytä työsuhteen tunnusmerkistöä. Seuraavaksi tarkastellaan tilannetta, jossa pelaajasopimus täyttää työsuhteen tunnusmerkistön, jolloin sovellettavaksi tulee työsopimuslain pakottava sääntely. Tässä kehyksessä purkuedellytysten arviointi rakentuu selvästi vahvemmalle normatiiviselle perustalle, ja sekä pelaajan että seuran oikeudet ja velvollisuudet ovat lainsäädännöllisesti määriteltyjä.

Jalkapallon pelaajasopimuksen 18 §:ssä säädetään, että työsopimuslain alainen pelaajasopimus voidaan purkaa vain työsopimuslain mukaisilla edellytyksillä. Työsuhteen pelaajan osalta purkuedellytykset määräytyvät siten pääosin TSL 8 luvun mukaisesti. Monet purkuperusteet vastaavat sisällöllisesti velvoiteoikeudellisia purkuperusteita, minkä vuoksi tässä luvussa keskitytään erityisesti niihin kohtiin, jotka TSL ja sen esityöt tunnistavat purkuperusteiksi. TSL:n sääntely on pakottavaa sääntelyä, jota ei voi poissulkea oikeudellisilla periaatteilla tai urheilun itsesääntelyllä. Vaikka työsuhteen pelaajasopimuksen purkaminen tapahtuu TSL 8:n mukaisten edellytysten nojalla, edellä oleva sopimusoikeudellinen ja urheiluoikeudellinen tarkastelu ei tästä huolimatta menetä merkitystään. TSL ei tunne urheilun erityispiirteitä, jolloin velvoitteiden laiminlyönnin vakavuuden arviointi edellyttää sopimusoikeudellisten periaatteiden ja urheilun itsesääntelyn hyödyntämistä TSL:n aukkoja täyttämässä.

Pelaajasopimukset ovat pääsääntöisesti määräaikaaisia. Tällaiset määräaikaaiset sopimukset päättyvät TSL 6:1:n mukaan ilman irtisanomista määräajan päättyessä tai sovitun työn valmistuessa. Jälkimmäinen peruste harvoin tulee pelaajasopimuksissa vastaan, sillä suoranaisesti ei ole eroteltavissa lajista ”sovittua työtä”. Joissakin tilanteissa pelaajalle voidaan tehdä sopimukseen määräys esimerkiksi sarjapaikan varmistamisesta tai sarjanoususta,

jonka jälkeen pelaajasopimus voisi määräaikaisuuden perusteella päättyä sovitun työn valmistuttua.¹⁸¹

Määräaikaisen sopimuksen päättäminen kesken sopimuskauden ei yleensä ole mahdollista, ellei sopimusta ole solmittu irtisanomisenaikaiseksi.¹⁸² Korkein oikeus on hyväksynyt tällaisen ns. kombinoitun sopimuksen, joka on molemminpuolinen irtisanomisenaikainen sopimus, joka päättyy määräajan päättyessä, ellei sopimusta sitä ennen puolin tai toisin irtisanota.¹⁸³ Lähtökohtaisesti määräaikaisessa sopimuksessa kumpikin osapuoli kantaa riskinsä oman vahingonpiirissä tapahtuneista muutoksista. Tämän vuoksi ilman irtisanomislauseketta, määräaikaista sopimusta ei voi irtisanoa tuotannollisilla tai taloudellisilla perusteilla.¹⁸⁴

Määräaikainen sopimus voidaan purkaa välittömin vaikutuksin TSL 8 luvussa säädettyjen perusteiden täyttyessä. TSL 8:1.1:n mukaan työnantaja saa purkaa työsopimuksen noudattavasti irtisanomisajasta tai työsopimuksen kestosta riippumatta päättyväksi heti vain erittäin painavasta syystä. Tällaisena syynä voidaan pitää työntekijän työsopimuksesta tai laista johtuvien, työsuhteeseen olennaisesti vaikuttavien velvoitteiden niin vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa.

Työsopimuksen purkaminen edellyttää, että työntekijä on syyllistynyt poikkeuksellisen vakavaan sopimusrikkomukseen, laiminlyöntiin tai epäasialliseen käyttäytymiseen taikka muuhun menettelyyn, joka estää työsopimuksen tarkoituksen toteutumisen tai vaarantaa sen vakavasti, tai joka loukkaa työsopimukseen perustuvia lojaliteettivelvoitteita siinä määrin olennaisesti, ettei sopimussuhteen jatkaminen ole enää tosiasiallisesti mahdollista. Purkuperuste voi muodostua työntekijän menettelystä, joka on ristiriidassa työsopimuksen, työsopimuslain tai muun työoikeudellisen lainsäädännön mukaisien velvollisuuksien kanssa. Tällainen menettely voi ilmetä sekä työssä ja siihen rinnastettavissa tilanteissa. Sopimusrikkomus, kuten epäasiallinen käyttäytyminen, voi kohdistua työnantajaan, työtovereihin, työnantajan asiakkaisiin tai myös ulkopuolisiin tahoihin.¹⁸⁵

TSL:n esityöt mainitsevat nimenomaisesti, että työnantajalla voisi olla oikeus purkaa työsopimus, kun työntekijä välinpitämättömyydellään vaarantaa työturvallisuutta, esiintyy siellä päihtyneenä tai vastoin kieltoa käyttää päihdyttäviä aineita. Purkamisperusteeksi käy myös,

¹⁸¹ Koskinen, Kunnari, Tammilehto yms. 2005, s.3.

¹⁸² Tiitinen, Kröger, 2012, s.485.

¹⁸³ ks. KKO 2006:4.

¹⁸⁴ Tiitinen, Kröger, 2012, s.486.

¹⁸⁵ Ibid., s.657.

jos työntekijä törkeällä tavalla rikkoo kilpailevan toiminnan kieltoa. Lisäksi todetaan, että epäasianmukainen käyttäytyminen vapaa-aikana, joka heikentää osapuolten välistä luottamusta tai muutoin olennaisella tavalla vaikuttaa työntekijän työsopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseen, voisi oikeuttaa purkamiseen.¹⁸⁶ Olennaista on nimenomaan se, että työnantajan ja työntekijän välinen luottamus heikkenee niin merkittävästi, että työsuhdetta ei voida jatkaa.¹⁸⁷

Täyttääkseen purkuperusteelle asetetut edellytykset laiminlyöntien ja sopimusrikkomusten tulee olla tahallisia tai tarkoituksellisia sekä kyseessä olevan työntekijän asema, työn luonne ja työnantajan olosuhteet huomioon ottaen kyseisen työsuhteen jatkamisedellytysten kannalta vakavia. Työntekijän on toisin sanoen joko työnantajan huomautusten tai kehotusten tai oman asemansa perusteella pitänyt ymmärtää, että sopimusvelvoitteen rikkomiseen voidaan puuttua päättämällä työsopimus.¹⁸⁸

TSL 8:1.2:n mukaan työntekijä puolestaan saa vastaavasti purkaa työsopimuksen päättyväksi heti, jos työnantaja rikkoo tai laiminlyö työsopimuksesta tai laista johtuvia, työsuhhteessa olennaisesti vaikuttavia velvoitteita niin vakavasti, että työntekijältä ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa.

Sopimusta ei voida purkaa sellaisten muutosten takia, jotka kuuluvat sopimuspuolen omaan riskipiiriin. Työnantaja ei siten voi purkaa työsopimusta esimerkiksi työntekijän olosuhteiden muutosten perusteella. Vastaavasti työntekijällä ei ole oikeutta purkaa sopimusta omissa työntekeoedellytyksissään tapahtuneiden muutosten vuoksi. Työntekijä ei voi esimerkiksi vedota purkuperusteena siihen, että hän saa toiselta työnantajalta paremmin palkatun työpaikan.¹⁸⁹

Työsopimuslaki sääntelee tiettyjä tilanteita, joissa määräaikaisen sopimuksen voi irtisanoa riippumatta sopimuskaudesta. Tällaisia tilanteita on neljä: 1. liikkeen luovutuksen yhteydessä, 2. työnantajan saneerausmenettelyn vuoksi, 3. työnantajan konkurssin vuoksi tai 4. työnantajan kuoleman vuoksi.

Seuraavaksi pohditaan, mitkä ovat erittäin painavia syitä, joissa pelaaja työntekijänä rikkoo tai laiminlyö työsopimuksesta tai laista työsuhteeseen olennaisesti vaikuttavia velvoitteita.

¹⁸⁶ HE 157/2000, s.109-110.

¹⁸⁷ Tiitinen, Kröger, 2012, s.656.

¹⁸⁸ Ibid., s.662.

¹⁸⁹ Ibid., s.654.

5.2 Seuran oikeus purkaa pelaajan työsopimus

5.2.1 Työntekoon liittyvät sopimusrikkomukset

Sopimusoikeudessa purkaminen edellyttää sellaista sopimusrikkomusta, jolla voidaan katsoa olevan olennainen merkitys loukatulle osapuolelle. TSL:n esitöissä on todettu, että työsopimuksen purkaminen olisi sallittua ainoastaan toisen sopijapuolen sopimuksen tarkoituksen toteutumisen kannalta vakavan sopimusrikkomuksen, laiminlyönnin tai epäasiallisen käyttäytymisen tai menettelyn takia. TSL:n purkukynnys täyttyy, kun työntekijä on rikkonut tai laiminlyönyt työsuhteeseen olennaisesti vaikuttavia velvoitteitaan niin vakavasti, ettei työnantajalta voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista.¹⁹⁰ Seura saa työnantajana purkaa sopimuksen, jos pelaaja laiminlyö tai kieltäytyy työvelvoitteestaan tai jättää noudattamatta työnantajan ohjeita tai määräyksiä.¹⁹¹ Oikeuskäytännössä työntekovelvoitteen laiminlyönti on katsottu tapahtuneen esimerkiksi toistuvana työstä kieltäytymisenä ilman hyväksyttävää syytä.¹⁹²

Ratkaisua voidaan lähestyä korkeimman oikeuden ratkaisukäytännöstä. Korkein oikeus on kahdessa tapauksessa käsitellyt työsuhteisen pelaajasopimuksen purkamista velvoitteiden laiminlyönnin osalta.

Ratkaisussa KKO 1993:40 koripalloilija oli tahallisesti käyttäytymisellään olennaisesti rikkonut pelaajasopimuksen mukaisia työvelvoitteitaan varoituksista huolimatta. Pelaaja ei ollut osallistunut harjoituksiin, oli käyttäytynyt itse haluamallaan tavalla peleissä ja harjoituksissa, kieltäytynyt pelaamasta ja harjoittelemasta sekä jättänyt noudattamatta annettuja ohjeita. Toiminta vaikutti alentavasti joukkueen työskentelyyn ja yhteishenkeen. Korkein oikeus katsoi, että yhdistyksellä oli oikeus purkaa pelaajasopimus lukuisten työntekovelvoitteiden tahallisesta rikkomisesta.

Ratkaisussa KKO 2000:50 urheiluseura oli purkanut jalkapalloilijan määräaikaisen työsopimuksen työvelvoitteiden rikkomisen perusteella, koska pelaaja ei ollut osallistunut harjoituksiin, harjoitusten jälkeiseen kokoukseen eikä otteluun, jolloin pelaaja oli rikkonut pelaajasopimuksen mukaisia työvelvoitteita. Pelaajasopimuksen luonne ja tarkoitus huomioon ottaen hovioikeus ja korkein oikeus katsoivat, että tällaisen sopimuksen mukaisen työntekijän päävelvoitteena olevan työsuorituksen tekemisellä oli työnantajalle tavanmukaista suurempi merkitys. Sen vuoksi tällaisen sopimuksen mukaisen työvelvoitteen

¹⁹⁰ HE 157/2000 vp. s. 109-110.

¹⁹¹ TT 2000-40, KKO 1990:152, KKO 1992:111 sekä TT 2012-48 ja TT 2002-78.

¹⁹² Ks. esim. TT 2020:109, TT:2009-2 ja TT: 2015-85.

laiminlyöntiin oli suhtauduttava ankarasti. Korkein oikeus katsoi kuitenkin, että yhdistyksellä ei ollut oikeutta purkaa sopimusta ilman varoitusta.

Näistä ratkaisuksista voidaan johtaa, että veloitteen laiminlyönti oikeuttaa sopimuksen purkamiseen etenkin silloin, kun toiminta on ollut toistuvaa ja pelaajaa on huomautettu asiasta useampaan kertaan. Huomioon voidaan lisäksi ottaa pelaajasopimuksen erityinen luonne, jossa työntekovelvoitteen merkitys työnantajalle on korostuneempi kuin tavanomaisessa työsuhteessa.

Tämän analyysin perusteella huomataan, että TSL:n erittäin painava syy lähestyy vahvasti sopimusoikeudellisen olennaisuuden ja FIFA:n perustellun syyn vaatimusta sopimusten velvoitteiden laiminlyönnin osalta. Tämä työoikeudellinen erityisen painavan syyn arviointi sopimusrikkomuksen ja velvoitteiden laiminlyönnin osalta on rakenteeltaan lähes identtinen velvoiteoikeudellisen olennaisen sopimusrikkomuksen käsitteen kanssa, jossa olennainen sopimusrikkomus oli käsillä, jos toisen osapuolen ei voitu kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista. Ainoana erona sanamuodollisesti havaitaan se, että TSL sisältää määräyksen, että työnantajalta ei voida edellyttää irtisanomisajan pituista jatkamista. Lopputulos on kuitenkin molemmissa tarkasteluissa sama eli sopimus päättyy välittömästi.

Pelaajan veloitteet pelaajasopimuksessa myös ovat samat riippumatta siitä, onko pelaaja työsuhteessa vai ei. Näiden ja sanamuotojen samankaltaisuuden vuoksi voidaan todeta, että edellä luvussa 4 käsitellyt sopimusoikeudelliset sopimusrikkomustilanteet, joiden perusteella amatööripelaajasopimus voitiin purkaa, ovat erittäin relevantteja myös työoikeudellisessa kontekstissa eikä pakottavaa lainsäädäntöä itseasiassa loukata. Tämän vuoksi olisi tarpeetonta lähteä erottelemaan ja toistamaan amatöörin ja ammattilaisen olennaisen sopimusrikkomuksen arviointia sopimuksen velvoitteiden laiminlyönnin osalta. Normistollinen ero ei johda merkittävästi eriäviin lopputuloksiin.

TSL tunnistaa mahdollisuuden toistuvissa ja perättäisissä työpaikalle saapumiseen laiminlyönneissä mahdollisuuden käsitellä työsopimusta myös purkautuneena. TSL 8:3:n mukaan, jos työntekijä on ollut poissa työstä vähintään seitsemän päivää ilmoittamatta sinä aikana työnantajalle pätevää syytä poissaololleen, työnantaja saa käsitellä työsopimusta purkautuneena poissaolon alkamisesta lukien. Tämä säännös on linjassa myös CAS:n ratkaisukäytännön kanssa, jossa todettiin, että jos pelaaja ei palaa takaisin loman jälkeen ja

pelaaja ei ota yhteyttä seuraan pitkään aikaan, seura voi vilpittömässä mielessä olettaa, että urheilija ei ole enää kiinnostunut säilyttämään asemaansa ja siten päättää sopimus.¹⁹³

5.2.2 Työturvallisuuden vaarantaminen ja päihtyneisyys

TSL:n esityöt tunnistavat sopimusrikkomuksen lisäksi nimenomaisia purkuedellytyksiä. Esitöiden mukaan työsopimus voidaan purkaa, jos työntekijä vaarantaa työturvallisuutta tai esiintyy työpaikalla päihtyneenä.¹⁹⁴ Työtuomioistuimen ratkaisukäytännössä työturvallisuuteen liittyvän purkuperusteen katsottiin olevan olemassa, kun työn luonne ja riskit vaativat varovaisuutta ja huolellisuutta, työntekijä oli toiminut törkeän huolimattomasti ja siten aiheuttanut vakavan turvallisuusvaaran, työntekijä oli toistuvasti ja välinpitämättömästi suhtautunut vaaraa aiheuttaviin menettelyihin sekä, jos työntekijä oli vahvassa päihtyneisyytilassa vaarallisessa ympäristössä.¹⁹⁵

Jos pelaaja käyttää päihdyttäviä aineita tai esiintyy päihtyneenä seuran toiminnassa voisi tämä siis muodostaa purkuperusteen. Työtuomioistuimen ratkaisukäytännöstä voidaan kuitenkin huomata, että päihtyneisyyden vuoksi tapahtuneeseen purkamiseen on liittynyt myös muita lisärikkomuksia. Arviointiin vaikuttaa myös se, että työtehtävät ja työympäristö olivat työturvallisuuden kannalta keskeisiä tai alkoholin käyttö oli toistuvaa.¹⁹⁶ Päihtyneisyyden perusteella purulle ei ole ollut työtuomioistuimen ratkaisukäytännössä perusteita, kun päihtymys ei liittynyt työtehtäviin tai työturvallisuusvaara jäi abstraktiksi tai aiemmat varoitukset puuttuivat.¹⁹⁷

Näiden ratkaisujen perusteluiden perusteella voidaan todeta, että työturvallisuus ja muiden rikkomusten kumuloituminen päihteiden käyttöön työpaikalla muodostavat erittäin todennäköisesti purkuperusteen. Pelaajasopimusten tilanteessa työturvallisuuden merkitys ei ole yhtä korkealla kuin korkeamman riskin työtehtävissä kuten koneiden ajossa tai vaarallisten aineiden käsittelyn osalta. Tällöin pelaajan päihtyneisyyden yhteydessä vaadittaisiin todennäköisesti muita rikkomuksia, jotta purkamisedellytykset täyttyisivät.

¹⁹³ CAS 2016/A/4408 Raja Club Athletic de Casablanca v. Baniyas Football Sports Club & Ismail Benlamalem.

¹⁹⁴ He 157/2000, s.109.

¹⁹⁵ Ks. esim. TT:2013-165, TT:2013-1 ja TT 2022:71.

¹⁹⁶ Ks. esim. TT:2008-96, TT:2013-1 ja TT 2025:3.

¹⁹⁷ Ks. esim. TT:2009-72 ja TT:2008-101.

5.2.3 Sairaudesta johtuva työkyvyttömyys

TSL:n esitöissä on todettu, että purkaminen on ollut mahdollista, kun työntekijä on jatkuvasta syystä kykenemätön työhön.¹⁹⁸ Loukkaantumiset kuuluvat vahvasti lajin luonteeseen. Pienikin loukkaantuminen saattaa aiheuttaa sen, että pelaajan koko työkyky menee, jolloin pelaaja on pelikyvytön. Jos pelaaja loukkaantuu niin, että hänen koko työkykynsä menee eli hän ei voi osallistua harjoitteluun tai pelaamiseen vaan kyseessä on ns. pitkäaikainen työkyvyttömyys. Yleensä työntekijän sairaudesta johtuva työkyvyn alentuminen ei johdu työntekijän moitittavuudesta.

Korkein oikeus on katsonut ratkaisussaan KKO 2006:104, että TSL 8:1 ei asettaisi estettä, että työsopimus voitaisiin purkaa sillä perusteella, että työntekijä on jatkuvasta syystä kykenemätön työhön. Korkeimman oikeuden mukaan joudutaan sopimusoikeudellisesti epätydyttävään tilanteeseen, jos työntekijä menettää työkykynsä pitkäkestoisen määräaikaisen työsopimuksen alkuvaiheessa. Kun määräaikaista työsopimusta ei yleensä voida irtisanoa, ei työnantajalla olisi lainkaan mahdollisuutta saattaa työsopimusta päättyään.¹⁹⁹

Korkein oikeus viittasi ratkaisussaan TSL:n esitöihin ja 1970TSL purkuperustesäännökseen, jossa todetaan, että työsopimuksen purkaminen on mahdollista työntekijän tultua pysyvästä syystä kykenemättömäksi työhönsä ja tämä aiheuttaisi määräaikaisten sopimusten osalta epätydyttävän tilanteen työntekijän menetettyään työkykynsä heti työsuhteen alussa.²⁰⁰ Määräaikaisten työsopimusten osalta ei voida kuitenkaan käyttää eri asteikkoa työkyvyttömyyden osalta, sillä on todettu, että työnantajan purkaessa määräaikaisen työsopimuksen sairauden tai sattuneen tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella, työkyvyttömyyden tulee täyttää sama taso kuin toistaiseksi tehtyä työsopimusta purettaessa.²⁰¹

Työtuomioistuin viittasi tähän korkeimman oikeuden ratkaisuun omassa tuomiossaan. Työtuomioistuin nosti purkukynnystä kuitenkin toteamalla, että työkyvyttömyys oikeuttaa purkamiseen vasta silloin, kun työntekijällä ei ole lainkaan työkykyä eikä sen palautumistakaan voida olettaa. Lisäksi yli kahden pitkäaikaissairastamistapauksessa työtuomioistuin katsoi, ettei työkyvyttömyys ollut riittävän pysyvää.²⁰²

¹⁹⁸ HE 157/2000 vp s.29, ks. myös s. 109, jonka mukaan ehdotetuilla kielellisillä muutoksilla ja esimerkkiluetteloiden poistoilla ei ole tarkoitus muuttaa purkamisperusteita koskevaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

¹⁹⁹ KKO 2004:104 kohdat 11 ja 12.

²⁰⁰ HE 157/2000 vp s.29.

²⁰¹ Tiitinen, Kröger 2012, s.659.

²⁰² TT 2007-43.

Korkeimman oikeuden perusteltu sopimusoikeudellisesta kestävästä tilanteesta ei kuitenkaan tunnista urheilun erityispiirteitä, joten sen hyödyntäminen purkuedellytyksenä pelaajasopimuksessa on kiistettävissä. Jalkapallon määräaikaiseen pelaajasopimukseen sisältyy luonteenomaisena ja ennakoitavana riskinä se, että pelaaja saattaa loukkaantua pitkäaikaisesti.²⁰³ Loukkaantuminen ei johdu pelaajan moitittavasta käyttäytymisestä, eikä vaaranna osapuolten välistä luottamussuhdetta eli niitä kahta asiaa, jotka ovat purkukynnyksen täyttymiselle keskeisiä. Seuran on pitänyt ottaa tämä riski huomioon solmiessaan pitkäaikaista määräaikaista sopimusta.²⁰⁴ Tällaisen loukkaantumisen riskin voitaneen siis katsoa kuuluvan seuran riskipiirissä. Tähän nähden se, että loukkaantuminen aiheuttaisi työnantajalle sopimuksellisesti kestävämpään tilanteeseen, ei oikeuta purkuun.

Tästä seuraa, että KKO 2006:104 tulkintaa ei voida siirtää pelaajasopimusten tulkintaan sellaisenaan. Tämä ratkaisu ei huomioi urheilun erityispiirteitä, eikä se muodosta riittävää perustetta sille, että seura voisi purkaa pelaajasopimuksen pitkäaikaisen urheiluvuoden vuoksi.

Purkuperuste voisi täytyä ainoastaan, jos pelaaja on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella. Tällöin ei ole kyse enää lajille ominaisesta riskistä, vaan pelaajan omasta sopimusrikkomuksesta, joka vaikuttaa osapuolten luottamussuhteeseen. Tästä esimerkkinä on kielletyn muun lajin harjoittamisesta loukkaantuminen. Työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta toisen urheilulajin kiellon rikkomista ja siinä loukkaantumista arvioidaan samoin kuin amatööripelaajien osalta. Tällainen on vastoin pelaajasopimusta, sillä pelaajan tulee olla tietoinen oman suorituskyvyn merkityksestä sekä pelaajan huolellisuusveloitteesta.²⁰⁵ Tällöin pelaaja voidaan katsoa rikkoneen sopimusveloitteitaan tahallaan. Siitarin mukaan seuralla voi olla oikeus sopimuksen purkamiseen tällä perusteella, jos urheilija on tullut pelikyvyttömäksi esimerkiksi pelaajasopimuksessa kielletyn vapaa-aikana tapahtuneessa muussa kilpaurheilussa loukkaantumisen vuoksi.²⁰⁶

5.2.4 Moitittava toiminta työsopimusta solmittaessa

Harhaanjohtaminen on tunnistettu purkuperusteeksi amatööripelaajan osalta. Myös työoikeudessa on tunnistettu purkuperusteena työntekijän moitittava toiminta työsopimusta solmittaessa. TSL:n esitöissä todetaan, että sopijapuolen moitittava menettely sopimusneuvotteluissa ennen sopimuksen syntymistä voi tulla arvioitavaksi työsuhteen

²⁰³ Schön 2021, s.226.

²⁰⁴ Leren 2012, s.111.

²⁰⁵ Schön 2021, s.225.

²⁰⁶ Siitari 2012, s.35.

purkamisperusteena.²⁰⁷ Jos työntekijä antaa työsopimusneuvotteluissa tahallisesti harhaanjohtavaa tietoa ja luo työnantajalle virheellisen käsityksen omista edellytyksistään työhön, esimerkiksi koulutuksestaan, työkokemuksestaan eli ammatillisesta osaamisestaan tai työkyvystään eli terveydentilastaan, voi työsopimus syntyä niin olennaisesti virheellisten lähtökohtien varaan, ettei sopimussuhteen jatkamista voida olosuhteet huomioon ottaen kohtuudella edellyttää toiselta osapuolelta.²⁰⁸

Arviointiin vaikuttaa se, minkälaisista asioista työntekijä on antanut harhaanjohtavaa tai virheellistä tietoa ja minkälaisissa olosuhteissa työntekijä on harhaanjohtanut. Lisäksi täytyy arvioida kuinka olennaisia asiat ovat työsuhteen ja työnantajan kannalta. Esimerkiksi työntekijän ei tarvitse vastata työnantajan tietopyyntöihin, jotka koskevat henkilötietolain tai yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain mukaisia työsuhteen kannalta ei-tarpeellisia tietoja. Tällöin työntekijälle ei seuraa negatiivisia vaikutuksia työsuhteen jatkamisen kannalta. Terveysten liittyviä tietoja työnantaja saa kysyä, jos ne vaikuttavat esimerkiksi työturvallisuusvelvoitteen täyttämiseen.²⁰⁹ Työsuhteen päättämisperuste ei täyty, jos harhaanjohtamisella ei ole vaikutusta olennaista merkitystä työsuhteen syntymiselle. Harhaanjohtamisen tulee koskea jotain olennaista työssä tarvittavaa taitoa, osaamista tai ominaisuutta.²¹⁰

Työsopimuksen päättäminen vilpillisen menettelyn perusteella edellyttää myös sitä, ettei työntekijä tosiasiallisesti kykene suoriutumaan työtehtävistään, koska häneltä puuttuvat työn edellyttämät valmiudet. Lisäksi purkaminen on mahdollista vain, jos työnantaja toimii viipymättä sen jälkeen, kun harhaanjohtaminen tulee hänen tietoonsa. Mikäli työnantaja esimerkiksi antaa työntekijän jatkaa työskentelyä puutteellisesta suoriutumisesta huolimatta, pelkkä työntekijän heikompi osaaminen verrattuna muihin työntekijöihin ei yleensä muodosta riittävää perustetta työsopimuksen purkamiselle. Jos työnantaja sallii työntönteon jatkumisen vielä senkin jälkeen, kun todellinen tilanne on tullut hänen tietoonsa, tämä osoittaa, ettei osapuolten välinen luottamus ole siinä määrin vaurioitunut, että työsopimuksen purkaminen olisi oikeudellisesti perusteltua.²¹¹

Pelaajasopimuksen syntymiseen eniten vaikuttaa alusta alkaen pelaajan suorituskyky. Tätä voidaan tarkkailla jo pitkään ennen kuin pelaajaan edes otetaan yhteyttä pelaajasopimukseen liittyen. Sinänsä pelaaja ei pysty harhaanjohtamaan omilla kyvyillään niin, että kyse

²⁰⁷ HE 157/2000, s.109.

²⁰⁸ Tiitinen, Kröger 2012, s.661.

²⁰⁹ Tiitinen, Kröger 2012, s.661 ja HE 157/2000, s.16.

²¹⁰ Äimälä, Kärkkäinen 2007, s. 477.

²¹¹ Tiitinen, Kröger 2012, s. 661.

olisi harhaanjohtamisesta ”ammattillisen osaamisen” kannalta. Pelitaitojen riittämättömyys ei siis ole purkuperuste. Pelaajan pelitaidot ja niiden säilyminen ovat seuran riskipiiriin kuuluvia asioita.²¹² Näistä pelaaja ei voi johtaa harhaan, vaan kyse on seuran ottamasta riskistä. Samoin pelaajan työkokemus ei voi muodostua pelaajasopimuksen harhaanjohtamiseen, sillä pelaajan pelihistoria on seuran tiedossa, sillä nämä ovat julkisesti kaikkien nähtävillä ja todettavissa.

Se, mistä pelaaja voi puolestaan harhaanjohtaa ja mitkä vaikuttavat olennaisesti pelaajasopimukseen, ovat urheilijan suorituskykyyn eli käytännössä terveyteen liittyvät tiedot. Urheilijan työkyky riippuu paljolti hänen terveydentilastaan. Siksi näistä harhaanjohtaminen muodostaa olennaisesti työhön vaikuttavan seikan. Jalkapallon pelaajasopimuksessa todetaankin, että pelaaja ilmoittaa hyväksyvänsä sen, että seuran tahtotila sopimuksen tekemiseen perustuu olennaisilta osin pelaajan terveystilaan sekä sitä koskeviin tietoihin. Pelaaja tulee vakuuttaa, että ennen sopimuksen allekirjoittamista pelaaja on kertonut seuralle tai seuran osoittamalle muulle terveydenhoidon ammattihenkilölle kaikki sellaiset olennaiset seikat, joilla voidaan katsoa olevan merkitystä pelaajan mahdollisuuksille suorittaa tämän sopimuksen mukaiset velvollisuutensa sekä seuran halukkuudelle allekirjoittaa tämä sopimus.²¹³

Edellä todettiin, että työnantajalla on oikeus kysyä terveyteen liittyviä kysymyksiä ainoastaan, jos ne vaikuttavat työturvallisuuteen. Urheilussa on kuitenkin katsottu, että pelaajan suorituskyvyllä on niin merkittävä vaikutus ja pelaajat tietävät tämän, joten pelaajan on ilmoitettava kaikki tiedossaan olevat seikat, jotka pelaaja tietää sopimusneuvotteluissa ja joiden hän arvioi olevan vaikutusta sopimukseen.²¹⁴ Tämä vastuu ei kuitenkaan ole täysin pelaajalla, sillä seuralla on myös laajempi selonottovelvollisuus.

Jos pelaaja on siis johtanut harhaan tai salannut olennaisesti pelaajasopimukseen vaikuttavasti asian terveydestään eikä sen vuoksi pysty suoriutumaan velvoitteestaan, voi seuralla olla oikeus sopimuksen purkamiseen. Purkaminen edellyttää kuitenkin tahallista harhaanjohtamista. Tällöin jos pelaaja on kokenut, että asia ei vaikuta hänen pelikykyynsä, ei tällaisen asian kertomatta jättäminen oikeuta purkamiseen.

Pelaajasopimus voidaan purkaa myös sillä perusteella, että pelaaja harhaanjohtaa myös muista kuin terveystietoihin liittyvistä asioista ja jotka olennaisesti vaikuttavat työntekovelvoitteen täyttämiseen. Tällainen voi esimerkiksi olla urheilun toimintakielto.²¹⁵ Tarpeen on

²¹² Rauste 1997, s.139-140.

²¹³ SPL, jalkapallon pelaajasopimus 8 §.

²¹⁴ Schön 2021, s. 216.

²¹⁵ Ibid., s.218.

kuitenkin huomioida yksityisyyden suoja, eikä pelaajan tarvitse kertoa niistä asioista, jotka eivät liity työn tekemiseen.

Harhaanjohtaminen työsopimusta solmittaessa kytkeytyy myös lojaliteettivelvoitteen rikkomiseen. TSL 3:1:n mukaan työntekijän on toiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä on riskitilassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa. Työsopimussuhteen syntymiseen liittyy jo ennen varsinaisen sopimuksen solmimista sopimusneuvotteluvaiheesta johtuva lojaliteettivastuu, jonka mukaan neuvotteleva osapuoli ei saa johtaa toista harhaan sopimuksen tekemisen kannalta merkityksellisistä asioista.²¹⁶ Jos pelaaja on tahallaan salannut tai antanut virheellistä tietoa terveydentilastaan tai muuta työntekoa edellytyksiin vaikuttavasta seikasta, hän on rikkonut tätä sopimusneuvotteluvaiheen lojaliteettivelvoitettaan.

Lojaliteettivelvoite on työsuhteisessa pelaajasopimuksessa erityisen korostunut juuri pelaajasopimuksen henkilökohtaisen luonteen ja pelaajan suorituskykyyn kohdistuvien odotusten vuoksi. Tämä korostus ulottuu siten myös sopimuksen solmimishetkeen, sillä pelaajalta voidaan kohtuudella edellyttää, että hän toimii sopimusneuvotteluissa vilpittömässä mielessä ja ilmoittaa omatoimisesti seikat, joiden hän tietää tai hänen pitäisi tietää vaikuttavan seuran halukkuuteen tehdä sopimus.

5.2.5 Työsuhteen ulkopuolinen toiminta

Kilpaileva toiminta

Työsopimuksen purkamiseen voi johtaa työntekijöitä velvoittava kilpailukiello.²¹⁷ Työntekijöillä on sekä kilpailevan toiminnan kiellon että lojaliteettivelvollisuutensa perusteella velvollisuus välttää työsuhteen aikana työnantajansa kanssa kilpailevaa toimintaa.²¹⁸ Kilpailevana toiminta pidetään TSL 3:3:n mukaan työtä, joka huomioon ottaen työn luonne ja työntekijän asema ilmeisesti vahingoittaa hänen työnantajansa työsuhteissa noudatettavan hyvän tavan vastaisena kilpailutekona. Kilpailevan toiminnan harjoittamisen tulee olla purkutilanteessa irtisanomisperustetta törkeämpää. Tätä törkeyttä arvioidaan työnantajan ja työntekijän luottamuksen säilymisen kautta. Työnantajalla on suurempi tarve purkaa sopimus, mitä vakavampi vahinko kilpailevasta toiminnasta on aiheutunut.²¹⁹

²¹⁶ Tiitinen, Kröger 2012, s.535.

²¹⁷ HE 157/2000 vp, s. 79.

²¹⁸ HE 157/2000 vp, s.79 ja Tiitinen, Kröger 2008, s.258.

²¹⁹ Tiitinen, Kröger 2012, s.667.

Lain esitöiden mukaan tulkinta tehdään tapauskohtaisesti ja huomioon otetaan esimerkiksi työn luonne ja työntekijän asema.²²⁰ Päättämiskynnys voi täyttyä, jos työntekijällä on korkea asema työnantajaorganisaatiossa ja merkittävä asema kilpailevassa osakeyhtiössä, jonka päätöksentekoon hän on myös tosiasiallisesti osallistunut.²²¹

Pelaajasopimuksen purkamista kilpailevan toiminnan vuoksi on pidettävä harvinaisena.²²² Pelaajasopimuksen toimesta kilpaileva toiminta tarkoittaisi sitä, että pelaaja edustaisi samaa lajia harjoittavaa toista seuraa pelaamalla tai julkisuudessa.²²³ Pelaaja käyttäisi osaaamistaan ja fyysisiä kykyjään suoraan kilpailevan seuran hyödyksi. Tällaisen toiminnan vahingollisuus on erittäin suurta sillä toiminta tapahtuisi julkisesti ja näkyvästi sekä tämä vahingollisuus olisi sekä kilpailullista että taloudellista. Pelaaja on lähtökohtaisesti avainasemassa seurassa, jolloin toisen seuran edustaminen olisi purkuperuste. Tällainen toiminta loukkaa myös voimakkaasti luottamussuhdetta, jonka jälkeen seuralla työnantajana ei olisi perusteita jatkaa sopimusta.

Huomioon tulee ottaa se, että tällaisen toiminnan tulee tapahtua ilman seuran lupaa. Näin ollen esimerkiksi lainasopimuksella pelaava pelaaja saa edustaa lainaseuraansa vapaasti, sillä tähän seura on antanut luvan. On katsottu, että muiden urheilulajien harjoittaminen ei loukkaa kilpailukieltä ja olisi siten sallittua kilpailukiellosta huolimatta, jos tästä on sovittu pelaajasopimuksessa.²²⁴

Kilpailevana toimintana tai sellaisen valmisteluna ei pidetä uuden työn etsimistä.²²⁵ Tämän vuoksi voidaan katsoa, että sopimusneuvottelut uuden joukkueen kanssa ei loukkaisi kilpailevaa toimintaa. Tällainen saattaa kuitenkin loukata TSL:n lojaliteettivelvollisuutta. Jalkapallon kilpailumääräyksissä todetaan, että kun vanhaa sopimusta on jäljellä enintään kuusi kuukautta, voi pelaajasta kiinnostunut seura ryhtyä sopimusneuvotteluihin pelaajan kanssa.²²⁶ Näissä rajoissa pysyvä toiminta ei loukkaa siis kilpailevan toiminnan kieltoa eikä lojaliteettivelvoitetta. Jos vanha sopimus on vielä voimassa, on uuden seuran kuitenkin, ennen sopimusneuvotteluihin ryhtymistä pelaajan kanssa, kirjallisesti ilmoitettava aikeistaan pelaajan nykyiselle seuralle.²²⁷

²²⁰ HE 157/2000.

²²¹ Laine 2014, s.607.

²²² Halila, Norros 2017, s.199.

²²³ Schön 2010, urheilu ja oikeus, s.174.

²²⁴ Ibid., s.175.

²²⁵ Tiitinen, Kröger 2012, s.165.

²²⁶ SPL, Jalkapallon kilpailumääräykset 2026 kohta 9.2.

²²⁷ Ibid.

Kilpailevan toiminnan yhteydessä voidaan pohtia täyttäisikö jalkapallon pelaajasopimuksessa kielletyt pelaajan omat sponsori- ja mainossopimukset muodostaa kilpailevaa toimintaa. Rauste on katsonut, että sopimuksen purkaminen olisi mahdollista, jos pelaaja on rikkonut törkeästi tätä kieltoa tekemällä esimerkiksi tarkoituksellisesti seuran pääsponsorin kilpailijan kanssa tällaisen sopimuksen.²²⁸ Purkukynnys tämän perusteella asettuu siis korkealla.

Epäasiallinen käyttäytyminen vapaa-ajalla

Työsopimuslain esitöissä on katsottu, että joissakin poikkeuksellisissa tapauksissa purkaminen epäasiallisen käyttäytymisen perusteella on mahdollista.²²⁹ Tätä voidaan perustella TSL 3:1:n mukaisella lojaliteettivelvoitteella, jonka ulottumisen voidaan nähdä koskevan vapaa-aikaa. Pelaajasopimus eroaa monin tavoin ”tavallisesta” työsopimuksesta, ja nämä erot vaikuttavat siihen, miten vapaa-ajan käyttäytymistä arvioidaan purkamisperusteena. ”Tavallinen” työntekijä voi esiintyä julkisuudessa ja arjessaan enimmäkseen nimettömänä ja niin, että vapaa-ajan työidentiteetti on erillään tästä. Tämä ei ole pelaajalle mahdollista esimerkiksi hänen tunnettavuutensa vuoksi. Pelaaja on usein tunnistettavissa seuran edustajaksi ilman, että hänen tarvitsee erikseen mainita seuran nimeä. Tämä johtaa väkisinkin sellaiseen tilanteeseen, jossa pelaajan jokainen teko voisi vaikuttaa seuran maineeseen työnantajana.

Purkuperusteeseen johtavaa käyttäytymistä on esimerkiksi syyllistyminen rikolliseen tekkoon tai käyttäytymiseen, joka heikentää vakavalla tavalla osapuolten välistä luottamusta.²³⁰ Mikäli työntekijä tuomitaan työajan ulkopuolella tehdystä rikoksesta, huomioon voidaan ottaa muun muassa mikä on teko ja rangaistus, josta tuomio on annettu sekä työntekijän asema organisaatiossa.²³¹ Mikäli työntekijä tuomitaan esimerkiksi pahoinpitelyrikkoksesta puolen vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen, hänen voidaan katsoa olevan jatkuvasta syystä kykenemätön työhönsä, jolloin purkuperuste olisi olemassa.²³²

Rikollisesta toiminnasta esimerkkinä toimii työtuomioistuimen ratkaisu TT 2016:124, jossa työnantaja lomautti työntekijän, koska hänet oli vangittu vakavan rikosepäilyn vuoksi. Työntekijä tuomittiin käräjäoikeudessa ehdottomaan vankeusrangaistukseen, jolloin työnantaja purki työsuhteen. Hovioikeus kuitenkin kumosi käräjäoikeuden tuomion ja hylkäsi syytteet kokonaan. Työtuomioistuin katsoi, ettei työnantajalla ollut velvollisuutta odottaa

²²⁸ Rauste 1997, s.230.

²²⁹ HE 157/2000 vp. s.110.

²³⁰ Tiitinen, Kröger 2012, s. 667.

²³¹ HE 157/2000, s.97.

²³² Saarinen 2014, s.585-586.

työntekijää koskevan rikosprosessin lopullista ratkaisua ennen työsuhteen päättämistä. Työnantajalla oli myös perusteet purkaa sopimus luottamuspuolan, mainehaitan sekä työnteoedellytysten perusteella.²³³

Rikoksen perusteella purkamiskynnys voi täytyä jo vakavan rikostuomion perusteella. Lievempien rikosten osalta huomioon tulee ottaa kokonaisuus ja rikoksen vakavuus. Ankaruutta lisää se, että menettely aiheuttaa työnantajalle mainehaittaa.²³⁴ Voidaan kuitenkin todeta, että esimerkiksi rattijuopumus ei välttämättä täytä niin vakavaa perustetta, että sen perusteella pelaajasopimus voitaisiin purkaa. Ehdottoman vankeusrangaistuksen osalta purkuperuste täytyisi myös jo sillä, että pelaaja ei voi täyttää työntekovelvoitettaan. Tämän perusteella harvoin kuitenkaan perustellaan pelaajasopimuksen purkamista.

Rikollisen käyttäytymisen osalta huomioon tulee ottaa kuitenkin syyttömyysolettama. Euroopan unionin ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan jokaista rikoksesta epäiltyä ja syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen. Tämän vuoksi pelkästään rikosepäilyn vuoksi pelaajasopimuksen purkaminen ei onnistu. Sen sijaan usein käytetään pelaajan sivuun siirtämistä ”hyllyttämistä” rikostutkinnan ajaksi. Ilman lainvoimaa oleva tuomio ei anna vielä oikeutta syyttömyysolettaman perusteella purkaa sopimusta.

Epäasiallinen käyttäytyminen voi johtua myös muusta toiminnasta vapaa-ajalla kuin rikollisesti käyttäytymisestä. TSL 3:1:n mukaan työntekijän on toiminnassa vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa. Tällöin jokin vapaa-ajan teko voi olla myös niin vakava, että se rikoo lojaliteettivelvoitteen peruttamattomasti ja aiheuttaa seuralle välitöntä mainehaittaa. Ratkaisevaksi tekijäksi voidaan ajatella sitä, onko pelaaja tunnistettavissa seuran edustajaksi, ja toisaalta se, ettei työnantajan henkilökohtainen paheksunta yksin riitä purkuperusteeksi. Epäasiallisen käytöksen perusteella on katsottu edellytettävän vakavampaa sopimatonta käytöstä, kuten esimerkiksi törkeää kunnianloukkausta tai väkivaltaista käytöstä.²³⁵

Työsopimuksellisten pelaajasopimusten osalta on selvää, että tällainen epäasiallinen käytös voi johtaa myös pelaajasopimuksen purkamiseen. Etenkin kun otetaan huomioon pelaajan rooli ja vahva julkinen imago, on pelaajalla korostunut huolellisuusvelvoite vapaa-ajan käyttäytymisessä. Tämän vuoksi Schön on katsonut, että huippu-urheilijoiden

²³³ TT 2016:124.

²³⁴ TT 2016-124.

²³⁵ Ks. esim. TT:2005-125.

epäasialliseen käyttäytymiseen suhtaudutaan lähtökohtaisesti ankarammin näiden aseman vuoksi.²³⁶ Purkukynnystä arvioitaessa on otettava huomioon, kuten amatööripelaajasopimusten osalta urheilijan menettelyn luonne sekä merkitys seuran kannalta. Merkitystä on myös sillä missä tapahtuma on tapahtunut ja keneen se on kohdistunut.²³⁷

Työtuomioistuin on arvioinut myös työnantajan ja työntekijän luottamussuhteen merkitystä, kun työntekijä oli esiintynyt viihdeohjelmassa. Työntekijä oli kertonut työnantajan nimen ja esittänyt syrjiviä ja rasistisia kommentteja sekä myönsi esimerkiksi varastaneensa töistä. Tällainen menettely johti työnantajan yrityskuvan muokkaantumisen epäedulliseksi ja vahingoitti työnantajan mainetta. Tällöin työnantajalta ei voitu kohtuudella edellyttää työsuhteen jatkamista.²³⁸

Lojaliteettivelvoite kattaa sosiaalisen median käytön. Tästä on säädetty myös jalkapallon pelaajasopimuksessa, jonka mukaan pelaajan tulee pyrkiä kaikessa sosiaalisen median käyttämisessä toimimaan hyvien tapojen mukaisesti sekä huomioimaan myös seuran edut. Tämän vastainen käytös pelaajan toimesta sosiaalisessa mediassa saattaa olla omiaan muodostamaan purkuperusteen, sillä se rikkoo TSL:n lojaliteettivelvoitetta. Esimerkiksi jos pelaaja arvostelee tai levittää negatiivista kuvaa tai huhuja seurasta, sponsoreista tai jopa joukkueovereitaan julkisesti, on pelaajasopimus mahdollista purkaa lojaliteettivelvoitteen laiminlyönnin perusteella.²³⁹

Purkuperusteen olemassaoloa on arvioitava kokonaisharkinnan perusteella ottaen huomioon käyttäytymisen vakavuus, sen vaikutus pelaajasuhteeseen ja lojaliteettivelvoitteen rikkomisen intensiteetti. Pelaajan epäasiallista käyttäytymistä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon urheilulle ominaiset perusarvot sekä seuran arvot, joihin pelaaja on sopimus-suhteen kautta sitoutunut. Erityistä merkitystä on kielenkäytön luonteella. Jos pelaajan ilmaisut ovat omiaan aiheuttamaan seuralle mainehaittaa tai loukkaavat työnantajaa tavalla, joka horjuttaa osapuolten välistä luottamussuhdetta, purkuperuste voi täytyä. Arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon pelaajan sananvapaus, jonka nojalla pelaajalla on oikeus tuoda näkökulmiaan julkisesti esiin. Pelkästään se, että työnantaja kokee pelaajan käyttäytymisen epämiellyttävänä tai arvojensa vastaisena, ei riitä täyttämään purkukynnystä. Ratkaisevaa on sen sijaan se, onko käyttäytyminen objektiivisesti arvioiden ollut niin moitittavaa, että se on vaikuttanut pelaajan työsuhteen jatkamisen edellytyksiin tavalla, jota ei voida kohtuudella edellyttää työnantajan sietävän.

²³⁶ Schön 2021, s.240.

²³⁷ Ibid., s.231.

²³⁸ TT 2011-17.

²³⁹ Äimälä, Kärkkäinen 2017, s.528-530.

5.2.6 Sopimusehdossa määritellyt purkuedellytykset

Jalkapallon pelaajasopimuksessa todetaan tiettyjen sopimuskohtien yhteydessä purkuperusteesta, mikäli kyseistä sopimuskohtaa rikotaan. Nämä ovat rahapelikielto (9 §) sekä doping, huumausaineet ja lääkkeiden käyttö (10 §). Näiden arviointi tapahtuu lähtökohtaisesti samoin perustein kuin sopimusoikeudellisten perusteiden myötä. Tässä alaluvussa tarkastellaan, miten kyseisiä sopimusehtoja tulee arvioida suhteessa työsopimuslain pakottaviin säännöksiin, voidaanko sopimusehdoilla laajentaa purkuoikeuksia pakottavan lainsäädännön asettamien rajojen ylitse sekä miten lojaliteettivelvoite toimii itsenäisenä purkuperusteena.

Työlainsäädännön pakottavuus ja sopimusehtoon perustuva purkuoikeus

Jalkapallon pelaajasopimuksen 18 §:n mukaan työsopimuslain alainen pelaajasopimus voidaan purkaa vain työsopimuslain mukaisilla edellytyksillä. Tämä lähtökohta on normihierarkkisesti keskeinen, sillä legaalinormit asettuvat urheilun itsesääntelyn yläpuolelle, jolloin osapuolten väliset erimielisyydet tulee ratkaista pääasiallisesti kansallisten säännösten mukaisesti. Tämä juontaa juurensa oikeuslähdeopista, mutta myös CAS:n käytännöstä.²⁴⁰

Tästä seuraa kysymys, mikä on dopingrikkomusta ja rahapelikiellon rikkomista koskevien sopimusehtojen oikeudellinen asema suhteessa TSL:n pakottavaan sääntelyyn. Voidaanko sopimusehdoilla laajentaa seuran purkuoikeuksia pakottavan lain asettaman kynnyksen yli? TSL:n sääntely on pakottavaa, jolloin siitä poikkeaminen ei ole sallittua työntekijän vahingoksi, jonka vuoksi vastaus on kielteinen. Työnantaja saa purkaa työsopimuksen vain erittäin painavasta syystä.

Tästä seuraa, että sopimusehto, joka määrää dopingrikkomuksen tai rahapelikiellon rikkomisen suoraksi purkuperusteeksi, ei sellaisenaan vapauta seuraa TSL:n mukaisesta kokonaisharkinnasta eikä pakottavien säännösten noudattamisesta. Sopimusehto voi vahvistaa aineellisen purkuperusteen olemassaolon, mutta se ei vapauta menetyksellisistä vaatimuksista. Sopimusehdoilla ei voida luoda purkuperusteita sellaisten seikkojen varaan, jotka TSL:n systematiikassa jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle tai kuuluisi työnantajan riskipiiriin.

²⁴⁰ Ks. Aarnio 2011 s.82 ja CAS 2011/A/2663.

Rahapelikielto

Työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta rahapelikiellon rikkomiseen perustuva purkaminen edellyttää TSL:n kokonaisharkintaa siitä, onko rikkomus ollut niin vakava, ettei seuralta voida kohtuudella edellyttää työsuhteen jatkamista. Rahapelikiellon rikkominen ei automaattisesti täytä purkukynnystä, vaan arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti.

Arvioinnissa on keskeistä erottaa toisistaan erilaiset rahapelikiellon rikkomistilanteet. Rahapelikiellon rikkominen etenkin oman joukkueen otteluista muodostaa selkeän olennaisen sopimusrikkomuksen, ja siten erittäin painavan syyn, joka oikeuttaa TSL:n mukaan purkamaan sopimuksen. Tällainen sopimusrikkomus on kyseessä etenkin, jos kiellon rikkominen on ollut toistuvaa. Tilanne on toinen farmi- ja yhteistyöseuran otteluiden taikka saman sarjan muiden otteluiden osalta, sillä tällaisen rahapelikiellon rikkominen ei välttämättä muodosta TSL:n erittäin painavaa syytä.

Rahapelikielloista seurauksena on usein aina urheilun kurinpidolliset kilpailukiellot. Kilpailukielto on rinnastettavissa toimintakieltoon, josta on oikeuskirjallisuudessa todettu, että vähäinen toimintakielto ei oikeuta pelaajasopimuksen purkamiseen. Pitkäaikainen toimintakielto, joka tulee esimerkiksi sopupeliin sekaantumisesta, voi puolestaan oikeuttaa pelaajasopimuksen purkamiseen.²⁴¹

Rahapelikiellon rikkomisen osalta lojaliteettivelvoitteen merkitys on suuri, joka tulee ottaa huomioon, kun arvioidaan purkuperusteen olemassaoloa. Vaikka rahapelikiellon rikkominen ei aina muodosta erittäin painavaa syytä työsopimuksen purkamiseen, se voi loukata työsuhteeseen olennaisesti vaikuttavaa luottamussuhdetta. Kokonaisharkinnan kannalta rikkomuksen on oltava niin vakava, että työnantajan ja työntekijän välistä luottamussuhdetta on rikottu peruuttamattomasti. Kilpailumanipulaatioon osallistuminen voidaan katsoa niin törkeäksi rikkomukseksi, että pelaajasopimus voidaan luottamussuhteen rikkomisen perusteella purkaa välittömin vaikutuksin. Samoin oman joukkueen otteluista vedonlyönti on omiaan heikentämään osapuolten luottamusta.

Tällä voidaan osoittaa se, että vedonlyönti oman sarjan muista peleistä tai yhteistyö- tai farmijoukkueen peleistä ei muodosta suoraan pelaajasopimuksen purkuperustetta. Rikkomuksen tulee olla niin olennainen ja painava, että seuralta ei voida kohtuudella edellyttää sopimuksen jatkamista. Kilpailumanipulaatioon osallistuminen esimerkiksi voidaan katsoa usein törkeäksi, jolloin pelaajasopimus voitaisiin purkaa välittömin vaikutuksin.

²⁴¹ Halila, Norros 2017, s. 199.

Rikkomuksen on oltava niin vakava, että sopimussuhteen jatkaminen on kohtuutonta ja se vaikuttaa olennaisesti työsuhteeseen.

Vakavuusasteeltaan rahapelikiellon rikkomistilanteet voidaan siis asettaa samaan järjestykseen kuin amatööripelaajien osalta. Oman joukkueen otteluihin liittyvä vedonlyönti on vakavinta ja lähes poikkeuksetta purkuperuste. Seuraavaksi vakavinta on saman sarjan tai yhteistyöseuran otteluihin liittyvä vedonlyönti, joka edellyttää aina kokonaisharkintaa. Lisäksi yksittäinen lievä rikkomus ei pääsääntöisesti yli purkukynnystä.

Dopingrikkomus

Työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta sopimusehto, jossa sovitaan purkamisoikeudesta dopingrikkomuksen perusteella, ei myöskään poista velvollisuutta noudattaa työsopimuslain pakottavia säännöksiä. TSL:n säännökset työsopimuksen purkamisesta ovat pakottavia, jolloin sopimusehto voi vahvistaa aineellisen purkuperusteen olemassaolon, mutta se ei vapauta seuraa TSL:n menettelyllisistä vaatimuksista.

Dopingrikkomuksen voidaan katsoa täyttävän TSL:n purkukynnyksen useasta syystä. Ensinnäkin dopingin käyttäminen rikkoo työsuhteen edellyttämää lojaliteettivelvoitetta. Dopingin käyttäminen on omiaan heikentämään seuran ja pelaajan välistä luottamussuhdetta ja aiheuttaa seuralle negatiivista julkisuutta, jolla voi olla taloudellisia vaikutuksia. Lisäksi doping rikkoo reilun pelin periaatteen, johon pelaaja on pelaajasopimuksen kautta sitoutunut. Tällainen antaa seuralle oikeuden pelaajasopimuksen purkamiseen.²⁴² Lisäksi dopingiin syyllistymisestä seuraa usein urheilun kurinpitokeinoina pitkä kilpailukielto, jolloin suoritusvelvollisuuden estyminen tarkoittaa, että pelaaja ei pysty tekemään työsopimuksessa sovittua työtä.

Vaikka dopingrikkomukseen perustuva purkaminen on pääsääntöisesti oikeutettu, TSL:n kokonaisharkinta on silti suoritettava. Jos kyseessä on esimerkiksi tilanne, jossa doping jää olosuhteiden vuoksi vaille kurinpitoseuraamusta, purkuperuste ei automaattisesti realisoitu suoraan 10 §:n nojalla, vaan purkaminen edellyttää olennaisen sopimusrikkomuksen ja lojaliteettivelvoitteen arviointia kokonaisharkinnalla.

Urheilun työsuhteessa on erityispiirteitä, jotka vaikuttavat myös dopingrikkomuksen arviointiin. Urheilijan suorituskyky ja maine ovat keskeinen osa työsopimuksen sisältöä. Työntekijän eli seuran toiminta perustuu suurelta osin pelaajien maineeseen ja suorituksiin, minkä vuoksi toiminnalla on laaja vaikutus työsuhteeseen. Tämä tulee pelaajan ymmärtää lojaliteettivelvoitteeseen kuuluvaksi. Lojaliteettivelvoitteen laiminlyönti on omiaan

²⁴² Schön 2010, s. 139.

vahvistamaan purkuperustetta. Kun otetaan tämä kokonaisuus kokonaisarviointina huomioon, muodostuu seuralle painava peruste purkaa työsuhde dopingrikkomuksen perusteella.

5.2.7 Nimenomainen kielto purkuoikeuteen

FIFA:n RSTP-säännöistä 18quater artikla koskee amatööripelaajasopimusten osalta myös työsuhteisia pelaajia. Näin ollen myöskään työsuhteisia pelaajasopimuksia ei saa päättää sopimusta sen perusteella, että pelaaja kieltäytyy raskaustestistä, on tai tulee raskaaksi, on äitiys-, adoptio- tai perhevapaa tai käyttää äitiys-, adoptio- tai perhevapaoikeuksia yleisesti, seuran katsotaan päättäneen sopimuksen ilman perusteltua syytä. TSL 7:9 säättää myös, että työnantaja ei saa irtisanoa työsopimusta työntekijän raskauden johdosta eikä sillä perusteella, että työntekijä käyttää oikeuttaan perhevapaaan. Koska purkuperusteet ovat vielä painavampia kuin irtisanomisperusteet, voidaan FIFA:n sääntelyn ja TSL:n sääntelyn vastaavat toisiaan.

Kyseinen säännös tukee myös TSL:n mukaista syrjinnän kieltä. TSL 7:2:n mukaan työsopimusta ei saa irtisanoa syrjivien perustein. TSL:n 7:2a:n mukaan työsopimusta ei saa myöskään irtisanoa taistelutoimenpiteiden vuoksi, työntekijän poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteiden vuoksi taikka hänen osallistumisensa yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan. Koska irtisanominen näiden perusteella ei ole mahdollista, ei myöskään purkamisen voi tulla kyseeseen.

5.3 Pelaajan oikeus purkaa pelaajasopimus työntekijänä

5.3.1 Työntekijän oikeus purkaa sopimus

TSL 8:1.2:n mukaan työntekijä saa purkaa työsopimuksen päätyväksi heti, jos työnantaja rikkoo tai laiminlyö työsopimuksesta tai laista johtuvia työsuhteessa olennaisesti vaikuttavia velvoitteitaan niin vakavasti, että työntekijältä ei voida kohtuudella edellyttää sopimus-suhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa. Lain esitöissä purkamisen voisi tulla mahdolliseksi, kun työnantaja vaarantaa työpaikalla työturvallisuutta tai muutoin loukkaa työntekijää. Lisäksi työntekijällä voisi olla oikeus purkaa työsopimus myös silloin, kun hänelle ei anneta riittävästi työtä tai palkkaa ei makseta sopimuksen mukaisesti.²⁴³

²⁴³ HE 157/2000, s.110.

Työsopimuslaista on poistettu esimerkki lista niistä perusteista, joilla työntekijä voi purkaa sopimuksen. Esitöissä todetaan kuitenkin, että poistamisen tarkoituksena ei ole muuttaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä.²⁴⁴ Tämän vuoksi työoikeudellisia sopimuksen purkuperusteita voivat olla myös edellä mainittujen lisäksi työntekijän harhaanjohtaminen sopimusta tehdessä, maineen vaarantuminen sekä kunnian loukkaaminen tai väkivalta. Oikeuskäytännössä mahdolliseksi on katsottu sopimuksen purkaminen myös tilanteissa, joissa työnantaja määrää työntekijän tehtäväksi sellaista muuta työtä, joka olennaisesti poikkeaa työntekijän työntekevelvollisuuden piiriin kuuluvista tehtävistä.²⁴⁵

Sopimuksen purkamissyyn tulee olla niin merkittävä, että se syrjäyttää sopimuksen sitouvuuden periaatteen. Otetaan kuitenkin huomioon, että työntekijän purkamiskynnys ei poikkea siitä, miten työnantajan suorittamia purkamisia arvioidaan.²⁴⁶ Purkamiskynnyksen ylittymisen konkreettisessa arvioinnissa keskeistä on kokonaisarviointi, jossa huomio kiinnittyy useisiin tilanteeseen vaikuttaviin tekijöihin, kuten rikkomuksen vakavuuteen, työntekijän ja työnantajan asemaan sekä työnantajan toiminnan laajuuteen. Arvioinnissa merkitystä on myös työn luonteella sekä työntekijälle aiheutuneelle kuormitukselle ja kärsimykselle.²⁴⁷

Pelaajasopimuksen seuran velvoitteita on käsitelty aiemmin. Näitä ovat palkanmaksuvelvollisuus, työnantajan roolista johtuvat velvoitteet sekä vakuutuksesta huolehtiminen.²⁴⁸ Purkuperuste tulee käsillä, kun seura laiminlyö näitä velvoitteitaan niin olennaisesti, että pelaajalta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista. Olennaisuusvaatimuksen avulla otetaan huomioon myös työnantajan intressejä, kun työntekijä on purkava osapuoli. Kuitenkin rikkomusta pidetään olennaisena, jos se tuottaa työntekijälle vakavaa haittaa.²⁴⁹ Pääpaino on siis pelaajan intresseissä. Seuraavaksi käsitellään näiden velvoitteiden ja muiden laiminlyöntien seurauksena tapahtuvaa purkamista.

5.3.2 Yleisvelvoitteen rikkominen

Työnantajalla on TSL 2:1:n mukainen yleisvelvoite. Se sisältää kolme velvoitetta seuralle, joiden mukaan työnantajan on kaikin puolin edistettävä suhteitaan työntekijöihin samoin kuin työntekijöiden keskinäisiä suhteita, työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä

²⁴⁴ HE 157/2000, s.109.

²⁴⁵ KKO 1982 II 169.

²⁴⁶ Koskinen 2014, s.486-487.

²⁴⁷ Ibid., s. 487.

²⁴⁸ Spolander 2009, s.3.

²⁴⁹ Koskinen 2014, s.486.

voi suoriutua työstään sekä työnantajan on pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä kykyjensä mukaan työurallaan etenemiseksi.

Joukkueurheilussa pelaajien keskinäisten suhteiden ulottuvuus on erityisen korostunut, sillä joukkueen sisäinen dynamiikka ja yhteishenki ovat keskeisiä tekijöitä sekä urheilullisen menestyksen että sopimuksen tarkoituksen toteutumisen kanalta. Jos seura laiminlyö tämän velvollisuuden esimerkiksi sallimalla toistuvaa epäasiallista kohtelua pelaajien välillä eikä puutu häirintään, voidaan tällaista laiminlyöntiä arvioida osana seuran sopimusvelvoitteiden täyttämistä.

Pelaajasopimusten osalta pelaaja työtehtävistä suoriutumisen varmistaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että seura ei voi yksipuolisesti muuttaa pelaajan toimenkuvaa tai tehtäviä tavalla, joka estää tätä täyttämättä sopimuksessa sovittua päävelvoitettaan eli pelaamista ja harjoittelua. Tähän kytkeytyy pelaajan oikeus purkaa sopimus tilanteessa, jossa seura ilman hyväksyttävää syytä sulkee pelaajan joukkueen tapahtumista.

On huomioitava, että pelkkä yleisvelvoitteen rikkominen ei sellaisenaan oikeuta sopimuksen purkamiseen. Käytännössä yleisvelvoitteella on merkitystä kokonaisarvioinnissa, jota tehdään silloin, kun harkitaan, onko seuran laiminlyönti riittävän olennainen oikeuttamaan pelaajan purkamaan sopimuksen.

Yleisvelvoitteen yhteydessä voidaan pohtia seuran taloushallinnon järjestämisen laiminlyöntitilanteissa. Amatööripelaajan verrattuna työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta seuran taloushallinnon velvollisuuden laiminlyönnin arviointi poikkeaa amatööripelaajasopimusten tilanteesta erityisesti siinä, että taloushallinnon asianmukaisen järjestämisestä seuraavasta pistevähennyksestä seuraava sarjapaikan menetys ei oikeuta seuraa purkamaan pelaajan työsopimusta tuotannollisin tai taloudellisin perustein, koska lähtökohtaisesti määräaikaisessa sopimuksessa kumpikin osapuoli kantaa riskinsä oman vahingonpiirissä tapahtuneista muutoksista. Pelaajan kannalta taloushallinnon laiminlyönnin arviointi TSL 8:1.2:n nojalla noudattaa amatööripelaajan analyysin mukaista lojaliteettivelvoite- ja luottamussuhdeargumentaatiota.

5.3.3 Palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti

Yleisin purkuperuste pelaajasopimuksissa on palkanmaksun laiminlyönti. Palkanmaksuvelvollisuus on ainoastaan työsopimuksissa, joissa se on työnantajana toimivan seuran päävelvoite.²⁵⁰ Päävelvoitteen luonteesta palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti

²⁵⁰ Tiitinen, Kröger 2012, s.265.

muodostaa perusteen purkaa sopimus.²⁵¹ Työsopimuslain esitöiden mukaan työntekijällä on oikeus purkaa työsopimus, kun palkkaa ei makseta sopimuksen mukaisesti. Tähän purkuperusteen olemassaoloon vaikuttaa olennaisesti työnantajan laiminlyönnin määrään.²⁵²

FIFA:n RSTP säännöistä saadaan tulkinta-apua urheilun kontekstista siihen, mikä on riittävä palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti. Näiden sääntöjen 14bis artiklan mukaan pelaajalla on perusteltu syy purkaa sopimus, kun seura laiminlyö maksaa pelaajalle vähintään kahden kuukauden palkat niiden eräpäivinä. Tämä kuitenkin edellyttää, että pelaaja on kirjallisesti huomauttanut tästä ja antanut määräjän täyttää tämä.²⁵³ Tätä on arvioitu CAS:n käytännössä siten, että rahamäärän arvon ylittäessä kahden kuukauden palkan määrä, purkuperuste on käsillä.²⁵⁴ Sopimuksen ehto voi asettaa myös lyhyemmän ajan.²⁵⁵ Myös kiinteät bonukset, joiden maksaminen ei ole harkintavallan alaista, rinnastetaan palkkaeriin, jolloin niiden maksamatta jättäminen voi siten muodostaa perustellun syyn sopimuksen päättämiseksi.²⁵⁶ Kuitenkaan tarkkaa rajaa ei voida asettaa, vaan asia ratkeaa tapauskohtaisesti.²⁵⁷

Kun palkanmaksu laiminlyödään, pelaaja ei saa vastiketta tekemästään työstä. Tämä voi konkretisoitua kuukausipalkan maksamatta jättämisenä kokonaan tai osittain, sovittujen bonusten maksamatta jättämisenä sekä erikseen sovittujen etujen, kuten asuntoedun epäämisenä. Palkanmaksun osalta maksamatta jääneen palkan tulee olla olennainen, ja tämän laiminlyönnin vakavuutta arvioidaan korostuneesta työntekijän olosuhteista käsin.²⁵⁸ Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, onko pelaaja päätoiminen ammattilainen vai myös muuta työtä tekevä sivutoiminen pelaaja. Päätoiminen pelaaja on riippuvaisempi palkastaan kuin sivutoiminen.²⁵⁹

CAS on katsonut, että perusteltu syy muodostuu myös siitä, ettei seura osoita aikomustaan täyttää veloitettaan myöskään tulevaisuudessa vaan reagoi maksuviivästykseen esimerkiksi osasuorituksin. Tällöin seuralla ei ole tarkoitus muuttaa myöskään omaa toimintaansa

²⁵¹ CAS 2006/A/1180.

²⁵² HE 157/2000 vp. s.158.

²⁵³ FIFA, Regulations on the Status and Transfer of Players, 2025.

²⁵⁴ CAS 2023/A/9996 Ismaily Sporting Club v. Mohammed Benkhemessa, CAS 2023/A/10016 Future FC v. Taylor Diawisie ja CAS 2023/A/9696 Dalian v. Sam Larsson ja CAS 2021/A/7741 AEL Football Club v. Nikola Stanković & FIFA.

²⁵⁵ CAS 2020/A/7258 Kayserispor KD v. Paul Georges N'tep de Mabida.

²⁵⁶ CAS 2022/A/9145 Wydad Athletic Club v. Saimon Happygod Msuva.

²⁵⁷ CAS 2016/A/4482 Etoile Sportive du Sabel v. Leopoldo Roberto Markovsky & Clube de Regatas Brasil & Fédération Internationale de Football Association (FIFA).

²⁵⁸ KKO 1993:74, Tiitinen, Kröger 2012, s.669.

²⁵⁹ Koskinen yms. 2004, s.6.

tulevaisuudessa.²⁶⁰ Tähän saattaa vaikuttaa merkittävästi myös seuran maksukyvyttömyys. Tämä on linjassa myös Suomen kansallisen oikeuskäytännön kanssa, sillä korkein oikeus on katsonut, että esimerkiksi maksukyvyttömyys ei yleensä vapauta sopimusveloitteen täyttämisestä eikä seuraamuksista sopimusrikkomuksen varalta. Työnantaja vastaa maksuvyvystään, eikä maksukyvyttömyys ole vapauttanut yhtiötä maksamasta palkkoja.²⁶¹ Pelaajalla onkin katsottu olevan oikeus työsopimuksen purkamiseen, kun työnantaja on maksuvyvytön eikä pelaaja voi saada palkkasaatavia palkkaturvasta.²⁶²

CAS on todennut, että pelaajan on huomautettava seuraa ja antaa mahdollisuus maksaa saamatta jääneet palkat ennen sopimuksen purkamista. Vain tietyt erittäin vakavat rikkomukset oikeuttavat pelaajan purkamaan varoitusta antamatta.²⁶³ Tästä seuraa, että lyhytaikainen tai määrältään vähäinen palkanmaksuveloitteen laiminlyönti ei oikeuta purkamaan sopimusta heti.

Huomioon tulee ottaa myös se, että pelaajalla on oikeus työntekijänä TSL 2:1.1:n mukaan sairausajan palkkaa, jos hän on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtään. Seuralla ei kuitenkaan ole TSL 2:11.2:n mukaan velvollisuutta maksaa palkkaa, jos työntekijä on itse aiheuttanut tapaturmansa tai sairautensa tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella. Tällainen on esimerkiksi työntekijän käyttäytyminen vapaa-ajalla.²⁶⁴ Tästä seuraa, että jos pelaaja on esimerkiksi loukkaantunut vapaa-ajalla harjoittamassaan pelaajasopimuksessa kiellettyä lajia, ei seuralla tämän vuoksi olisi palkanmaksuvelvollisuutta.

5.3.4 Työn tarjoamatta jättäminen ja harhaanjohtaminen

Työsopimuslain esitöiden mukaan työntekijällä on oikeus purkaa työsopimus, kun hänelle ei anneta riittävästi työtä.²⁶⁵ Pelaajasopimusten osalta tällainen tilanne voisi tulla vastaan, kun pelaaja esimerkiksi suljetaan harjoituksista tai otteluista pois. Tällainen voisi muodostaa purkuperusteen, jos se tapahtuu ilman hyväksyttävää syytä.²⁶⁶ Vaihtopenkille laittaminen kuuluu kuitenkin valmentajan taktisiin päätöksiin eikä näin ollen muodosta purkuperustetta. Tällainen toiminta kuuluu valmentajan direktio-oikeuteen. Lisäksi kokoonpanoon

²⁶⁰ CAS 2024/A/10335 Antalyaspor A.Ş. v. Luiz Adriano Souza da Silva.

²⁶¹ KKO 1994:92.

²⁶² Schön 2021, s.247.

²⁶³ CAS 2017/A/5111 Debreceni Vasutas Sport Club (DVSC) v. Nenaad Novakovic.

²⁶⁴ Esim. TT 2005-13 ja TT 1994-59.

²⁶⁵ HE 157/2000, s.158.

²⁶⁶ CAS 2014/A/3579, kohdat 74 ja 81, CAS 2015/A/3922, kohta 84, CAS 2011/A/2428, kohta 30 ja CAS 2015/A/4286, kohdat 103 ja 105–107.

valitsematta jääminen yksittäisessä ottelussa ei oikeuta purkamaan sopimusta, sillä sekin kuuluu direktio-oikeuteen.

Jos pelaaja siirretään toiseen joukkueeseen ilman sopimusmääräystä, voi se oikeuttaa purkamaan sopimuksen. TSL 1:7:ssä säädetään siitä, että työsopimuksen osapuolet eivät saa siirtää toisen työsopimuksesta johtuvia oikeuksia tai velvollisuuksia kolmannelle ilman toisen sopijapuolen suostumusta. Mikäli pelaajasopimuksessa ei ole nimenomaisesti määriteltä, mihin joukkueeseen pelaaja kuuluu, seura voi direktio-oikeutensa perusteella lähtökohtaisesti päättää pelaajan siirtämisestä toiseen hallinnoimaansa joukkueeseen.²⁶⁷ Toiseen seuraan siirtäminen muuttaisi merkittävästi kuitenkin työsopimuksen luonnetta.

TSL 2:1 säättää työnantajan yleisvelvoitteeksi pyrkiä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä työurallaan etenemiseksi. Jos seura ilman hyväksyttävää syytä kieltää pelaajaa harjoittelemasta tai pelaamasta, laiminlyö seura myös tämän työnantajan velvollisuutensa. Työnantajan direktio-oikeuteen kuuluu myös se, että työnantaja voi olla käyttämättä työntekijän työpanosta. Jos työnantaja kuitenkin maksaa palkan työntekijälle, ei ongelmaa välttämättä synny. Jos työnantaja jättää tarjoamatta työtä ja tämä vaikuttaa työntekijän tulotason, voi tällöin purkuperuste realisoitua.²⁶⁸ Purkuperuste voi etenkin realisoitua, kun pelaajaa kielletään pelaamisen lisäksi myös harjoittelu ilman hyväksyttävää syytä. CAS on arvioinut tilannetta niin, että merkitystä pitää antaa sille, miten estäminen vaikuttaa pelaajan uraan.²⁶⁹ Seuran tulee työnantajana edistää pelaajan uraa TSL yleisvelvoitteen nojalla. Tämän on kuitenkin katsottu täyttyvän jo sillä, että pelaajalle annetaan mahdollisuus harjoitella joukkueessa.²⁷⁰

FIFA:n RSTP säännöt asettavat työn tarjoamisvelvoitteeseen tulkinta-apua. RSTP sääntöjen 15 artiklan mukaan vakiintunut ammattilaispelaaja voi purkaa sopimuksen urheilulliseen syyhyn vedoten, jos hän on kauden aikana osallistunut alle kymmeneen prosenttiin niistä virallisista otteluista, joissa hänen seuransa on pelannut. Tämä on kuitenkin mahdollista vain 15 päivän kuluessa sen seurauksen kauden viimeisestä virallisesta ottelusta, johon hän on rekisteröity.²⁷¹ Jos seura ei peluuta pelaaja, rinnastuu tämä työn tarjoamatta jättämiseen, jonka perusteella pelaaja voisi purkaa sopimuksen.

²⁶⁷ Schön 2010, s.258.

²⁶⁸ Tiitinen, Kröger 2012, s.669.

²⁶⁹ CAS 2016/A/4560 ja CAS 2014/A/3643.

²⁷⁰ Schön 2021, s.254.

²⁷¹ FIFA, RSTP, 2025.

Harhaanjohtaminen sopimusta tehdessä on tunnistettu jo lakia säädettäessä purkuperusteeksi.²⁷² Harhaanjohtamisen perusteella tapahtuva purku noudattaa samaa linjaa, kuin amatööripelaajien osalta sekä seuran purkaessa työsuhteista pelaajasopimusta. Jos pelaajalle on luvattu paikka tietyssä joukkueessa, mutta tätä lupaus ei kuitenkaan täytetä voi pelaajalla olla oikeus purkaa sopimus, jos tämä on vaikuttanut pelaajan valintaan liittyvä juuri tähän joukkueeseen. Tästä täytyy kuitenkin erottaa urheilullisiin ja taktisiin liittyvät valmennuksen valinnat, joihin valmennuksella on direktio-oikeus.

5.3.5 Tasapuolinen kohtelu ja syrjinnän kielto sekä kunnian loukkaaminen

TSL:n 2:2.2 ja 2:2.3 asettaa työnantajalle velvollisuuden kohdella kaikkia työntekijöitään tasapuolisesti. Tällä tarkoitetaan sitä, että samankaltaisessa asemassa olevia työntekijöitä on kohdeltava samankaltaisesti, kiinnittämättä huomioita heidän välillään muutoin vallitseviin erilaisuuksiin. Pelaajasopimusten osalta tämä tarkoittaa sitä, että seuran on noudatettava johdonmukaisia menettelytapoja kaikkien pelaajien kohdalla. Seuran antaessa esimerkiksi varoituksia sopimusrikkomuksista, tulee varoituskäytännön olla yhdenmukainen kaikkien pelaajien kesken riippumatta heidän asemastaan joukkueessa. Erilainen kohtelu on kuitenkin urheilun luonne huomioon ottaen mahdollista, jos se on objektiivisesti perusteltua. Esimerkiksi joukkueen kapteenia tai muussa erityisasemassa olevaa pelaajaa voidaan perustellusti kohdella eri tavoin.

Seuralla ei kuitenkaan ole velvollisuutta noudattaa tasapuolisuuden vaatimusta taktisten ja urheilullisten syiden perusteella. Urheilulliseen suorituskykyyn ja taktisiin valintoihin liittyvät päätökset liittyvät seuran direktio-oikeuteen eivätkä muodosta yhdenvertaisuusloukkausta. Pelaajan näkökulmasta syrjintä tai tasapuolisen kohtelun rikkominen voi muodostaa perustan purkaa sopimus silloin, kun se on riittävän vakavaa ja jatkuvaa ollakseen painava peruste päättää työsuopimus, jonka perusteella pelaajalta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista. Etenkin kokonaisarvioinnissa tällä seikalla on merkitystä purkuperustetta arvioidessa.

Kunnian loukkaaminen, kuten epärehellisysepäilyt voi synnyttää purkuoikeuden, ja myös työnantajan edustajan väkivaltainen käytös voi oikeuttaa päättämään työsuhteen heti. Pelaajasopimusten kannalta tällainen purkuperuste voisi realisoitua, kun seura tai valmennus erittää julkisesti perusteettomia syytöksiä pelaajaa vastaan, kuten esimerkiksi dopingepäilyyn liittyviä epäilyjä. Samoin myös muu julkinen halventaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa voi olla purkuperusteena aivan kuten edellä käsitellyssä työnantajan

²⁷² HE 157/2000, s.109.

oikeudesta purkaa sopimus työntekijän epäasiallisen käytöksen perusteella. Seuran johdon tai valmennusjohdon fyysinen väkivalta tai uhkailu pelaajaa kohtaan muodostaa myös painavan perusteen pelaajalle purkaa sopimus.

5.3.6 Työturvallisuuden laiminlyönti

”Normaaleissa työsuhteissa” purkuperuste voi olla käsillä, jos työnantaja laiminlyö työturvallisuuden toteuttamisen. Tämä on yhdistetty työsopimuslaissa työturvallisuuslain (738/2002) soveltamiseen. Täytyy kuitenkin huomioida, että työturvallisuuslain 2 §:n mukaan lakia ei sovelleta ammattiuurheilemiseen. Urheilussa eteen voi kuitenkin tulla tilanteita, jossa pelaaja esimerkiksi pakotetaan pelaamaan loukkaantuneena. Voidaan kysyä voisiko tällainen tilanne olla käsillä työturvallisuuden rikkomisena. Tällainen aiheuttanee myös direktio-oikeuden vastaisen tilanteen, joka ei voisi tulla sovellettavaksi. Toisena esimerkkinä on se, että jos pelaajat laitetaan harjoittelemaan ja pelaamaan hyvin puutteellisella kentällä. Tällainen työolosuhteiden puutteellisuus voisi ”tavallisissa työsuhteissa” täyttää työnantajan osalta työturvallisuuden osalta velvoitteiden laiminlyönnin. Tällä ei kuitenkaan ole lainsäädännöllistä taustaa purkaa sopimus.

Työturvallisuuden soveltumatta jääminen aiheuttaa lainsäädännöllisen aukon pelaajien oikeusturvaan.²⁷³ Esimerkiksi puutteellisilla harjoitusolosuhteilla voi olla vaikutusta pelaajien työntekovelvoitteen täyttämiseen. Lisäksi TSL 2:3:n yleisvelvoite voitaisiin nähdä tukipilarina, kun erityislakia ei ole.

Vaikka varsinainen lainsäädännöllinen tausta työturvallisuuden laiminlyönnin perusteella puuttuu pelaajasopimusten osalta, on perusteltua katsoa tilannetta lojaliteettivelvoitteen nojalla. Seuran tulisi sopimusperusteisen velvoitteen nojalla tunnistaa ja arvioida harjoittelusta ja kilpailutoiminnasta johtuvat haitta- ja vaaratekijät ja pyrkiä minimoimaan pelaajaan kohdistuvat terveydelliset riskit. Tällaisia ovat esimerkiksi harjoitusmäärien mitoittaminen, lääkinnällisen tuen järjestäminen sekä palautumisajan takaaminen loukkaantumisen jälkeen. Kun lainsäädännöllinen tausta työturvallisuuden rikkomiselle puuttuu, on hieman hankala perustella, että kokonaan sen perusteella pelaaja voisi purkaa sopimuksen. Tämä voi kuitenkin olla taustalla vaikuttamassa, kun purkuperusteista tehdään kokonaisuutena tarkasteltuna, jolla purkuedellytykset lopulta ratkeavat.

Kun otetaan huomioon urheilun erityisasema, on jopa kyseenalaista, ettei urheiluun liittyvää työturvallisuutta ole huomioitu lain tasolla. De lege ferenda voidaan todeta, että

²⁷³ Paasonen, Kannas 2026, s.13

tällainen tulisi olla lakiin kirjattuna, joka tunnistaisi urheilun erityispiirteitä, etenkin kun kyseessä on laji, jossa ulkoiset tekijät voivat vaikuttaa esimerkiksi loukkaantumisiin.

5.3.7 Vakuutusvelvollisuuden laiminlyönti

Työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta vakuuttamisvelvollisuus perustuu kahteen erilliseen normistolliseen tasoon, mikä erottaa sen amatööripelaajan tilanteesta. Ensinnäkin urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain nojalla seuran on järjestettävä lakisääteinen vakuutusturva pelaajalle, joka saa veronalaisena palkkana vähintään 9600 euroa.²⁷⁴ Tämä on pakottava velvoite, josta poikkeaminen ei ole mahdollista sopimuksella. Ilman tällaista vakuutusta pelaaja on pelioikeudeton, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että hän ei voi harjoittaa työtään eikä hankkia toimeentuloaan valitsemallaan ammatilla.

Toiseksi jalkapallon pelaajasopimuksessa on sovittu nimenomaisesti, että jos pelaajaa ei lain mukaan tarvitse vakuuttaa, seuran on vakuutettava pelaaja palloliiton kilpailumääräysten perusteella, ellei kirjallisesti ole sovittu. Koskinen on katsonut, että jos pelaajan palkkasumma jää lakisääteisen kynnyksen alle eikä asiasta ole erikseen sovittu sopimuksessa, nimenomainen purkuperuste ei synny pelkästään tällä perusteella. Jalkapallon pelaajasopimuksen sopimusmääräys kuitenkin käytännössä poistaa tämän tulkintaongelman.

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti täyttää varsin helposti TSL 8:1.2:n mukaisen erittäin painavan syyn kynnyksen. Työsuhteisessa sopimuksessa vakuutuksen puuttuminen estää pelaajaa harjoittamasta työtään turvallisesti ja asettaa hänet vakavaan taloudelliseen vahingonvaaraan loukkaantumistapauksessa. Merkittävä ero amatööripelaajan tilanteeseen on se, että työsuhteisella pelaajalla on oikeus saada palkkaa myös siltä ajalta, jona hän pidättäytyy suorituksestaan vakuutuksen puuttumisen vuoksi. Tämä vahvistaa työsuhteisten pelaajan asemaa, sillä pidättyminen suorituksesta ei aiheuta hänelle taloudellista haittaa samassa määrin kuin amatööripelaajalle, jolle lajin harjoittaminen on ainoa tapa täyttää oma päävelvoitteensa

Purkamista edeltävän menettelyn osalta työsuhteinen pelaaja on amatööripelaajan kaltaisessa asemassa. Kuten amatööripelaajien osalta, pelaajan on ensin huomautettava seuraa laiminlyönnistä ja tarvittaessa pidättäydyttävä työntekovelvoitteistaan. Jos tilanne ei korjaannu pelaajan toimenpiteistä huolimatta, on pelaajalla kohtuullisen ajan kuluttua oikeus purkaa sopimus. Pelaajalla voi olla oikeus purkaa samassa tilanteessa, mikä esiteltiin amatööripelaajasopimusten osalta, välittömästi ilman, että on varannut seuralle

²⁷⁴ Rahamäärä tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelaiissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

mahdollisuuden korjata menettelyään. Näitä olivat tilanteet, joissa pelaaja on pelannut ilman vakuutusta, ja joutunut siten vahingonvaaraan tai siirtoikkuna on sulkeutumassa, eikä seuralla ole edellytyksiä tarjota vakuutusturvaa.²⁷⁵

5.3.8 Alaikäisen pelaajan oikeus purkaa työsopimus

Jalkapallossa työsuhteita saatetaan solmia nuorillekin pelaajille. Alaikäisten pelaajien osalta työsopimuksen purkamista sääntelee yleisen työsopimuslain lisäksi nuorista työntekijöistä annettu laki (998/1993). Lakia sovelletaan työhön, jota alle 18-vuotias henkilö tekee työ- tai virkasuhteessa. Lain 3 § sisältää alaikäisen työsopimuksen tekemistä ja purkamista koskevat erityissäännökset, jotka poikkeavat täysi-ikäisten pelaajien osalta sovellettavista säännöksistä.

Viisitoista vuotta täyttänyt saa työntekijänä itse tehdä sekä irtisanoa ja purkaa työsopimuksen. Alaikäisten pelaajien osalta on kuitenkin huomattava, että huoltajalle on laissa säädetty itsenäinen purkuoikeus, joka ylittää pelaajan oman tahdon. Lain 1:3:n mukaan huoltajalla on oikeus purkaa nuoren työntekijän työsopimus, jos purkaminen on tarpeellista tämän kasvatuksen, kehityksen tai terveyden takia. Tämä koskee kaikkia alle 18-vuotiata pelaajia ikäraajasta riippumatta.

Huoltaja voi purkaa sopimuksen esimerkiksi silloin, kun pelaajan koulunkäynti, terveys tai kokonaisvaltainen kehitys vaarantuu urheilamisen vuoksi, vaikka pelaaja itse haluaisi jatkaa sopimusta. Alaikäisen pelaajan oman purkuoikeuden sisältö määräytyy muutoin työsopimuslain yleisten purkusäännösten mukaan. Nuoren työntekijän itsensä oikeudesta päättää työsuhde on soveltuvin osin voimassa, mitä TSL:ssa säädetään työntekijän oikeudesta irtisanoa ja purkaa työsopimus.²⁷⁶ Käytännössä tämä tarkoittaa, että alaikäinen pelaaja voi purkaa työsopimuksensa samoilla edellytyksillä kuin täysi-ikäinen pelaaja.

6. Johtopäätökset

6.1 Purkuedellytysten arviointi ja vertailu

Pelaajasopimuksen hybridiluonne tekee purkuperusteiden arvioinnista väistämättä monialaisen harkinnan, johon ei ole yhtä ainoaa normistoa. Edellä on esitetty jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytyksiä ja arvioitu niitä amatöörien ja ammattilaisten näkökulmasta. Tutkielma osoittaa, että jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset ovat

²⁷⁵ Schön 2021, s.251.

²⁷⁶ HE 92/1993, s.28.

normistotasolla erilaiset riippuen siitä, onko pelaaja työsuhteessa seuraan vai ei. Kahtiajasta huolimatta tutkielma osoittaa, että käytännön purkuedellytysten välinen ero on käsitteellisesti kapeampi kuin normitason tarkastelu antaa ymmärtää.

Pelaajasopimukset muodostavat oikeudellisesti monitahoisen kokonaisuuden sekä erityislaatuisten sopimustyyppien, jossa yhdistyvät velvoiteoikeudelliset ja työoikeudelliset elementit sekä urheilun itsesääntelyjärjestelmä. Pelaajasopimus yhdistää epäsymmetrisesti osapuolia, sitoo pelaajan itsesääntelyjärjestelmään, perustuu korostuneeseen henkilökohtaiseen luottamukseen ja on luonteeltaan sekä yksilöllinen että vakioehdollinen. Nämä piirteet yhdessä selittävät sen, miksi pelaajasopimuksen purkuperusteiden arviointi on osoittautunut niin moniulotteiseksi tehtäväksi. Tällainen hybridiluonne on ollut koko tutkielman keskeinen teema.

Pelaajien velvoitteet ovat kentällä ja sen ulkopuolella käytännössä identtiset oli pelaajalla sitten ammattilaissopimus tai amatöörisopimus. Purkuedellytyksen nojaavat näihin sopimuksen määritteleviin velvoitteisiin. Amatööripelaajat ovat pakottavan työlainsäädännön ja sen vakiintuneen oikeuskäytännön soveltamisen ulkopuolella. Oikeuslähteopillisesti tämä tarkoittaa, että työsuhteen tunnusmerkistön täytyminen ratkaisee koko sovellettavien oikeuslähteiden hierarkian. Työsuhteen syntyessä pakottava TSL astuu vahvasti velvoittavana oikeuslähteenä etualalle, kun taas sen puuttuessa arviointi nojaa heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin.

Jalkapallon pelaajasopimuksen purkusääntely jakaa siis pelaajasopimuksen kahtia. Pelaajasopimuksen mukaan työsopimuslain alainen pelaajasopimus voidaan purkaa vain työsopimuslain mukaisella erittäin painavalla syyllä, kun taas muu pelaajasopimus voidaan purkaa, mikäli pelaaja syyllistyy sopimuksen olennaiseen rikkomiseen tai on olemassa FIFA:n sääntöjen perusteltu syy. Käsitteellisesti nämä ovat hyvin lähellä toisiaan.

Näiden kahden sopimustyyppien purkuperusteiden havaitaan aineelliselta sisällöltään lähenyneen toisiaan niin, että käytännön ero on kapeampi kuin normitason tarkastelu antaa ymmärtää. Vaikka ammattilaisten ja amatööripelaajien purkuedellytykset perustuvat eri normistoihin ja taustoihin, niiden aineellinen sisältö on käytännössä lähes identtinen. Molemmissa edellytetään niin olennaista sopimusvelvoitteiden laiminlyöntiä, ettei sopimussuhteen jatkaminen ole kohtuudella mahdollista. Työsuhteisten osalta TSL ja esityöt nimeävät esimerkkien kautta purkuperusteita, joiden kautta pelaajasopimuksen purkamista voidaan arvioida. Näitä ei ole amatööripelaajien osalta, jolloin purkamista arvioidaan yleisten periaatteiden kautta.

Yhteisenä tekijänä kummassakin sopimustyyppissä toimii pelaajasopimuksen korostunut lojaliteettivelvollisuus. Purkuperusteen olemassaoloa ei arvioida pelkästään veloitteen rikkomisen kautta, vaan sen kautta, onko osapuolten välinen henkilökohtainen luottamussuhde järkkynyt peruuttamattomasti. Pelaajasopimukselle on ominaista korostunut henkilökohtainen luonne, sillä pelaajan suorituskyky ja ominaisuudet muodostavat sopimussuhteen ytimen. Tämä tekee luottamussuhteen ylläpitämisestä merkittävämpää kuin tavanomaisissa sopimussuhteissa. Arvioinnin tulee aina perustua tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan, jolloin kaavamaiset ja automaattiset seuraamusmekanismit eivät ole hyväksyttäviä. Purkuperusteiden arviointi edellyttää aina useiden tekijöiden samanaikaista punnintaa. Arvioinnissa sopimuksen tyyppi, veloitteen ja rikkomuksen laatu, tahallisuus, toistuvuus ja sen vaikutus luottamussuhteeseen on aina punnittava kokonaisuutena. Tämä kokonaisharkintavelvoite on yhteinen sekä kansalliselle sopimusoikeudelle, työoikeudelle että urheilun itsesääntelylle. Purkamisen luonne on kuitenkin pidettävä ultima ratio -luonteisena eli sen on oltava oikeussuojakeinoista viimesijaisin.

Yhtenä tutkielman keskeisistä havainnoista on, että kurinpidollinen seuraamus ja pelaajasopimuksen purkaminen ovat toisistaan erillisiä seuraamuksia. Vähäinen kilpailukielto ei oikeuta pelaajasopimuksen purkamiseen, kun taas pitkäaikainen kilpailukielto, esimerkiksi dopingiin syyllistymisestä tai sopupeliin sekaantumisesta, voi muodostaa sellaisen olennaisen sopimusrikkomuksen, joka oikeuttaa purkamiseen. Purkuperusteeksi ei siten riitä kurinpidollinen seuraamus itsessään, vaan arviointi edellyttää aina kokonaisharkintaa, jossa rikkomuksen laatu ja vaikutus luottamussuhteeseen asetetaan etusijalle. Tämä suhteellisuusperiaatteen mukainen arviointi on linjassa myös EU-oikeuden vaatimuksen kanssa siitä, että kaavamaiset ja automaattiset seuraamusmekanismit eivät ole hyväksyttäviä.

Seuran purkuoikeus

Seuran purkuoikeus rakentuu käytännössä kolmen pääkategorian ympärille, jotka ovat sisällöllisesti samat sopimustyyppistä riippumatta. Näitä ovat työntekovelvoitteen tahallinen ja toistuva laiminlyönti, sopimuksen vakavimmat rikkomukset (doping, rahapelikielto) sekä luottamussuhdetta peruuttamattomasti vahingoittava käyttäytyminen. Erona voidaan huomata ensisijaisesti menettelylliset huomiot. Työsuhteisissa sopimuksissa TSL edellyttää varoitusta ennen purkamista. Kun taas amatööripelaajasopimusten osalta tällaista pakotettavaa veloitetta ei ole, vaikka CAS on ratkaisukäytännössään sitä usein edellyttänyt.

Työntekovelvoitteen laiminlyönti edellyttää purkuperusteeksi tahallista ja toistuvaa käyttäytymistä. Pelaajasopimuksen luonteelle on ominaista, että työntekovelvoitteen merkitys on

korostuneempi kuin tavanomaisessa työsuhteessa, mikä vaikuttaa rikkomuksen olennaisuuden arviointiin. Markkinointivelvoite on katsottu sivuvelvoitteeksi, jolloin sen laiminlyönniltä edellytetään painavampia perusteita kuin päävelvoitteen rikkomiselta. Työsuhteisen pelaajan osalta markkinointivelvoite voidaan rinnastaa työtehtävään, jolloin sen laiminlyönti arvioidaan lähempänä päävelvoitetta, vaatiensilti painavampia perusteita kuin harjoittelun tai pelaamisen laiminlyönti. Amatööripelaajien osalta kynnys on vielä korkeampi.

Doping ja rahapelikiellon rikkominen oikeuttavat purkamiseen sopimustyyppistä riippumatta suoraan sopimusehdon nojalla. Työsuhteisen pelaajasopimuksen osalta sopimusehto vahvistaa aineellisen purkuperusteen, mutta ei vapauta seuraa TSL:n menettelyllisistä vaatimuksista. Lievemmissä rikkomistilanteissa edellytetään kokonaisharkintaa. Eriyisen selvä purkuperuste syntyy oman joukkueen otteluihin kohdistuvasta rahapelaamisesta.

Harhaanjohtaminen sopimusta tehdessä on purkuperuste sopimustyyppistä riippumatta. Jos pelaaja on tahallaan antanut virheellistä tietoa työkyvystään tai terveydentilastaan, voi sopimus olla syntynyt niin olennaisesti virheellisten lähtökohtien varaan, ettei sopimussuhteen jatkamista voida kohtuudella edellyttää. Loukkaantuminen lajissa sen sijaan ei kumankaan sopimustyyppin osalta muodosta purkuperustetta. Poikkeuksena se, jos pelaaja on loukkaantunut lajissa, jonka harjoittaminen on sopimuksella nimenomaisesti kielletty.

Pelaajan purkuoikeus

Pelaajan purkuoikeus rakentuu myös kolmen pääkategorian ympärille. Näitä ovat palkanmaksun laiminlyönti, harjoittelun ja pelaamisen estäminen sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti. Ensimmäinen kategoria koskee yksinomaan työsuhteisia pelaajasopimuksia. Amatööripelaajasopimuksissa vastaavaa palkanmaksuvelvoitetta ei ole, joten pelaajan purkuoikeus nojaa ensisijaisesti harjoittelun ja pelaamisen estämiseen sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiin. Pelaajan purkuoikeus on rakenteeltaan siis epäsymmetrinen sopimustyyppistä riippuen.

Palkanmaksun laiminlyönti on työsuhteisen pelaajan selkein purkuperuste. FIFA:n RSTP 14bis artiklan mukaan purkuperuste syntyy, kun seura laiminlyö maksaa vähintään kahden kuukauden palkat niiden eräpäivinä kirjallisesta huomautuksesta ja määräajan asettamisesta huolimatta. Olennaisuuden arvioinnissa merkitystä on sillä, kuinka vakavaksi tilanne muodostuu pelaajan näkökulmasta.

Harjoittelun ja pelaamisen estäminen oikeuttaa purkamiseen, jos seura sulkee pelaajan perusteettomasti pois harjoituksista tai otteluista. Hyväksyttävä syy, kuten valmentajan taktinen tai urheilullinen harkinta kokoonpanon suhteen, poistaa purkuperusteen.

Työsuhteinen pelaaja voi lisäksi vedota urheilulliseen syyhyn, jos hän on kauden aikana osallistunut alle kymmeneen prosenttiin virallisista otteluista. Amatööripelaaajan osalta vastaavaa nimenomaista sääntelyä ei ole, mutta pelaajan puuttuminen vaarantaa hänen mahdollisuutensa täyttää sopimuksen päävelvoitetta. Amatööripelaaajan asema on tältä osin siis heikompi kuin ammattilaispelaajan, sillä amatööripelaaaja menettää pelaajan myötä lähes ainoan mahdollisuutensa harjoittaa lajiaan.

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti oikeuttaa pelaajan purkamaan sopimuksen sopimustyyppistä riippumatta. Ilman vakuutusta pelaaja on loukkaantuessaan vakavassa taloudellisessa vahingonvaarassa, mikä järkyttää osapuolten luottamussuhdetta niin olennaisesti, että purkuperuste on lähtökohtaisesti olemassa lähes poikkeuksetta. Purkamisen ultima ratio -luonne edellyttää kuitenkin, että pelaaja ensin huomauttaa seuraa asiasta ja tarvittaessa pidättäytyy työntekovelvollisuuksistaan ennen sopimuksen purkamista.

Merkittävimmät erot ammattilaisten ja amatöörien välillä ilmenevät etenkin pelaajan suojan tasosta. Työsuhteinen pelaaja on pakottavan lainsäädännön suojaama, hänellä on oikeus varoitukseen ennen purkamista, palkkasuoja myös työkyvyttömyyden aikana ja palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyöntiin liittyvä selkeä purkuoikeus. Amatööripelaaajilla näitä pakottavan lain turvaamia oikeuksia ei ole.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että vaikka sovellettava normisto on erilainen, purkuedellytysten aineellinen sisältö on molemmissa sopimustyypeissä lähempänä toisiaan kuin normistotason tarkastelu ensi näkemältä antaisi ymmärtää. Työsuhteisella pelaajalla on enemmän nimenomaisia ja selkeästi säänneltyjä purkuperusteita kuin amatööripelaaajalla. Ratkaiseva tekijä on molemmissa tapauksissa se, onko rikkomus ollut niin olennainen, ettei sopimussuhteen jatkaminen ole kohtuudella mahdollista. Tätä arvioidaan aina kokonaisharkinnalla, jossa pelaajasopimuksen korostunut lojaliteettivelvoite ja henkilökohtainen luonne asettavat erityiset vaatimukset luottamussuhteen ylläpitämiselle.

Tutkielma siis osoittaa, että jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset voidaan kiittää kolmelle yhteiselle elementille sopimustyyppistä riippumatta. Nämä ovat rikkomuksen olennaisuus, kokonaisharkinta sekä lojaliteettivelvoite.

6.2 Urheilun itsesääntelyn merkityksestä

Urheilun itsesääntely ei ole erillinen normijärjestelmä vaan toimii kansallisen lainsäädännön täydentäjänä siten, että sen aineellinen sisältö on lähentynyt kansallisen oikeuden

kanssa. Tällä on suora vaikutus purkuperusteiden yhdenmukaistumiseen sopimustyyppistä riippumatta.

Tutkielma on osoittanut, kuinka merkittävä rooli urheilun itsesääntelyllä on osana pelaajasopimusten purkuedellytyksiä. Urheilun itsesääntely ja kansallinen lainsäädäntö eivät ole toisiaan poissulkevia normijärjestelmiä, vaan ne toimivat rinnakkain. Legaalinormit asettuvat itsesääntelyn yläpuolelle. Tätä perustelee myös Aarnion oikeuslähdeoppi. Tätä osoittavat viimeaikaiset EUT:n ratkaisut, joista merkittävimpanä voidaan mainita niin sanottu Diarra-tapaus vuodelta 2024, jossa EUT vahvisti FIFA:n siirtosääntöjen olevan tietyiltä osin EU-oikeuden vastaisia. EUT on myös vahvistanut, että CAS:n päätöksillä ei ole res judicata -vaikutusta, vaan ne ovat saatettavissa jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja EUT:n arvioitavaksi. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa, että työsuhteiseen pelaajasopimukseen sovelletaan työlainsäädäntöä, eikä sitä voida sivuuttaa urheilun itsesääntelyn nojalla. EU-oikeuden näkökulmasta urheilun itsesääntelylle on asetettu selkeät rajat erityisesti silloin, kun sääntely vaikuttaa työntekijöiden oikeuksiin tai kilpailuun.

Huomionarvoista on, että vaikka itsesääntelyn normatiivinen asema suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön on alisteinen, sen käytännön vaikutus purkuperusteiden sisältöön on merkittävä. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että itsesääntely tunnistaa urheilun poikkeuksellisen luonteen ja tuo siten tulkinta-apua kansallisen lainsäädännön rinnalle. Toiseksi amatööripelajasopimusten osalta erityislainsäädäntöä ei ole, jolloin sopimusoikeudelliset periaatteet ja oikeuskäytäntö ohjaavat näitä merkittävästi. FIFA:n säännöt ja CAS:n ratkaisukäytäntö täyttävät normatiivisen tyhjiön, joka syntyy erityislainsäädännön puuttuessa. Tämä on perusteltua, sillä kilpailutoimintaa on pakko säännellä kaikkien osapuolten edun mukaisesti, ja lajin toimijat sitoutuvat näihin sääntöihin jo pelaajasopimuksen solmimisen yhteydessä.

CAS:n ratkaisukäytännössä kehittyneet periaatteet, FIFA:n perustellun syyn vaatimus, huomautusvelvoite ennen purkamista ja rikkomuksen olennaisuuden kokonaisarviointi, ovat sisällöllisesti linjassa sekä kansallisen sopimusoikeuden että työoikeuden kanssa. Tältä osin voidaan todeta, että urheilun itsesääntely ja kansallinen lainsäädäntö ovat purkuperusteiden aineellisen sisällön osalta lähellä toisiaan, mikä on helpottanut purkuperusteiden arviointia yhtenäisesti sopimustyyppistä riippumatta. Tähän on omalta osaltaan vaikuttanut EU:n ohjaava vaikutus urheilun itsesääntelyyn.

Urheilun itsesääntelyyn täytyy kuitenkin myös kriittisesti. Urheilujärjestöjen kaksoisrooli sekä sääntelijänä että markkinatoimijana luo kuitenkin rakenteellisen jännitteen, joka heijastuu myös pelaajasopimusten sääntelyyn. FIFA sääntelee pelaajasopimuksia RSTP:n

kautta, mutta toimii samanaikaisesti kaupallisena toimijana, jonka intressit eivät aina ole yhdensuuntaisia pelaajien oikeussuojan kanssa. Tämä jännite näkyy konkreettisesti siinä, että RSTP:n säännöt on laadittu FIFA:n omalla päätösvalalla ilman pelaajajärjestöjen tasa-vertaista osallistumista. Juuri tähän EU-oikeus on puuttunut edellyttämällä, että urheilujärjestöjen säännöt eivät saa ylittää sen, mikä on tarpeellista ja oikeasuhtaista urheilun legitimien tavoitteiden toteuttamiseksi.

6.3 De lege ferenda

Käytännössä pelaajasopimuksen normatiivinen kahtiajako tarkoittaa, että samat pelaajasopimuksen sopimusehdot voivat johtaa erilaisiin lopputuloksiin riippuen siitä, täyttyykö työsuhteen tunnusmerkistö. Tämä epäsymmetria kertoo jotain olennaista siitä, miten epäjohdonmukainen nykyinen normatiivinen tilanne on.

Tutkielman havainnot johtavat väistämättä kysymykseen siitä, onko nykyinen normatiivinen tilanne tyydyttävä. Nykyinen oikeustila jättää amatööripelaajan oikeudellisen aseman liiaksi itsesääntelyn ja yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden varaan tilanteessa, jossa pelaajan velvoitteet ovat identtiset työsuhteen pelaajan velvoitteiden kanssa. Amatööripelaaja jää pakottavan lainsäädännön suojan ulkopuolelle sekä purkuperusteiden arvioinnissa että muussa oikeussuojassa. Nykyinen tilanne ei anna myöskään tyydyttävää selkeää vastausta siihen, miten pelaajasopimuksen purkuperusteita tulisi arvioida. Tämän vuoksi pelaajasopimusten purkulausekkeet tulisi selkeyttää entistä paremmin sopimukseen. Tähän epäsuhtaan erityissääntely voisi vastata.

De lege ferenda -havaintona voidaan sanoa, että tulevaisuudessa pelaajasopimus voitaisiin tunnistaa omana sopimustyyppinä kansallisella ja EU:n tasolla, johon voitaisiin kohdistaa erityislainsäädäntöä. Tämä olisi perusteltua useasta syystä. Ensinnäkin se selkeyttäisi purkuperusteiden arviointia. Epäsymmetria, jossa samalla sopimuksella asetetaan samat velvoitteet, mutta jotka ratkaistaan eri normistoilla, on omiaan aiheuttamaan ristiriitaisia tilanteita. Toiseksi se vahvistaisi amatööripelaajien oikeudellista asemaa tilanteissa, joissa he tällä hetkellä jäävät pakottavan lainsäädännön suojan ulkopuolelle. Kolmanneksi se mahdollistaisi urheilun erityispiirteiden, kuten loukkaantumisriskin, kilpailullisten näkökohtien ja sopimuksen henkilökohtaisen luonteen, systemaattisemman huomioimisen normistotasolla.

Lisäksi de lege ferenda -ulottuvuudella voitaisiin vastata siihen ongelmaan, joka koskee urheilun itsesääntelyn ongelmaa. FIFA:n ja UEFA:n kaltaiset kansainväliset lajiliitot ovat kaupallisia toimijoita, joiden intressissä on ensisijaisesti lajin ja markkinoiden kehittäminen, ei

yksittäisen pelaajan oikeussuoja. Itsesääntelyjärjestelmä, jossa normit luovat sama toimija, joka myös hallinnoi niiden soveltamista, on rakenteellisesti altis intressiristiriidoille. Tulevaisuuden ratkaisuilla urheilun itsesääntely ei olisi irrallinen oikeuden kehyksestä niin EU:ssa kuin kansallisella tasolla. Myös riidanratkaisun ja päätöksenteon tulisi jatkossa löytää relevanssinsa kansallisesta säädöksistä tai EU-säädöksistä, ei urheilun itsesääntelyjärjestelmästä. Tämä olisi perusteltua jo oikeuslähdeopillisestikin.

EU on todennut, että urheilun itsesääntely ei voi sivuuttaa perustavanlaatuisia oikeudellisia periaatteita, eikä se sellaisenaan ole riittävä tai legitiimi keino säädellä pelaajasopimusten purkamisen kaltaisia oikeudellisesti merkittäviä kysymyksiä. Kun yksi itsesääntelyjärjestelmän keskeisimmistä instrumenteista on todettu lainvastaiseksi ylimmällä eurooppalaisella tuomioistuintasolla, herää väistämättä kysymys siitä, voidaanko itsesääntelyyn enää laajemmin luottaa pelaajasopimusten oikeudellisena perustana. Toisaalta myöskään työlainsäädäntö ei tunnista urheilun erityispiirteitä, kuten pelaajan henkilökohtaista suoritusvelvollisuutta, lajin kilpailurakenteen asettamia vaatimuksia tai siirtojärjestelmän erityisyyttä, joten sekään ei sellaisenaan sovellu urheilusuhteen sääntelyyn optimaalisesti. De lege ferenda urheilun itsesääntelyä tulisi korvata tai täydentää erityislainsäädännöllä.

Yksi lupaava kehityssuunta voisi olla myös kollektiivisen sopimisen merkityksen korostuminen. Pelaajajärjestöjen ja seurojen välinen kollektiivinen sopiminen tarjoaa oikeudellisesti kestävästä väljän vahvistaa amatööripelaajien oikeusturvaa ilman erityislainsäädäntöä. Kollektiivisopimuksessa voitaisiin sopia purkuperusteista, menettelyvaatimuksista ja oikeussuojakeinoista tavalla, joka ylittää nykyisen sopimusoikeuden tarjoaman suojan tason. Tämä ratkaisu on myös linjassa EU-oikeuden kehityssuunnan kanssa, jossa urheilujärjestöjen yksipuolisen sääntelyn sijaan on korostettu osapuolten tasavertaisen neuvottelun merkitystä, ja jossa kollektiivisopimukset voivat tietyissä tilanteissa tarjota EU:n kilpailuoikeuden kannalta hyväksyttävän pohjan myös sellaisille ehdoille, jotka muuten olisivat ongelmallisia. Kollektiivinen sopiminen ei korvaa erityislainsäädännön tarvetta, mutta se on realistinen askel kohti koko urheilun oikeusaseman vahvistamista yhteiskunnassa.

Tämä tutkielma on osoittanut, että jalkapallon pelaajasopimuksen purkuedellytykset nojaavat sopimuksen velvoitteisiin ja rakentuvat velvoitteiden rikkomisen olennaisuudelle, konkonaisharkinnalle ja lojaliteettivelvoitteen järkkymiselle. Nämä elementit ovat yhteisiä sopimustyyppistä riippumatta. Kestävä oikeudellinen kehitys kuitenkin edellyttää, että lainsäätäjät tunnustaa tarpeen säännellä tarkemmin urheilua osana oikeusjärjestystä ja vastaa siihen.